

ఆంధ్రమిత్ర

వ ర్తి ది న చు వ్ర క టి ం వ ర బ దు ను

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

వంపుటము గది } చెన్న పట్టణము 1929-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 17-వ తేది మంగళ వారము { సంచిక ౧౩౯
Vol. 17 } శ్రీ శుక్లనామ సంవత్సర శాద్వదమాన శుద్ధ చతుర్దశి { No 139

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్ప వారిచే
వేలకువేలు యోగ్యత
వత్తములు పొందియున్నది

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల
బావును. పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును.
పోట్ల బోగొట్టును. బెణుకుల భేదించును.
వాపుల రూపుమాపును. దగ్గునుతగ్గించును
దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన కఠిరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నొప్పుల తగ్గించును. విచేతము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము
అన్ని విధములగు నొప్పులకు
సంజీవి వంటిది

వంచభాష చీటీ చూచి కొనిన
మోసము గలుగదు.
చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0
డజన్ 1-కి రు 6-4-0 లు.

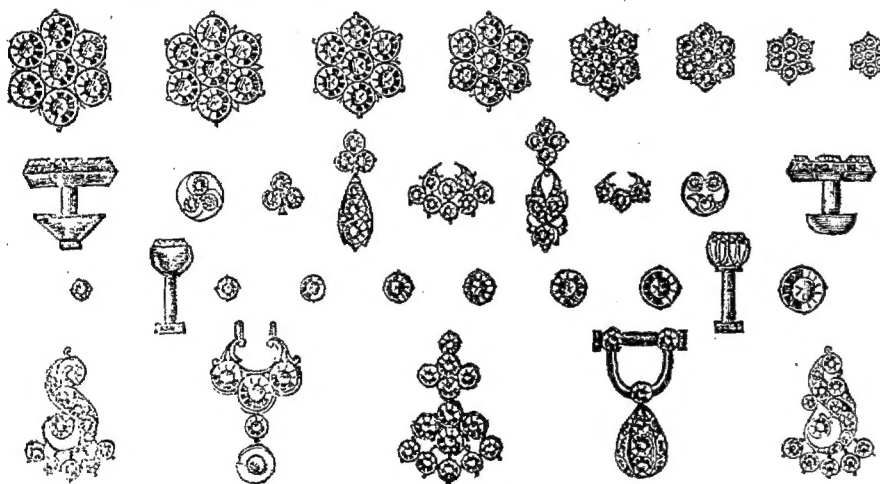
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండవలసినది.

అమృతాంజనం డిపో

6, 7 తంబు కెట్టిపిడి, మద్రాసు

109, ఫ్రెరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి.

సీమనుంచి నేరుగా సీమకమలములు దిగుమతిచేయబడినవి

గాన సీమకమలముల నగలు
కొనదలచినవారికి యిది
మంచి సమయము. మేల
యిన సీమకమలముల నగలు
చౌకధరలకు యిచ్చి మిమ్ము
లను తృప్తి పొందించువారు.
వివరములకు యీ దిగువ విలా
సమునకు వ్రాయుడు.

ఇండియన్
జువలరీమార్బు
జయలక్ష్మీ బిల్డింగు
బెంగళూరు సిటీ.

1 కేర రూ 1-12-0
5 కేర రూ 7-2-0

పాలామి రి సంచీ వి

(రిజిస్టర్డ్)
1 కేర రూ

దీర్ఘ ఉడుకులకు, పుక్లనప్తము, చర్మవ్యాధులకు, శ్రీల ఋతువ్యాధులకు గాఢరంజీ.
జి. యస్. రావు, ఆంధ్ర మెడికల్ స్టోర్సు, రామానాయుడుపేట, మచిలీపట్నం, కృష్ణాజిల్లా.

ఆంధ్ర జ్యోతిర్మయ కంపెనీ

విమితేడే

మచిలీపట్టణం

మంచి ఏజెంట్లు కావలెను
వివరములకు కార్యదర్శి పేర వ్రాయండి

డాక్టరు కోకా
అహోబలరావు,
యం. బి. సి.
హెచ్. బి. డి. టి.
యం. లివర్నూర్
మేనేజింగు
డైరెక్టరు.

ఈ కంపెనీలోనే
భిమాచేసి ఆంధ్రా
భ్యుదయమునకు
తోడ్పడుడు

త్వరచడుడు! త్వరచడుడు!! త్వరచడుడు!!!
చౌక! అతిచౌక!! మిక్కిలిచౌక!!!

వర్షాకాలమునకు అనుకూలమైన, చక్క-వైగ, వైసైన సి
ల్క్ కద్దరు డోర్నాదుప్పట్లు, కండువాయి, కోటింగుస్సధరలు,
X 2 1/2 X 5 1/2" దుప్పటి 1 కి రు 8-8-0
X 2 1/2 X 5 1/2" డిటా 1 కి రు 8-14-0
X 2 1/2 X 2 1/2" కండువా 1 కి రు 1-14-0
2 1/2" యించిలు వెడల్పు వాణ్యం
సిల్క్ కద్దరు కోటింగు X 1 కి రు 0-10-0
... యీ సర్దు-లయొక్క ఘనత యెల్లరకన్నా తెలియగ
లందులకు యీ ధరలకు ఒక్క సెలయ్యే మాత్రమే పంపించ
బడును.

అడ్రసు:—

వి. సూర్యనారాయణ.

సిల్క్-మర్చెంటు వెడ్డాపురం,
(తూర్పు గోదావరి జిల్లా.)

సంతాననిరోధము

గుణదోషవిచారణ

(Birth Control)

ఇది యొక అపూర్వగ్రంథము. ఆంధ్రప్రదేశ్, సమదర్శిని,
స్వరాజ్య, జస్టిస్, హిందూపత్రిక, కాంగ్రెస్ పత్రికల
మెప్పును బొందినది. కొలదిప్రతులే గలవు. ఆశాభంగము గాకుండ
వెంటనే కొనుడు. ప్రతివారును తప్పక చదివి తీరవలెను. వలయు
వారు లగ్గ రూపాయి ఖరీదుగల పోస్టేజీ స్టాంపులను బంపుడు.

జరుగుమిల్లి సాంబశివరావు, బి. ఏ.

33, అక్కరసా-సెబుపిడి, బ్రిస్టి కేంద్ర, మద్రాసు.

ప్రశ్న

విద్యార్థులు గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బహుం వ్రాయుటకు
భత్తు 1-0-0; కై ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0; ప్రశ్న వ్రాయు కాల
మును తెలుపవలెను.

గాంధీ జ్యోతిషనిలయం, భిరుత్తణి

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1929 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 17-వ తేది మంగళవారము

1. భాగ్యములు

జియ్యముబస్తాలు

మను తెనాలిది ,, వ 45 కంది 12 8 0 13 4 0

సెల్లూరిది ,, డిటో 42 ,, 13 4 0 13 12 0

కీర్తి ,, డిటో 45 ,, 15 8 0 16 8 0

కాగులు త. 164 బస్తా 1-3 ,, 11 0 0 12 0 0

సెల్లూలు ,, ,, 21 0 0 23 0 0

2. భాగ్యము వస్తువులు

కందిలు బస్తా 1-3 ర 205 ,, 16 0 0 17 0 0

తెనాలు ,, డిటో ,, 15 8 0 17 8 0

తెనాలు ,, డిటో ,, 16 0 0 17 8 0

వినుములు ,, డిటో ,, 17 8 0 18 0 0

ఉలలు ,, ర 195 ,, 9 8 10 0 0

3. నూనెవస్తువులు

శుభ్రులూన కా 1-3 ,, 185 0 45 0 0

నయ్యూన 1-3 ,, 14 0 0 19 0 0

తేనెనెనగవత్తు కా 1-3 ,, 46 0 0 47-0-0

తేనెనెనగూన గానగ కా 1-3 ర 104 మిమగూన 104

అనుదను కా 1-3 108 0 0 105 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు కా 1-3 119 0 0 122 0 0

మరవసుపు ,, 65 0 0 67 0 0

మిరవకాయలు (గుంటూరుది) కా 1-3 105 0 0 112 0 0

దనియాలు ,, కా 1-3 82 0 0 42 0 0

గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మజుగు 1-3 ర 40 50

తెల్లమ కా 1-3 ర 28 8 0 49 0 0

అస్కా-చక్కెర బస్తా 1-3 ,, 25 12 0 26 0 0

దింతపండు కా 1-3 ,, 80 0 0 40 0 0

5. ఇనుము

బట్టారకం కా 1-3 ,, 38 0 0 34 0 0

చదరం ,, 27 0 0 34 0 0

కప్పుడు ,, 32 8 0 35 0 0

6. నూలు

నెం 20 దెన్ని సింహాయాకం ర 7 15 0

నెం 6 ,, కటారి ,, 8 0 0

నెం 24 ,, లాకి ,, 5 10 0

నెం 40 బామ్మరు 10 పా ,, 10 7 0

నెం 20 $\frac{1}{2}$ రెట్టలేడి ,, 7 8 0

నెం 40 రాడి ,, 10 1 0

నెం 4 దెన్ని మనీడు ,, 4 12 8

7. లోహములు

బెండి 100 కులం 1-3 ర 55 8 0 ర 59 6 0

బెండారుకులం 1-3 ,, 21 4 0 22 12 8

మరన 1-3 18 8 8

ఇత్తడి కా 1-3 ,, 258 0 0 258-0-0

కాసి కా 1-3 ,, 824 0 0 827-0-0

8. రంగులు

నీలిమందు సిల్వరులూడం అతిమరంజక సింహాయాకం

నీలి 1-3 గిలె 290 3 ర 47 0 0

నీలి 1 కరి 1 10 0

నీలి 1 కరి 1 10 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

నీలి 1 కరి 1 4 0

శ్రీ శే॥ శనగపల్లి రామస్వామిగుప్తగారు

గుంటూరు సానుక్రోశనభ

(స్వకీయవిలేఖరి)

శిలావిగ్రహమునకై ఎనిమిదివందల రూపాయలు

వాగ్దానము చేయబడుట

14-9-29 నిన్న ఉదయముననే వైశ్యరత్న రామస్వామి గుప్తగారి దహనసంస్కారములు జరిగెను. గొప్ప యూరే గింపుతో వారి కళేబరము దీసికొనిపోబడెను. పట్టణమున గల వైశ్యబృందనాయకులందరు దేశభక్త వెంకటప్పయ్య పంతులు, న్యాయపతి హనుమంతరావు పంతులు, పురసభాపతి నడింపల్లి వెంకట లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులు, శిలం శుబ్బారావు, మాచిరాజు రామమూర్తి, చట్టి నరసింహరావు, జి. వి. పున్నయ్యశాస్త్రి, గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి మున్నగు నాయకులు విచ్చేసిరి. సాయంకాలమున పురపాలక పుస్తకాలయమున బహిరంగసభ కాననభాసభ్యులును జిల్లాబోరు అధ్యక్షులును అగు శ్రీ కృష్ణస్వామి చౌదరిగారి యాజమాన్యమున కూడెను. సభలో కీర్తి శేషులైన గుప్తగారికి సమకాలికులగు, వింజమూరి భావనాచార్యులు, న్యాయపతి హనుమంతరావు, దేశభక్తులు మున్నగువారు దహనస్థినించిరి. సభ 5 $\frac{1}{2}$ గంటలపై ప్రారంభించబడెను. ప్రథమమున దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు దహనస్థినించు శ్రీగుప్తగారు రంతత్వరలో చనిపోయినందులకు వగచుచు వారు గుప్తగారికంటె 2 లేక 3 వత్సరములే చిన్నయని చెప్పిరి. శ్రీగుప్తగారు ప్రథమమునండియు స్వతంత్రజీవితమునే గడపిరనియు, గుంటూరు పాఠశాలలో గణనీయునియు చెప్పిరి. కాంగ్రెసునకు ఎవరుపోని రోజులలో వారు దేశీయమహాసభకు జనియవటి నాయకుల మన్ననలబడసిరి. వారు కాంగ్రెసు సభావేదికపైగూడ నుపన్యసించిరి. 50 సంవత్సరములనాడె మెట్రిక్యులేషన్లో కృతార్థులయ్యి, యువోగ్యమున కాసింపక తమ పవిత్రజీవితమును ప్రజాహితీవనమున గడపిరి. శ్రీగుప్తగారు భారతములో నదివరకెన్నడు స్థాపించిన మండల కాంగ్రెసుసంఘమును స్థాపించి, మండల సభను శ్రీ భావనాచార్యులుగారు వారుగలసి వారివారు గారి యాజమాన్యమున గుంటూరు నగరములోనే జరిపిరి. ఆర్యవైశ్య మహాసభా స్థాపకులలో శ్రీగుప్తగారే ముఖ్యులు. సీలూరులో శ్రీకృష్ణ జూటుమిల్లును స్థాపించునటులజేసి దానికి పోటీగా గుంటూరులో జూటుమిల్లు స్థాపన తేయించుటలో కృషిసల్పిన వారు గుప్తగారే. వారికి పరిశ్రామికాభివృద్ధి యందు గూడ గాఢమైన యభిలాషయుండెడిది. వారియుపన్యాసములం దెప్పుడు, ఉత్సాహము, హాస్యము, ఉద్రేకముండెడివి. వారెట్టి యుపన్యాస మెచు జెప్పినను గుంటూరుపేరును పూర్తిగా చెల్లుచుండెడివారు. మొన్న చెజవాడలో గూడ వారియుపన్యాసమందు గుంటూరు పేరును పూర్తిగా చెల్లిరి. అసహాయోద్యమ దినములలో వారు పురపాలక సంఘములో సభ్యులుగ జేరిరి. 1921 వ సంవత్సరమున పొన్నూరులో జరిగిన మండలసభ కర్మక్షత స్థానమును వహించిరి. నేడువారు అఖిల భారత దేశీయ మహాసభాసభ్యులుగగూడ నెన్నుకొనబడి వారి జీవయాత్రను ముగించిరి. వారిమరణమునకు మనము చింతించ నవసరములేదు. 66 సంవత్సరములు జీవించి యపారమైన దేశసేవా నిమగ్నులై పండి రాతిపోయిరి.

తమవారి శ్రీ వింజమూరి భావనాచార్యులుగారుపన్యసించుచు వారి యిరువురి చిన్నతనమునందు వారెరరున కాలముగడపినది చెప్పిరి. డిజేరింగు సంఘమునందు నదురు చెదురు లేక ఒకరోజున దొరలసాన్నిధ్యముండె గుప్తగారు వేలుమాపుచు ఈయన్యదేశీయుల పాలనము క్రింద పడినలిగిపోవుచున్నామని చెప్పిరి. విద్యావిషయమున రాతిపాతకాలలు స్థాపించుట మున్నగువిషయములలో గుప్తగారి సేవనుగూర్చి నగ్గడించిరి. ఆరోజులలో వారు పురపాలకసంఘసభ్యులుగా బోయినను ప్రజల సేవ బయటనుండియే జేసిరి. పన్ను చెల్లించెడివారి సంఘమును నోకదానిని స్థాపించిరి. ఆరోజులలో లింగమల్లు వెంకటసుబ్బయ్యగారు గొప్పద్రవ్యవంతులేగాక విశేషదాతలు. వారెప్పుడు బంగారునే దానముజేసెడివారు. వారిద్రవ్యసహాయముననే మండలసభను జరిపిమి. శ్రీగుప్తగారినిన మాలవ్య బెనర్జిగార్లకు చాలగౌరవముగానుండెడిది.

ఎరాస్మిక్ నబ్బులోనున్న సాగనేమనగా ప్రతిదినమును దానిని వాడుచున్నచో చర్మమునకు శాశ్వతమగు మేలు కలుగును. అతిలందమై దీని గుచ్ఛమునకు పూదాపుత్వ సౌకుమార్యమును పరిమళమునుగూడ కలవు.

1

PEERLESS
ERASMIC
The Dainty SOAP

ERASMIC PERFUMERS - LONDON.

వైశ్యసోదరులు వారికి ద్రవ్యసహాయము జేయకపోయినను, వైశ్య రత్నయను బిరుదునొసగి వారికి యఖండమైన గౌరవము జేసిరి. 1917 లో నామర్రవాడు పోయినపు డెట్టి వ్యవసాయము ననుభవించినానో నేడు నాచిరకాలమిత్రుడు గుప్తగారు మరణించినందుల కంత విచారించుచున్నాను. నాకు స్వాగత పరత్వముండుట చేతనే బెజవాడ కట్టి దివ్యమహోత్సవము జూడబోలేదు. వృద్ధులయ్యు గుప్తగారు స్వాగతరహితులగుటచేతనే, యచ్చటికి జనివారి యుపన్యాసమునుగూడ కడసారిజేసిరి. నావిచార మేమన నేను గుప్తగారికిముందు మరణించియుండిన, మేముచేసిన పనులు మిసముతుమున, మాస్వీయచరిత్రను దెప్పెడివారు. ఆట్టిసోమును నేను నోచుకొనలేదు. ఆయన చరిత్రనే నేను యీరోజున దెల్పుచున్నది. ఆయన జీవితమునంతయు దరిద్రము ననుభవించినను, దేశసేవయందు వెనుకాడలేదు. ప్రతి కాంగ్రెసుకు బోయెడివారు. వారిపేరు చిరస్థాయి చేయవలసిన బాధ్యత వైశ్యభామణులపై గలదు.

తదుపరి శ్రీ న్యాపతి హనుమంతరావు పంతులుగారు గుప్త గారికి సహపాతి యనియు, వారు మొదటినుండియు ప్రజాసేవ సేతరున జేసినదియు దెల్పి, సానుభూతి తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి. ఆ తీర్మానమును శ్రీ చీమకుర్తి కుమారస్వామిగారు అనువదించుచు శ్రీ గుప్తగారు ప్రతి యుద్ధము మందు కోక్కుము గలుగజేసికొనెడ వారనియు, ఆయన కొక ప్రధాన కోర్కె యుండెడిదనియు, అది ఆర్యవైశ్య మహాసభకు అధ్యక్షత వహించ వలెననియును, ఆ కోరికను వైశ్యులు దీర్చజాలక బోయిననియు దెల్పిరి.

తరువాత అమటపల్లి నారాయణరావుగారు మాట్లాడుచు 25 సంవత్సరముల క్రిందట నెల్లటూరిలో శ్రీ గుప్తగారిని గలసికొంటిమని దెల్పిరి. అప్పటికి యిప్పటికి చాలభేదమున్నది. తెనుగులో ధారాళముగా మాట్లాడగలవారే ఆ రోజులలో యరుదుగానుండేది. కృష్ణాకుత్రిక స్థాపనకుగూడ శ్రీ గుప్తగారు ద్రవ్యము వసూలుజేసి సాయపడిరి. ఆర్యవైశ్యసభకు బళ్లారిలో మోతే గంగరాజుగారిచే 10 వేల రూప్యములు మూలధనముగా యిప్పించినవారు గుప్తగారే. ఆర్యవైశ్యకులమునందు సంఘసంస్కరణజములు నాటి యవి వృక్షరూపముదాల్చుటలు జేసినది దివంగతులైన గుప్తగారే. ఆయన బ్రతికియున్నప్పుడు మనము ఆయనను దలచలేదు. వారిని నిర్లక్ష్యముజేసితిమి. చనిపోగానే వారిగొప్పతనమునుగ్రహించి వారియెడల గనుపరచవలసిన గౌరవమును నెలిబుచ్చుచుంటిమి. తదుపరి శ్రీ నూకల కృష్ణమూర్తి బి. ఏ. వి.

యత్. గారు తీర్మానమును బలపరచుచు వారి నామమును మనము చిరసంస్మరణము చేయవలెనని, ఏవో శిలాచెక్కడము చేయవలెననియు, దానికి అందరు ద్రవ్యసహాయము చేయవలెననియు దెలిపిరి. పిమ్మట శ్రీయుతులు గొల్లపూడి శిలోరామశాస్త్రిగారు మాట్లాడుచు ప్రగారు 1913-14 సంవత్సరములో జిల్లాపంపాచారక కార్యదర్శిగానుండి చేసిన సేవను గూర్చియు, వారి యుత్సాహము, యుద్ధేకములగూర్చియు దెల్పి వారి శిలావిగ్రహమున కందరు తోడ్పడవలెననిగోరిరి.

తదుపరి శ్రీ చదలవాడ నాగభూషణ చౌదరిగారు మాట్లాడిరి. వారు జెప్పిన దే మన వారి మరణము చింతనీయము గాదనియు, వారు దీర్ఘకాల రాజకీయనేత్రయనియు, క్రాంతకర్మలందు వారి కుటుంబమునకు సహాయముజేయవలెననియు, వారిని అనుసరించుటయే గొప్పస్మారకచిహ్నమనియు, ఆయన విదూషకుడుగాడనియు, హాస్యపూర్వకముగా పొగడ్డును ఖండించు సత్యాభిలాషియనియు, ధనముండిన వైశ్యరత్నముగాక, ఇంకను ఎక్కువ బిరుదులను సంపాదించియుండెనా రని దెల్పిరి.

ఆంధ్ర చట్టి నరసింహారావుగారు తీర్మానమును బలపరచుచు తాను అట్టిసమయమున నా తీర్మానమును బలపరచుటకప్పు మరయే విషయమును జెప్పనని దెల్పిరి. పిమ్మట జి. వి. పున్నయ్యశాస్త్రిగారు మాట్లాడుచు కాంగ్రెసు వ్యవహారముందు గుప్తగారు తమ యభిప్రాయములను ఖండితముగ నెటుల దెల్పినదియు జెప్పిరి. పిమ్మట చందాలు వేయబడెను. ఘనమారు రు 800 ల వరకు స్మారకచిహ్నమునకై చందాలు అయ్యెను. అధ్యక్షులు వారి యుపన్యాసములు, శ్రీ గుప్తగారియెడ వారికిగల యభిమానమును దెల్పి వారి శిలావిగ్రహమునకై 500 రూపాయలు యిచ్చెదమని దెల్పిరి. తదుపరి వందనములతో సభ ముగిసెను.

(గూడవల్లి రామబ్రహ్మము చౌదరిగారు, బెజవాడ) శనగపల్లి రామస్వామి గుప్తగారు పరమపదించి రనుమాట నమృతాలను. నాలుగురోజులక్రితము, కళావందిరమున అమృతధారలు కురిపించిన గుప్తాజీ నేడు లేడనుట బూటకము. నేడుకాదు, రేపుకాదు. ఆంధ్రులను కేక విసబడునంతవరకు, గుప్తాజీ బ్రతికియేయుండును. గుప్తాజీ, ఆంధ్రులకు రాజకీయ, సాంఘిక, మతవిషయక జ్ఞానభిక్షు నొసగిన ప్రభుమదాత. ఆంధ్ర రత్నము లో తీర్చించికోనిపోయిన హాస్యరసము యాయననుండియే యుద్భవించినది.

ఆ ఆకృతి, ఆ నడక, ఆ తిరుమణి శ్రీమార్గరేఖలు, ఆచేడొక్కకర్ర, ఆ సంభాషణాధారణి, ఆ యశానోత్సాహము, ఆ సాంఘికసమత్వపుద్బుద్ధి యెల్లను నాకర్షించినవి.

ఆనాటి రాజకీయమర్యాదలను యీనాటి ధోబీనాయకులకు పట్టకథలుగ చెప్పి నవ్వించుటలో గుప్తాజీ మొనగాడు. కరుకు దెబ్బలకలవడిన నిందితులపై నూటిపాటులు ఝుళిపించి, న్యాయము సేహర్చుటలో ప్రప్రథముడు.

పెద్దలలో పెద్ద, కాని పిన్నలయందును పెద్దయే. రాజకీయములలో జహారిలాలుకకు పిపుతట్టి హెచ్చరించు గడ్డుస్వతంత్ర్యవాది. సాంఘికవిషయములలో వీరేశలింగంపంతులుగారికి "కఖాలు" నేర్పిన గురువు. స్వసంఘాధరణలో అగ్రతాంబూలార్తుడు.

ఆంధ్రుల భావోన్మాదము వెలిబుచ్చుటలో అతని నాకు-కళంకరహితమగు హేలండు అద్దము. పునర్వివాహసందర్భ నాభిలాషలో నేలమునగరము గుంటూరునకు శివారు. స్వసంఘ పారోహిత్యము తిలకించుటలో, కమ్మవారు తనకు పిలువని బంధుగులు. ఆస్పృశ్యతానివారణోపాయములు అతని కొనవేళ్లపై నాట్యమునల్లు బీజాక్షరములు.

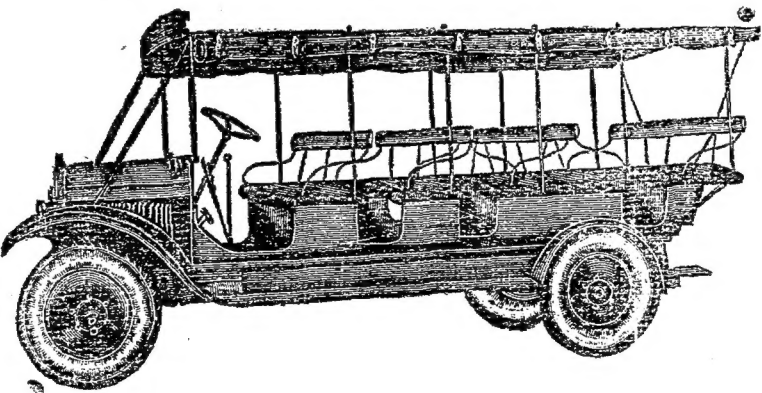
గుప్తాజీ దర్శించని జాతీయసంస్థలేదు. గుప్తాజీ నవ్వించని మానవుడులేడు. గుప్తాజీరాని మీటింగులేదు. గుప్తాజీమాటకు యెదురులేదు. గుప్తాజీకి లోబడియే కాలచక్రము దొర్లినది.

గుప్తాజీకి ఆంధ్రదేశ మంతయు పుట్టిల్లు. ఆంధ్రులెల్లరు గుప్తాజీ లేడన్న ఆంధ్రులకెల్లరు మెలసోకినది. గుప్తాజీ అస్తమయములో ఆంధ్రకీర్తికి నల్లమచ్చ పడినది.

కీర్తిశేషులైన శనగపల్లి రామస్వామిగుప్తగారి మరణవార్త నన్ను ఆగాధము విషాదసాగరమున ముంచివెచ్చినది. గత ఆదివారము 8వ లేదిన ఆంధ్రకృష్ణాపత్రికల సన్మానమునకు బెజవాడ కరుదెంచినప్పుడు కొన్ని సాంఘికవిషయములను సురించి చర్చించియుంటిమి. ఆనాటిసభలో యుత్సాహపూరితమగు నుపన్యాసము నొసంగి సభ్యులను సంతోష పెట్టిరి. అయ్యదియే వారి తుదియుపన్యాసము.

స్వసంఘమును నిద్రావస్థనుండి మేల్కొల్పి, ఆర్యవైశ్యమహాసభలను ప్రారంభించి, సంఘమును సర్వవిధముల పునరుద్ధరించిన మహనీయుమూర్తి, సంఘముయొక్క గౌరవమర్యాదలను పునఃప్రసించిన మహాధీరుడు. గుప్తగారు ప్రవేశించి కృషిజేయనిసాంఘికోద్యమముగాని, జాతీయోద్యమముగాని, జేశీయోద్యమముగాని లేదనిన సతిశయోక్తికాదు. గుప్తగారు, మన జిల్లా

కావలసినవారు వచ్చి (ట్రయలు) పరీక్షించవచ్చును

జగత్ ప్రసిద్ధముగు జర్మన్ ఓపెలు కంపెనీవారిచే తయారుచేయబడినది.

కార్లు, బస్సులు, ఉత్తమమైనవి. 1½ టన్ను బస్సు గ్యాలక్కు 23 మైళ్లు గ్యారంటీగా పనిచేయును.
Max.—H. P. 45.

“గ్రహం-వేడ్” కార్లు, బలిష్ఠముగను, అందముగను యుండును.
కార్ల స్పేరు పార్టు ఎల్లప్పుడు ప్లాకులో యుండును.
ధరలు, వివరములకు దిగువ చిరునామాకు వ్రాయుడు:—

వాణీ మోటార్సు, బెజవాడ.
కృష్ణా, గుంటూరు,
పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలకు ఏజెంట్లు.

VANI MOTORS
(Proprietors: VANI KRISHNA)
BEZWADA

లో కల్ల మొట్టమొదట కాంగ్రెసువారి అని చెప్పి నొప్పును. జిల్లా కాన్సలేషన్లకు సృష్టికర్తలలో గుప్తగారూడ నొకరు. తదాది నిరంతరదీక్షతో, నిరాదంబర జీవనము, దేశసేవను సాగించిరి. వారు గావించిన దేశసేవ, సాంఘికసేవ, మిగుల కొనియాడదగినవి. మరువదగినవి కావు. వారియుపన్యాసములు మిగుల హాస్యరసపూరితములు, ఉత్సాహం ద్రేకములతో కూడు కొని యుండును. సమస్తసభలకు హాజరగుటయు, హాజరగుట యేగాక సభాకార్యక్రమములో చుట్టూనుటయు వారికి మిగుల సంతోషకరము. గుప్తగారి "శ్రేయస్సు" యను బిరుదు నొసంగి వైశ్యవర్గానికి గౌరవించిరి. వా రొకరుడుకు బహువిధ ముల దగ్గించిరి. వేదగ జెప్పవక్కరలేదు. ఏబది సంవత్సరములు నిరంతరదేశసేవ, సాంఘిక సేవ గావించిన మహాపురుషుని గోల్పోయిన వైశ్యసంఘమునకు, ఆంధ్రదేశమునకు తీరని లోటు వాటిల్లినది. శ్రీగుప్తగారి యాత్మకు పరమేశ్వరుడు కాంతిని ప్రసాదించుగాక. వారికుటుంబమునకు నాస్వాదయశూర్యక సానుభూతిని తెలుపుచున్నాను. వారిస్మారక చిహ్నము నొక దానిని స్థాపించుట ముఖ్యముగ వైశ్యులకును, సామాన్యముగ ఆంధ్రులకును కర్తవ్యమని విన్నవించుచున్నాను.

డా॥ వెం. శ్రేష్ఠి,

భర్తృకర్త

సారస్వతనికేతనము, వేటపాలెము.

వ్యాధి వీడితులకు వరప్రసాదముగు కిమందులను

జ్ఞాపక ముంచుకొనుడు

స్టాక్స్ ఆంటి మలేరియల్

వెండి జ్వరమాత్రలు

జ్వరములకు నొప్పుల కుపయోగించును. పెద్దదయిన జ్వరగడ్డలను తగ్గించును. 40 మాత్రల సీసా 1-కి రు 1-0-0

స్టాక్స్ క్షయదగ్గు నివారిణి

వెంటనే నివారింప గలదు. సీసా 1-కి రు 1-0-0

స్టాక్స్ కక్కువా దగ్గు నివారిణి

పసి పిల్లలకు మిక్కిలి ఉపయోగము. సీసా 1-కి రు 1-0-0

G. S. STEERS,

21, Errabalu Chetty St., G. T. Madras

ఏజంట్లు కావలెను

నెలకు రు. 75-5-150

మా కంపెనీలో ఏజంట్లుగా పనిజేయుటకు నమ్మకమైన జిల్లా ఏజంట్లు కావలయును. ఏలూరు, విశాఖపట్టణం, బరహంపురములందు జిల్లా ఏజన్సీలలో పనిజేయవలయును. రు. 1000 ధనము ధరావతు కట్టగలిగినవారికి మంచిజీతము కమిషను యియ్యబడును. సులభముగా విడుదలకాగల చేతి పంపులు, చిన్న ఇంజనులు ఏజన్సీలో ఉంచబడును. ధరావతు వెంటనే ఈయగలవారే అన్ని కేషను పంపుకోవలయును. రు. 500 డిపాజిట్లుచేయగల కాపియర్ కావలయును. జీతము 35-5-70.

మద్దూరి బ్రదర్స్,

ఇంజనీర్స్,

ఇన్ని సుపేట మెయిన్ రోడ్డు,

రాజమండ్రి.

తెలుగు కాన్యాపర్యము రు. 0-0-0 (సంస్కృతములో) దండిమహాకవి వ్రాసిన కాన్యా దర్శ మనుఅలంకారకాస్త్రగ్రంథమునకు సరియగు తెలుగు, విద్యార్థుల కత్యంతోపయోగకరము.

వైద్యము (భిక్షుగ్రహణపద్ధికావ్యము) ,, 0-5-0 జీవన్ముక్తి, విదేహముక్తి (పాండిత్యము) ,, 0-5-0 సునందానందన, నిర్దుష్టోపాసన (లోనివి) ,, 0-5-0 ఇట్లు వ్రాయవలెను:—

అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి,

ఆంధ్రగృహవిద్యాలయము, కొవ్వూరు, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా.

ధాన్యముల ధరలు

(17-9-1929)

మంచిబియ్యము

	బస్తా 1-కి	రు. అ. పై.
రంగూను "స్పెషలు"	164 పానులు	
రంగూను "స్మాల్ మిల్లు"	"	
బెజవాడ "డిల్లీ" (పాతవి)	"	15 8 9

ఉప్పడుబియ్యము

ఉప్పడుబియ్యము	164 పానులు మిషన్	12 0 9
---------------	------------------	--------

బియ్యము నూక

రంగూన్	ఏ 1	200	"	15 0 9
"	ఏ 2	"	"	18 8 9
"	ఏ 3	"	"	12 12 9
"	బి 1	"	"	14 8 9
"	బి 2	"	"	18 4 9
"	బి 3	"	"	12 4 9
"	సి 1	"	"	18 8 9
"	సి 2	"	"	11 8 9
"	సి 3	"	"	10 12 9

సింగపూరు	ఏ 1	240	"	
వైగోక్	నెం 1	216	"	15 0 9
"	నె 1, 2 కరిపి	"	"	14 12 9
బజారుకము	210	10 0 9	"	17 0 9

గోధుమలు

కండువా	205	"	"	17 0 9
--------	-----	---	---	--------

నవ్వులు

వారంగల్	156	"	"	20 0 0
దవనగిరి	"	"	"	18 8 0

కాయధాన్యములు

చిక్కుడుగింజలు (నూజన్)	174	"	"	18 8 9
బుల్లూణి గింజలు	205	"	"	16 8 9
"	164	"	"	12 8 9
ఎట్ట బీన్సు	195	"	"	18 6 9
పాడుగు బీన్సు	205	"	"	
కండులు (రంగూను)	195	"	"	
" (మల్)	164	"	"	
కండిపప్పు (తిరుపత్తూరు)	205	"	"	21 8 0
" (హైదరాబాదు)	"	"	"	26 0 9
" (కాన్పూరు)	"	"	"	19 8 9
" (కేసరి)	"	"	"	15 8 0

మినుములు (రంగూన్)	218	"	"	
" (రాజనంగ)	225	"	"	18 0 0
" (బందరు)	225	"	"	17 4 9
" (చిత్తూరు)	"	"	"	
" (కాకినాడ)	67 పడులు	"	"	

పెసలు (రంగూన్)	195 పానులు	15 8 9
" (సింగపూరు)	200	14 12 9
" (హిందూస్థాన్)	205	15 4 0
కేసలు (రంగూన్)	205	15 0 0
" (కరాచి)	205	9 12 9
" (హిందూస్థాన్)	200	10 0 9

సుప్రసిద్ధ

ఉన్నాద వైద్యాలయము

స్థాపితము 1753 సం॥రము

మతిపోవుట అనే రోగమును బాగుచేయుట యందు మంచిచేర్చు గలదు. సుమారు 150 సం॥రముల నుండి బాగుచేయుచున్నాము. వేలకొలది రోగులు ఆరోగ్యమును పొంది, యోగ్యతాపత్రముల నిచ్చి యున్నారు. వలయువారికి క్యాటలూగు ఉచితము.

అంగర పాపాచార్యులు అందు

బ్రదర్స్, వెనికేరు

ఆలమూరు పోస్టు, తూర్పుగోదావరి జిల్లా.

జతీంద్ర నాథుని మరణము

(:0:)

కలకత్తాలో సభ

నేను గుప్తాగారి యుపన్యాసము

రసభరితమైన వాక్యములతో నేను గుప్తాగారి రిట్లు చెప్పిరి:—

మనమిచట బాష్పధారల విడుచుటకు రాలేదు. జతీంద్రుని ఆదర్శము గ్రహించి ఆతని ఆడుగు బాడలను త్రొక్కుటకై వచ్చియున్నాము. ఆతడు స్వాతంత్ర్యముకొరకై ప్రాణములు వదలెను. ఆతడువీరపురుషుడు. భిష్మునివలె తన ప్రాణమును అర్పించెను. అభిమన్యునిమరణవార్త విన్న పిమ్మట అర్జును డేరీతిగా ఇనుమడించిన రోమముతో కదనరంగమున ఆకలిగొన్న సింగమువలె నిలచి పోరాడెనో ఆరితిగనే మనము దేశస్వాతంత్ర్యమునకై బద్ధకంకణులము కావలయును. జతీంద్రుడు జైలులో ఏకాకియైమరణించెను. ఆతని దుర్భర మరణకారణములను తలపోసి నయెడల మన దుర్బలా వస్థ మనకు తేటపడగలదు. కలకత్తాలో బహిరంగసభలు జరుపరాదని పోలీసుకమిషనరుగారు ఉత్తరవుచేసిరి. నగరపరిపాలన సంస్కార్యత్వదనయిన నేనుకూడ పోలీసువారి యనుమతి లేకుండ యుపన్యాసించకూడదట. ఈ నిషేధములను తృటికరించవలసిన యవసరము వచ్చినది. 144 సెక్షను ఉల్లంఘించి రాజద్రోహ నేరమునకు మనమందరమును పాత్రులగుటకుయి బుద్ధిపూర్వకముగా బహిరంగసభలను కాంగ్రెసుపక్షమున జరుపవలసిన కాల మాసన్న మగుచున్నది.

అంతట సభవారందరూను నిలువబడి కాళ్ళో త మైన జతీంద్రుని యంత రాత్రి తక్కి తమ ప్రణామముల నర్పించుచు చేయబడిన సభాతీర్మానమును శిరసావహించిరి.

నీలరత్న సర్కారుగారు యీ తీర్మానమును బలపరచుచు ఉపన్యసించిరి. ఇదిమనకు అమంగళకరదినముకాదు. ఇది మనకు శుభదినము. ఇట్టిశుభదిన మిదేశదరిత్రలో నిదివర కన్నడును పొడనూపియుండలేదు. ప్రంచమందలి మహాదేశభక్తులలో జతీంద్రుడు జేర్పదగియున్నాడు. దౌర్జన్యరహితసమరమునందు మరణభీతిని జయించిన మహావీరు డితడు పిమ్మట బాబా గురు దత్తసింగుగారును రామానంద చాట్టి గారును బసంతలాలు మురారాగారును శంకుద్వీప అహమ్మదుగారు సభలో సుపన్యసించిరి. మనదేశస్వాతంత్ర్యమునకై మనము పోరాటము సాగించుటయే గవర్నమెంటువారికి మన మిప్పు డొసంగదగిన ప్రత్యుత్తరము అని చెప్పిరి.

ఈ జనసమూహ మంతటిలో సుమారు పదివేల మంది సభ ముగిసినతోడనే హారాన్వేషనుకు వెళ్లిరి. అచట జతీంద్రుని శవశేటిక రైలుబండిలోనుండి దిగునప్పుడు చూచుటకై వెళ్లిరి:—అనేక కాంగ్రెసు కమిటీలవారు వేర్వేరు ఊరే గింపులను బయలుదేరదీసి అచటికి వచ్చి చేరియుండిరి.

కలాశాలలు మూసివేయుటకై వైసుచాన్సలరు

గారి ఉత్తరువు

వైసుచాన్సలరుగారి ఉత్తరవుప్రకారముగా రేపుపోమ వారమునాడు కళాశాలలను పాఠశాలలను కలకత్తాలో మూసి వేయబడును.

జతీంద్రనాథుగారు ఇదివరలో విద్యాభ్యాసముచేసి యుండిన బంగ్లాదేశీకళాశాల విద్యార్థులు ముందు దారితీయుచుండగా మిగిలినకళాశాల విద్యార్థు లందరూను నిన్నటిదినము (శని వారమునాడు) పెద్దయూరేగింపు గా నగర పీఠులలో తిరిగిరి. శనివారమునాడు కళాశాలలకును, పాఠశాలలకును విద్యార్థు లెవ్వరును హాజరకాలేదు. శ్రద్ధాసందపార్కువరకును వారు పెద్ద యూరేగింపుతో వెళ్లిరి.

శ్రద్ధాసందపార్కువద్ద పెద్ద సభ జరిగిరి. 400 మంది శ్రీ విద్యార్థినులుకూడ సమావేశమైరి. నృసింహదేవస్థానిగారు అధ్యక్షత వహించిరి. జతీంద్రనాథుగారు నిర్యాణమునొందిన యీ సెప్టెంబరు 13 తేదీని ఒక జాతీయదినముగా భావింపవలసినదని చెప్పిరి. ఉపన్యాస మధ్య మందు సి. వి. డి. యు రోగ్ గి లే చి వి లు వ డి మిల్లుసమ్మెలకారణమున యీ కలకత్తా సరిహద్దులలోగూడ బహిరంగసభలు జరుపకూడదని పోలీసుకమిషనరుగారు బారి చేసిన యుత్తరువును నృసింహదేవస్థానిగారికి చూపించెను. కాని దెవస్థానిగారు ఆ సి. వి. డి. యురొగ్గి చూపిన కాగితమును నిర్లక్ష్యముచేసిరి.

జతీంద్రనాథుగారి అంత్యసందేశము

“దేశ మంతటను యువజనసంఘములను వాలం
టీరుదళములను పెంపొందించి బలపరుపవలెను”

జతీంద్రనాథుగారు మరణించుటకు రెండుదినములు
పూర్వము ఆయన సోదరునితో తమ అంత్యసందేశము నీరీతిగా
తమ సోదరభారతీయుల కొసంగిరి. లాహోరు కుట్రకేసులో
ముద్దాయిలతరఫున వ్యాజ్యము నిర్వహింపబడుటకు వ్యూహార
కట్టుదిట్టములను అర్హుడయ్యును బాగుగా నేర్పరచవలెను.
దేశమంతటను వాలంటీరుల దళములను, యువజన సంఘములను
పెంపొందించి బలపరుపవలెను. లాహోరు కాంగ్రెసు జయపర
దముగా జరుపవలెను. పూర్వాచార పరాయణుల మత
ప్రకారముగా నాదేహమును కాలీబారీవద్ద జరుపనక్కరలేదు.
నేను భారతదేశాభిమానమే ప్రధానముగా గలవాడనుగాని
వంగదేశాభిమానము ప్రధానముగా కలవాడనుగాను. వంగదేశీయు
డనుటకు ముందుగా భారతీయుడ నని చెప్పుకొనవలసియున్నది.

ఈకారణమున జతీంద్రనాథుని దహనసంస్కారము
కాలీబారీవద్ద చేయుట మానివేయబడినది.

కియోర్లావద్దనే దహనసంస్కారములు జరుగును.

జతీంద్రునితండ్రి దహనసంస్కారములకు

రాజాలమని చెప్పిరి

శ్రీప్రెసు ప్రతినిధి జతీంద్రుని తండ్రిగారితో మాట్లాడ
గా ఆయన యిట్లుచెప్పిరి:—నా కనుపున యిటువంటి మహా
వీరుడగు మహారుద్రుడు పుట్టినందులకై నేనుస్వస్థుడనున్నాను.
మనమందరము కావలెనని తపస్సు చేయుచున్న
చేతస్వాతంత్ర్యము నాకుమారుని ఆత్మార్పణము
మరింత త్వరగా చేకూరగలదని విశ్వసించుచున్నాను. నాకుమా
రుని దహనక్రియలకు మాత్రము నేను పోజాలను. ఆరుద్రధూమి
యందు ఆతని కళేబరము బహిరంగపరచబడును. అప్పుడాతని
ముఖము నేనుమాడ వలసివచ్చును. కళకళలాడుచు చిరునవ్వులాలికెడి నాకుమారుని ముఖము
ఆతడు కలకత్తానుండి బయలుదేరనాటి నుండరెవరము
నాహృదయమున అచ్చునద్దినట్లున్నది. ఆముఖరూపమునే నేను
జీవించియున్నంత కాలము స్మరణకు చేచ్చు
కొనుచు కాలము గడపదలంచితిని. జెయిలులో నున్నప్పుడు జెయిలు అధికారులు నాకుమారుని
హింసించి బలహీనము చేసిరి. అతని ముఖము వికారరూప
ము దాల్చినదని వినియున్నాను. గనుక అవిషాదకరస్వరూప
ము నేను సందర్శించిన యొడల నాహృద
యమున నది నాటుకొని యుండును. నాకు వృద్ధాప్యములో
నాకా సందర్శనము అక్కరలేదు. కావున ఆతని దహనక్రియ
లు పూర్తి అయిన పిమ్మట ఆతని అస్త్రులను సమాధిచేయుటకై
నేను వచ్చెదను.

సోమవారము అఖండమైన ఊరేగింపు

బెనుహాలునుండి రుద్రధూమియగు కియోర్లావకు
శవమును ఉదయము 6 గంటలకు బయలు
దేరదీసి మధ్యాహ్నమునసరికి జేర్చుటకై ఏర్పాటులన్నియు
చేయబడినవి. నిన్నటిఉదయము (సోమవారము 6 గంటలు
మొదలు 10 గంటలవరకు) యీదినున రాజబాటలమీద బండ్లు
ఏవియును తిరుగరాదని పోలీసు
కమిషనరుగారు ఉత్తరువుచేసిరి:—ఈకారా బ్రిడ్జి, హరిసను
రోడ్డు, వెల్లింగటను వీధి, వెల్లెనే వీధి, కార్పొరేషను వీధి,
చేరింగి రోడ్డు, అవుతో ఘముఖ బ్రిడ్జి రోడ్డు

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 16:—బొంబాయి యువజన

సమితి భారతస్వాతంత్ర్యసమితివారల యాజమాన్యమున జన్నా
హాలులో ఆదివారము సాయంకాలము గొప్పపౌరులసభ జరిగె
ను. డా॥ హోర్నికరుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. కీ॥ శ్రీ॥ జతీంద్ర
నాథుయొక్క అత్యుత్తమ దేశభక్తిని నిరూపమానముగ స్వాధీ
త్యాగమునకును ప్రశంసను వెల్లించుచు తీర్మానములు గావించ
బడెను. దివంగతుల గౌరవార్థమై సభ ముగిసిన వెంటనే సభ
యే ఉత్సవముగ మారెను. ప్రభుమున కొలదినుండి మాత్రమే
ఉత్సవముగ మారినను పోనుపోను లోకమాన్యతలకుగారు గతించి
నపుడు జరుపబడిన ఉత్సవముంత పెద్దది ఆయెను. కాంగ్రెసు
ఉత్సవము చాపాతివద్దకు చేరిన పిమ్మట మరల బ్రహ్మాండ
మగు సభ జరిగెను. పలువురుదాసుగారి
త్యాగముగూర్చి మహోపన్యాసములు గావించిరి. ఉత్సవము

పోడుగునను “విప్లవమువీటిజయవంతముగూక. దాసు చిరకాలము
మనియుండుగాక. సామ్రాజ్యతత్వము నశించుగాక. యను కేకలు
మిన్ను మ్రేను. శ్రీబ్రహ్మ చాలమంది ఉత్సవములో పాల్గొ
నిరి. ఉత్సవము నడచిన వీధులన్నిటను చాలనేపటివరకు బండ్లు
నడువలేదు.

మరొక సభ

మాలానా మహమ్మదాలిగారి అధ్యక్షతక్రింద బొంబాయి
రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము, కిలాఫతుసంఘము, స్వరాజ్య
సభవారల యాజమాన్యమున వేరొకసభ జరిగెను. దాసుయొక్క
చిరస్మరణీయముగ త్యాగమును ప్రశంసించుచు భారతీయులకు
ను పాశ్చాత్యులకును ప్రత్యేకముగ జెయిలు సౌకర్యములను కలి
గించెడి ప్రభుత్వమువారి విభేదవద్దతిని ఖండించుచును, స్వాతంత్ర్య
సంపాదనార్థమై జతీంద్రనాథుయొక్క త్యాగమును ఆదర్శ
ముగా నుంచు కొనవలయునని ప్రజల
నుద్బోధించుచు తీర్మానించబడెను. ఉదయము పోలీసువారు
యువకులపై జూపినవ్యర్థమును ఖండించుచు వేరొకతీర్మానము
గావించబడెను.

పోలీసు దౌర్జన్యము - పలువురు గాయపడుట

జతీంద్రనాథు గౌరవాగ్నే నిన్నటిదినము యువజన
సమితివారిచే యేర్పాటుపబడిన బ్రహ్మాండముగ యుత్సవము ముగి
యవచ్చునప్పటికి అకారణముగ పోలీసుగారి దౌర్జన్యమునకు గురి
యయ్యెను. యువజనసమితిలోని ప్రధానసభ్యులగు యూసఫ్
నగ్వరాలి, జోచిము అల్లెప్రభృతులు పలువురకు తీవ్రముగ
గాయములు తగిలెను. దారినడచువారు అనేకులుగూడ పోలీసు
వారిచే బాధింపబడిరి. ఇంపీరియలు బ్యాంకు జవాను ఒకడు
రక్తముతో వీధియందు నడియుండగ యువజన సమితివారు
జె. జె. ఆస్పత్రికి మోసుకపోయిరి. చావతి సభనుండి తిరిగి
వచ్చెడి నిరపరాధులగు ప్రజలను తరుముకొట్టుటకు పోలీసువారు
లాటిస, కుపాకినుట్లెలను విరివిగ నుపయోగించిరి. పోలీసువారు
యిరువురను అరెస్టుచేసిరి. తీవ్రముగ గాయములు తగిలినవారు
చాలమంది పైకివేటు దాక్లగులచే చికిత్స గావించబడిరి. “విప్ల
వము చెలరేగుగాక, క్రేస్తదేర్భన్లు మడుగంటుగాక, సామ్రాజ్య
తత్వ మంతరించుగాక” యనుకేకలు ఉత్సవములో దిక్కులు
పిక్కటిల్లెను.

ధాన్యపునర్వకల సంఘమువారు జతీంద్రనాథు స్మారకార్థ
మై ధాన్యపు మార్కెటు మానివేసిరి.

కిరణిదాసుగారి సందేశము

లాహోరు 14:—కీ॥ శ్రీ॥ జతీంద్రనాథుగారి తమ్ముల
గు కిరణింద్రనాథుగారు యిట్లు సందేశమిచ్చిరి. “పాంచాల
ప్రజలకు నాయొక్క గాథనుగ కృతజ్ఞతను ప్రకటింపక నేను
లాహోరును విడువజాలను. నేనిచటనుండిన రెండున్నరమాసము
లును నాయెడల వారగుపరచిన ప్రేమాదరణలకు మేరలేదు.
నాసోదరునికి, అంత్యదళ సమాపించి ఎట్టకేలకు దుర్భరపరి
స్థితులలో నాతడు గతించినపుడు పాంచాలమిత్రులు జాతిమత
విభేదములు జూపక నన్నోదార్పుటకై సర్వవిధముల ప్రయ
త్నించిరి. నా సోదరుని అస్తికలను కలకత్తాను గొనిపోవుటకు
గాను పాంచాల దేశీయులు ఎంతటి ప్రోహర్తృభావముతో
ధనమును వనూలుజేసిరో పంజాబు జనాశ్లను మాత్రమే నేనంగీక
రించవలెనని ఎట్టి పట్టుబట్టిరో నేనెన్నటికిని మరువజాలను. నా
భావములను వెలువరించుటకు తగినంతభాష నాకుదొరకున్నను
పంజాబు సోదరులు నాయెడలజూపిన నాత్మల్యాతియమునకు
హృదయ పూర్వకముగ వందనము లర్పించుచున్నాను.”

రామానంద ఛాటర్జీగారు

జతీంద్రనాథు గౌరవముగూర్చి రామానంద ఛాటర్జీగారు
యిట్లునుడిసిరి:—“జతీంద్రనాథుయొక్క విచ్చిక్త మరణమువలన
గలుగు సంతాపము కన్నీళ్లవలన తీరునదిగారు. జతీంద్రనాథు
తనపై తాను స్వయముగవిధించుకొనిన దీర్ఘమగు నీయుపవాస
కష్టాభితమముగ ఆతనికి సంభవించిన విపదకే, ఆతడు తన జీవి
తాంతమునకును మిగులప్రేమించిన భారతజాతికి యేదో
యొకరూపమున డేనుముగ పరిణమించుగాతయని ఆశించుచు
సర్వదా యాత్నలని ప్రార్థించుచున్నాను”.

డా॥ గోపిచంద్రుగారు

“జతీంద్రనాథుగారి శవమును మోయుట చే
నాభుజము పూతమైనదని యెంచి
నాభుజమును నేను ముద్దించుకొంటిని అనుచు డా॥ గోపి
చంద్రుగారు జతీంద్రనాథుగూర్చి ఉగ్గడించిరి. జతీంద్రనాథు
యొక్క కీర్తిస్థితి దుర్భరమునను తుద కాతడు గతించువరకును
అనేకమారు లాతని సందర్శించి యుత్సవమునకు తనమైన యేర్పా
టులను గావించిన డా॥ గోపిచంద్రుగారు దాసుమరణమునకు అ
త్యంతపరితప్తవృత్తయై మాక్సిమీయొక్క సార్థత్యాగ మెటుల
స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించెనో అటులే భారతీయులకు జతీం
దాసు మరణము స్వరాజ్యమును సాధింపజాలు ననిరి.

డా॥ ఆలంగారు

శాసన సభ్యత్వమునకు రాజనామా నియ్యుచు వైప్రాంయిక్
యిట్లు వ్రాసిరి. రాజకీయ నిర్బంధితుల స్థితిని ఉద్ధరింపట
యను ఉత్ప్రేక్షాద్యమనునందు పనిజేయు నొక భారతీయ
యునకు నిరాహారాదీక్షయందు సమయింపజేసిన ప్రభుత్వమునకు
సంబంధించిన రాష్ట్ర శాసనసభయందు దుండుటకు నామనస్సాక్షి
తిరుగుబాటానరింపు చున్నది. జతీంద్రనాథు ప్రారంభించిన
యీ మహోద్యమము భారతీయులెల్లర సహకారమును పొం
దదగి యున్నది. నేను పంజాబు శాసనసభయందు యీయుద్య
మమునకు తగినంత సహకార మొనరింపజాలనేని, ఎంతత్వరలో
ఆసభను వదలిన అంతయు త్వరము. ఇది నేగావించెడి గొప్పత్యాగ
ముగాదని నాకుతెలియును. నా విధిని మాత్రమే
నేను నిర్వహించుచున్నాను. కాని జతీంద్రనాథు (ప్రాణములు వీడిన పాంచాల రాష్ట్ర) ము
యొక్క శాసనసభయందు నా సభ్యత్వమును వదలుకొనుటచే
మాత్రుదేశమున కాతడొనరించిన సేవలకు నాభన్యవాదము ఒన
రించినవాడ నయ్యెదను. శాసనసభయందుండి నేజేయగల పని
యిదియే.”

పత్రికా విమర్శ

“లిబర్టీ”

కలకత్తా, సెప్టెం. 14:—అంగ్లో-పాండవపత్రిక లేమియు
వ్రాయక మిన్నకుండెనుగాని జాతీయపత్రిక లన్నియు జతీం
దాసు మరణముగూర్చి పూర్తిగ విమర్శించెను. లిబర్టీ యిట్లు
వ్రాసెను. “జతీంద్రనాథు మరణించినాడు. జతీంద్రనాథు
చిరకాలము మనియుండుగాక. అశ్వరముగ ఆతని భౌతకరీరము
దహింపబడునుగాని దుర్జయముగ ఆతని సంకల్పము పావకు
నకు ఆ హుతి యొనర్పబడజాలదు. స్వాధీన
భారత స్వాతంత్ర్యదేవతా దివ్యసందర్శనమే కట్టకడపటి
స్వార్థత్యాగము వరకును ఆతని మహత్సంకల్పమును సదలీంపక
మనియుండ జేసెను. నాకము దేవతలకు కట్టిపెట్టుటకు దధిచి
సాధనభూతు డాయెను. జతీంద్రనాథు యొక్క మహాత్యాగ
మునకు నూతన సంకలము యొసంగుండునా” మాక్సిమీ మర
ణమువలన విర్రాండు దేశచక్రము నూతనాధ్యామ మేర్పడెను.
భారతవర్ష మనం దవ్యధా జరుగగలదా?

ట్రీబ్యూను

ఇండియను మాక్సిమీ

లాహోరు, సెప్టెంబరు 14:—“తాను సభ్యుని దలం
చిన కార్యము సాధించుటకై ప్రాణము లర్పించిన త్యాగి యెవ
రైన నున్నచో ఆతడు దాసు ఒక్కడే. అన్ని దేశములలోను
ఎల్లకాలములందు ఆత్మార్పణ మొనర్చిన త్యాగుల రక్తమే
నూతనజీవులకు, ఉత్ప్రేక్ష ప్రేజమునకు ప్రోద్బలము కాగల
దను విశ్వాసము గలదు.” అని ట్రీబ్యూనుపత్రిక భారతదేశపు
మాక్సిమీ యను శీర్షికక్రింద ప్రధానవ్యాసము వ్రాసెను.
మాక్సిమీగారి చావువలన విర్రాండు దేశమునకు స్వరాజ్యము
వచ్చెను. దాసుగారి మరణమువలన భారతదేశమునకుగూడ
రాగలదేమో యెవరు చెప్పగలరు అని అభిప్రాయము వెల్
లుచెను. (శ్రీ ప్రెసు)

ఆంధ్రదేశమున కతిపరిచితులకు వైద్యరాజ ద్విభాష్యం వెంకటేశ్వరగారిచే ప్రత్యేక శ్రద్ధతో శాస్త్రీయముగ సిద్ధపరుపబడిన

ఆయుర్వేదీయకావ్యభములు

విలువగలవి. గుణవత్తరమైనవి ఆంధ్రదేశమందంతటను సర్వోత్తమముగ విజయముగాంచుచున్న కేటలాగునకు వ్రాయుడు

ఆయుర్వేదనిలయము

చింతలూరు, ఆలమూరుపొట్ట, కూర్మగోదావరజిల్లా.

ద్రవ్య శాస్త్రము

ప్రాశ్నెను శివరామ్, దివానుబహద్దరు చిత్రపు వెంకటా
చలంపంతులు, నల్లూరి నూర్యనారాయణరావు పంతులు, ప్రా
ఫెసర్ వి. యస్. శర్మ, కే. వి. ఆర్. స్వామి, యం. యల్.
సి. మొదలగు అగ్రశాస్త్రజ్ఞత్రేలు, లోకజ్ఞానధురీణు లగువారి
వలన ఆంధ్రభాషకు అమూల్యంకార మని వినుతింపబడినది.
వెల 1-0-0.

గ్రంథకర్త

యద్దనపూడి వెంకటరత్నం,

180 మర్చంట్ల తాడేపల్లిగూడెం (పశ్చిమగోదావరి జిల్లా).

ఎం. ఎన్. ఎం. రైల్వేపనివాండ్ర సంఘము

శ్రీయుత పి. ఆర్. కె. శర్మగారి ప్రచారము

ఈ నెల 4 వ తేదీన శ్రీయుత శర్మగారు గవర్నమేంట్ సమావేశమయిన రైల్వేపనివాండ్ర యెదుట సుపన్యసిం చుచు విజ్ఞాపకమువారిచే ప్రకటింపబడిన ప్రకారము గూర్చి చాలవరకు ముచ్చటించిరి. ఈ ప్రశ్నల కొనగలము జవాబుల బట్టి రైల్వే పనివాండ్రు పడుచున్న కష్టములకును, వారి ప్రస్తుత దురవస్థకును రైల్వేఅధికారులు తలవంచుకొనవలసి యున్నది. ఈ కేసునుంచి పనివాండ్ర స్థితిగతులను విచారించు టకుగాను యీ కమిషను ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడినది. కమిషను ఖర్చులకుగాను ఆ నేకవేల రూపాయలు వెచ్చింపబడును. ఈ విషయము గూర్చి ప్రభుత్వమువారు తగినంత ప్రకటన గావింపకబోవుటబట్టి పనివాండ్ర యభివృద్ధినిషయమున ప్రభు త్వమువారు కనుకేద్రపడినకో లేదని స్పష్టపడుచున్నది.

ప్రశ్నలకు జవాబులన్నియు యీ నెల 25 వ తేదీలో గా తయారు చేయుటకు పనివాండ్ర కొనగలబడిన గడువు చాల నందున దానిని ఛాడినంతవలసివడిగా ప్రభుత్వమువారిని కోరి తిమి. మనకోరిక నిరాకరింపబడినందున, మన మిప్పుడు కమిష ను బహిష్కరము గూర్చి తీవ్రాలోచన సలపవలసియున్నది. ఈ సంవత్సరమున జరుగబోవు ఎం. ఎన్. ఎం. రైల్వేపని వాండ్ర పదునొకండవ సమావేశము హుబ్లీలో జరుగనున్నది. ఈ రైల్వేమార్గమున కంతకును యిది కెండవ పెద్దస్థలమయి న పుటికెని, కమిషనువారి పర్యటనములో యీ స్థలము చేర్చడకపోవుట విపరీతముగానున్నది. ఇప్పుట జరుగబోవు పదునొకండవ సమావేశము యొక్క ప్రారంభోత్స వమును జరుపుటకు కమిషను అగ్యక్షుడగు విట్టిగారు మన సంఘముచే నాహ్వానింపబడియున్నారు. మన యాహ్వానము అంగీకరింపబడునో లేదో చూడవలసియున్నది.

శర్మగారు రుపన్యసింపిన పిమ్మట సభములో ఆనేక మంది పనివాండ్రు వెంటనే చేరిరి.

ఈనెల 12 వ తేదీ యదయమున శర్మగారు హాస్పేట చేరిరి. అప్పుట ఆనాటి మధ్యాహ్నమున పనివాండ్రయెదుట సుపన్యసింపిరి. ఆనాటి రాత్రి రైలుబండిమీద హాస్పేట విడిచి గుంటకల్లున కేగిరి.

కారదాగారి బిల్లు

ఖండిన సభ

మద్రాసు, సెప్టెంబరు 16:—ఈ నెల 18 తేదీన మద్రా సులో ముత్యాలపేటయందు గల శంకరాచార్యులవారి మఠమున కారదాగారి బాల్యలివాహముల బిల్లును ఖండించుటకు స్త్రీలసభ జరిగెను. సభకేసేలు పూర్వాచారప్రియులగు స్త్రీలు అరుదెం చిరి. రాజప్రతినిధివద్దకు ఇటీవల మద్రాసునుండి ఏగిన పూర్వా చారపరాయణుల రాయబారవర్గమునందు సభ్యురాలిగనుండి శ్రీమతి మాతుశ్రీ లక్ష్మీఅమ్మగారు సభలో సుపన్యసింపిరి. రా జప్రతినిధిగారికి పూర్వాచారపరాయణుల ముఖ్యాభిప్రాయ ముల నీ రాయబారవర్గమువారు తెలిపిరియు, దక్షిణఇండియా ప్రజలలో ననేకులకు బాల్యలివాహముల నాటకపరచుట కొక బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడినది కాని అట్టిబిల్లు మొకటి గావించబడవ న్నదనికాని తెలియదనియు, ప్రస్తుతాచారములను ఇనుమంత్తైన మార్పుటవలన దంపకులకు దుఃఖమును కలిగించుననియు, పూ ర్వాచారపరాయణులు మిక్కిలి రాజభక్తిగల వారనియు, వారు కేవలము విజ్ఞోరియా మహారాజ్ఞిగారి ప్రకటనపైనే ఆధారపడియున్నారనియు, మతవిషయములందు విదేశప్రభుత్వము వారు జోక్యము కలుగజేసికొనరాదనియు చెప్పిరి.

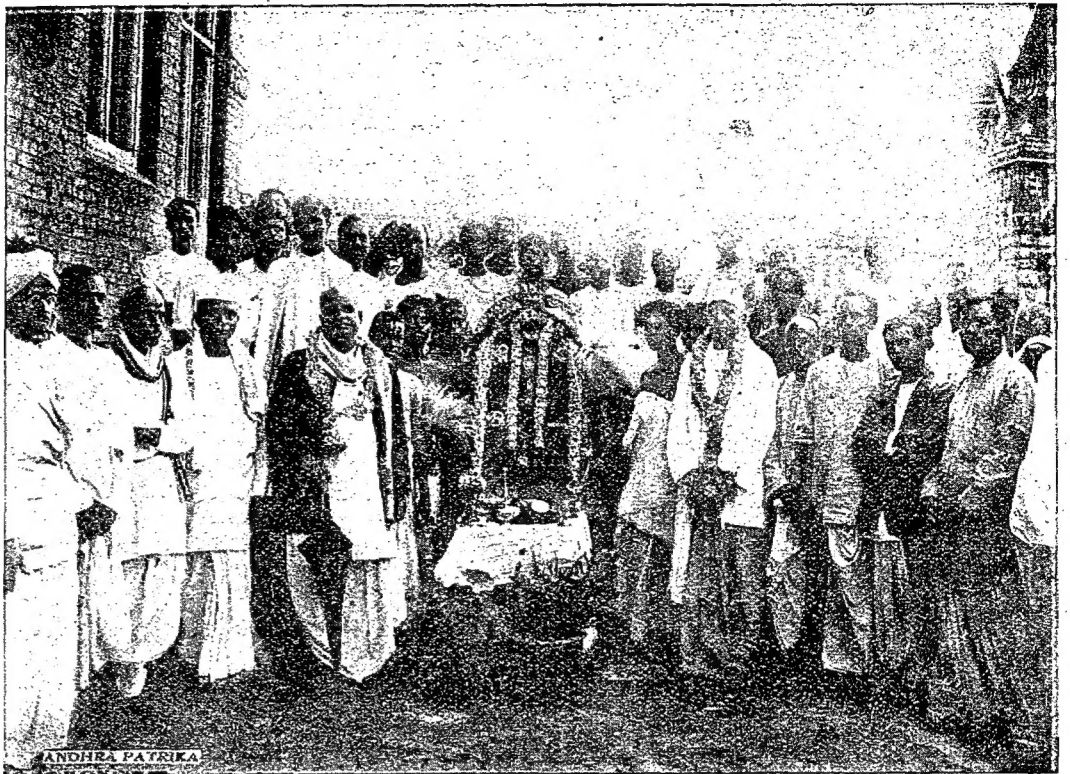
పిదప సభ ముగిసెను.

మద్రాసు యువజనసమితి

శ్రీయుత కె. ఎన్. వెంకటరామసుగారికి విందు

మద్రాసు యువజన సమితియొక్క ఉపాధ్యక్షుడగు శ్రీయుత కె. ఎన్. వెంకటరామసుగారు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునందు అర్థశాస్త్ర పండితునిగా నియమింపబడినందుకు వారిని గౌరవించుటకుగాను గత శనివారము రాత్రి మయిలా పూరు రెవెన్యూగ్రంథాలయము దొకవిందు జరుపబడినది. శ్రీమతి రుక్మిణిలక్ష్మీపతిగారు రధ్యతనవహించి, యువజనసంఘము పక్ష మున వెంకటరామసుగారు గావించిన నేలను కొనియాడుచు నలువురు ప్రముఖులు ఉపన్యసింపిరి. వారి పాగడ్డకు వెంకట రామసుగారు తనవిధమున ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. (అ.ప్రె.)

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున 13-వ సవత్సరపు గణపతిపూజ

సంపాదకులగు న్నాగేశ్వరరావుపంతులుగారును, చల్లా శేషగిరిరావుపంతులుగారును చేరి యొక వైపున నిలిచియున్నారు. (పి. ఎన్. ఎ.)

అంతర్జాతీయ కార్మికసభకు భారతీయ ప్రతినిధులు

ఎం. దావూదుగారు ఎం. ఎ. డి. ఎల్., కార్మికుల ప్రతినిధి. కల కత్త నావికుల సంఘాధ్యక్షుడు. జనీనాలో ఆక్టోబరు 10 వ తేదీన జరుగు అంతర్జాతీయ కార్మికసభకు వైపునను బోలుచున్నాడు (ప్రె. పో. పి.)

సమస్యను మనవారుగారు బొం బాయి నావికుల సంఘ కార్యకర్త పనివాండ్ర ప్రతినిధి.

కర్మాగారాధికారుల ప్రతినిధి. జదువారాయి గారు (కలకత్తా.)

1 వ రాష్ట్రీయ యువజనమహాసభ

శ్రీమతి సరోజినాయుడుగారు అధ్యక్షత వహించుట

లక్నో, సెప్టెంబరు 15:—నేటిదినము జరిగిన ఈ సమా వేశమునకు శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు అధ్యక్షతవహించిరి. సంయుక్తరాష్ట్రములలోనున్న అన్ని ప్రదేశములనుండి పలువురు సభికులు విచ్చేసియుండిరి. పండిత జవహర్లాల్ గారు నేటి సమావేశమునకు హాజరైరి.

అహ్మదాబాద్ నుండి శ్రీ చాదురీ భారీభోజ్జీగారు గారు సభ్యులకు స్వాగతముసనుచు, హిందూ దేశాభ్యుదయము హిందూ యువకులపై నాధారపడియున్నదనియు, మరియు రాజకీయవ్యవహారములను అల్లకల్లోలము చేయుచున్న మతసాం ఘిక దురభిమానమును తొలగజేయుట యువకులవిధియై యున్న దనియు వచించిరి.

తరువాత శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు అధ్యక్షోపన్యాసము నొసంగుచు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యపక్షమున యువజనసంఘము యొక్క ఆదర్శమును గురించి మాట్లాడిరి. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మునైన తక్కిన దేశములతో ఏవిధమైన సంబంధము లేకయుండు ట కాదనియు, తక్కినదేశములతో సమానమైన స్వాతంత్ర్యము లను సంపాదించుటయేననియు చెప్పెను. హిందూయువకులు మిక్కిలి పట్టుదలతో ఆత్మగౌరవము కొరకు పాటుబడినగాని సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము రాదనియు వృధావాగ్వివాదములతో ప్రయోజనము బహుస్వల్పమనియు యువకులందరూ, నిజమైన దేశభిమానులై ఉత్సాహముతో పనిచేసి వైర్యవిహీనులైన కొందరి నాయకులవలన దేశమునకు

కీ. శే. వైశ్యరత్న శెనగజల్లి రామస్వామిగుప్తగారు వాటిల్లిన నష్టములను నివారించవలెననియు సరోజినీదేవిగారు హెచ్చరికచేసిరి.

జిలేంద్రనాథ్ గారి మరణముగురించు మాట్లాడుచు సరోజినీదేవిగారు, దేశమునకై తమప్రాణములను గోల్పోయి న పిదలలో జిలేంద్రనాథ్ గారు రొక్కరినియు, యితరగొప్ప స్వాగత్యము ఎల్లప్పుడు దేశభిమానుల హృదయములలో మారుమ్రోగుచుండుననియు, చెప్పిరి. అధ్యక్షోపన్యాసాంతము న జిలేంద్రనాథు డాసుగారి త్యాగమును ప్రశంసించుచు ఒక తీర్మానము ఆమోదింపబడినది. (అ. ప్రె.)

నవీనము!

హాస్యరసభరితము!!

సత్యప్రకాశకము!!!

మతిపంచనదీపిక.

(సుప్రసిద్ధ ద్రవిడగ్రంథకర్తయగు దూశి-రాజగోపాలభూపతిగారి గ్రంథమున కనువాదము)

ఆపదనుండి రక్షించునది! నిధిని నిలువజేయునది!! అందరినియాదరించునది!!!

డెమ్మి 250 పేజీలు గలది. 16 చిత్రపటములతో గూడినది. దశనరి కాకితము పై అచ్చువేయబడి యందముగ బైండుచేయబడినది.

వెల రూ 1-4-0.

పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము

ధర్మదేవతయు సత్యదేవతయు తలవిరబోసి నాట్యము జేసిన పుణ్యభూమియగు మన భరత ఖండమున, కలిప్రవేశము నుండి యు ప్రజలు ప్రకృతిలోనై ధర్మచింతనండి తప్పి యధర్మచింతకు వశులై యల్లల్లాడుచున్నారు. దాని ఫలితముగ దేశమున యామదేవతయు, ప్రజలలో సోమరితనమును తాండవమాడుచున్నది. ఇట్టి స్థితికి దేశము పాల్పడుటవలన, వంచన, అబద్ధము, పంచమహా పాతకములు, కని విని యెఱుగని విధములగు మోసములు, దినేదినే క్రొత్తక్రొత్త మాదిరిలుగ పరిణమించుచున్నవి. వ్యాపారమున మోసము స్వవసాయమున మోసము, ఉద్యోగమున మోసము విద్యలోను మోసము వేడుకలలోను మోసము, వైద్యము మౌత్రికమున వంచన జ్యోతిషమునను మోసము హోటళ్లలోను మోసము రైలులోను మోసము స్టీమరులోను మోసము నీతినభలలోను మోసము దేశ సేవలోను మోసము దేవాలయములలో మోసము తటాకములలో మోసము ఇటుల ప్రజలు ప్రవేశించుచో తెల్ల మోసములుగనే కనబడుచున్నది. ప్రపంచమంతయు నిటులే మోసమయముగ నుండుటచే, నిర్వంచకులగువారు ఇట్టి మోసముల జిక్కి పరితపించుచున్నారు. కాననా మోసములకు వశులు కాకుండుట కీగ్రంథము మిక్కిలి సాధన భూతముగనుండు నటుల వ్రాయబడినది. మఱియు ప్రపంచమున మోసకార్యము లెటుల జరుగుచున్నదియు దాని యాతర్యరహస్యములు సీగ్రంథమున వివరముగ వ్రాయబడియున్నది. దీనిని చదువుట వలన వంచకుల మాయాజాలముల నుండి తప్పి యన్నిటను జాగ్రత్తగలిగియుండురనుట నిశ్చయము. మోసములకు జిక్కి చేతిద్రవ్యమును ధారబోసికొనక సమర్థులై యుండుటకీది మార్గము తప్పక జూపును. మఱియు నిదిహాస్యము నిండి చదువువారిని సంతసించ జేయును. వివోద విషయములు నిండి చదువరుల కుత్సాహమును గలిగించజేయును. ఇంతటి ప్రయోజనకరమైన దగుటవలననే ద్రవిడభాషలో నప్పుడే మూడు ముద్రణములు అయిపోయి నాలుగవ ముద్రణము ముద్రితమగుచున్నది. ఇట్టి యపూర్వగ్రంథము ఆంధ్రులకు ఉపయోగపడవీతి యార్హతకరింపబడినది. ఆంధ్రులు తరుణమును జారవిడువక త్వరపడుదురు గాక! గ్రంథములోని విషయములు :

విషయసూచిక.

జ్యోతిష్యుని మోసము	సాలామిక్రి మోసము	కొరవవాండ్రు కాలసవరను అమ్మనటుల	అల్లాసామి పండుగ
పోతేరమ్మ దోషము తెలుగుట	శిలాజీతు మోసము	లమోసము	సంక్రాంతి పండుగ
దాక్షిణాత్యులు సోద చెప్పట	నక్కగోరును నక్కగొమ్మును	దొంగసాత్తును తమ్మవఖిరీను కిచ్చనటుల	కృత్రిమప్రాహ్లాణంబు
సన్యాసులు	వాతపిత్తమునకు మందు	మోసము	కృత్రిమవైష్ణవులు
మతాకవిధమున సన్యాసి	ముక్కర్లముమ్మట	నగనుకొరువతెట్టు స్త్రీబ్రోకర్ల మోసము	దేవత ఆవేశము
బంగారు ఖడ్గిమోసము	ఇత్తడిచెవిపోగులవేలము	డాఫరుల మోసము	సోద
అంగాళమ్మ భిక్ష	అద్దెనువచ్చునటుల మోసము	నంటవాండ్రమోసము	కొరవవాండ్ర సోద
పలుకకముల దివ్యగాండ్రమోసము	వియ్యపుమండి దళారులమోసము	కాఫీహోటళ్లు	సోదపీకమున జరుగు మోసము
దేవాలయము, తటాకకైంకర్య యాచకము	వియ్యపుమండి కూలివాండ్రమోసము	అన్న సత్తము	పూజారులు
బ్రాహ్మణుల యాచకము	వియ్యపుమండిలోని కొలతవారిమోసము	అన్న పురికండులు	దీపముపెట్టి యడుగుట
అర్చన, దీపధర్మము	వియ్యపుమండివాండ్ర మోసము	పురోహితుల బ్రతుకును సామాన్యుని	పండ్లుపెట్టి యడుగుట
ఉద్యోగమును పోగొట్టికొనినటుల యాచకము	వియ్యముకొని యిచ్చునటుల మోసము	యింట తినుటను	పువ్వుముపెట్టి యడుగుట
సంక్రాంతి భిక్ష	వియ్యము వచ్చియున్నటుల మోసము	ఉద్యోగస్థుల యింటితిగులు	పితాచోచ్చాటనము
తిరునగూరుమున్నగు తదిల ఉండి ధర్మము	వియ్యము తెచ్చియున్నటుల మోసము	పనివాండ్రు	ఆశుభకాలచోరత్వము
తిరుప్పూరురు ధర్మము	బండదొడ్డిమోసము	హోనుపిల్ల వాడు	శుభకాలచోరత్వము
తిరుప్పూరురు చలివేండ్ర ధర్మము	సున్న పుకాలువ మోసము	పాతకాలవిద్యారుల మోసము	వియ్యపు చోరత్వము
తిరుపతికిపోవు భావనగ యాచకము	ఇటుకరాళ్ల బండివాండ్ర మోసము	వి. పి. కంపెనీలమోసము	చీరెదొంగతనము
నడిపిధి దొడ్లునట్టి యాచకము	కొత్తాళ్ల బజారుమోసము	కల్లంగడియాచారము	రైల్వేటిక్కట్ల మోసము
తిరుపతికంచుమెట్ల ధర్మము	జవులి వర్తకులమోసము	కల్లంగడి వీర్యాటు	రైల్వే దొంగతనము
తిరుపతిగొడుగుధర్మము	పశువుల వ్యాపారులమోసము	కల్లంగడి గుమాస్తాల సామర్థ్యము	కోడి దొంగతనము
కాళిపూజారుల కానడిమోసము	పాలయపు వియ్యపుమోసము	నక్కవాండ్ర నెమలి నూనెమోసము	నీళ్లకొళాయిగడ్డ చెంబు తదిల దొంగ
మూలవ్యాధి చికిత్స	తిన్న వెల్లి సెటిల్మెంటు	లీవుకానలసియుండిన దానికైన మోసము	తనము
పాత్ర చికిత్సమోసము	జోగులనివాహ యాచకము	చిరుతోండనిరతము	భోజనపు సామానుల దొంగతనము
పంటిచెర్వ చికిత్సమోసము	కొరవస్త్రీలును చిన్న పిల్లలును	తురుమ్మలనివాహయాచకము	నడిపిధి దోపిడి
స్త్రీ-వైద్యుడు	కొరవస్త్రీల యాచకము	అనాధప్రేతదహనయాచకము	బంగారుజేయునటుల మోసము
మరాటి వైద్యులమోసము	తాళముచెవులు వేయువాండ్రమోసము	అబద్ధపుసాక్షి యుద్యోగము	నిక్షేప మెత్తునటులమోసము
పంజాబు వైద్యులమోసము	బుడిబుక్కులవారిమోసము	అబద్ధపుసాక్షి యుద్యోగము	మోళియెత్తుమోసము
గోరోచన మోసము	గుడిపెట్ల మోసము	గుటుంబమును చీల్చునట్టియప్రయోజనములు	వడ్డీవాండ్రమోసము
కస్తూరి మోసము	నెటాలునుండి సచ్చినుటులమోసము	పిల్లను మాట్లాడు బ్రోకరులు	పాలవాండ్ర మోసము
	పగటియాటగాండ్రమోసము	గ్రామ పెద్దలు	గృహస్థియులు
	వర్తకుల పరిభాషలు	జాతియునిము	తేనుకలప అంగడివాండ్ర మోసము
	నాటకపు కంపెనీవారి ఆర్కాటపుకోటిను	ఎమ్మిగంటు డిపో	విక్రీలులసామర్థ్యము
		కామదహనము	

ఇట్టివిషయములతో నిండి ప్రతివారిమోసమును వెల్లడించును.

చిరునామా:- ఆనందబోధిని ఆఫీసు, 6, వెంకటేశమేష్ట్రీ వీధి, మద్రాసు.

వ్యవసాయము

వివాహవివాహానిర్ణయ శాసనము

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాకినాడ పౌరసభ

కాకినాడ, సెప్టెంబరు 16 :— నిన్న సాయంత్రము మైండ్ వెంటుంటున్న పురపంచమున సంఘసంస్కరణ సంఘ యాజమాన్యమునను, అంతర్జాతీయ సోదరసంఘ యాజమాన్యము నను నొక బహిరంగసభ జరిగెను. జిల్లా సంఘకార్యదర్శియగు శ్రీ దుర్గిరాల సూర్యప్రకాశ రావుగారు సభాధ్యక్షత వహించి వివాహసంబంధమున శాసనములు 1882 సం॥ నుండియు చేయబడుచున్న ప్రయత్నములు పూర్వచారపరాయణుల యాటంకములు తెలియబరచుచు నుపన్యసించిరి.

లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీ సభలో పెట్టబడి యిప్పుడు చర్చ జరుపబడుచున్న హరబిలాస్ కారదాగారి వివాహవివాహానిర్ణయ శాసనమును కాకినాడ పౌరులు సభలో సమావేశమై సంపూర్ణముగా బలపరచుచున్నారనియు, సదరు శాసనము చట్ట మయేట్లు అసెంబ్లీ అనున్యోగీయ సభ్యులు చూడవలసినదని కొందరు నొక తీర్మానమును బారిష్టరు కాకుళవరపు శేషగిరి గారు ప్రవేశపెట్టి ఉపన్యసించిరి.

ఆ తీర్మానమును బలపరచుచు శ్రీమతి కోకాకృష్ణ వేణమ్మగారును, శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మగారును, శ్రీ మొసల కంటి తిరుమలరావుగారును, ఒక విద్యార్థి యువకుడును బలపరచుచు ఉపన్యసించిరి. తీర్మానము గుంకికృతమైనది.

కార్యేటికగర వార్తలు

(ఒకవిలేఖరి)

భార్యాచిత్ర బహిరంగము

కార్యేటికగర తాలూకాలో అధ్యక్షులను చిత్తూరు జిల్లావిద్యాసంఘాధ్యక్షులను నాలుకకళాభిమానులగు శ్రీ రాజా చాపురాజు రామకృష్ణరాజుగారు బి. ఎ. డి. ఎల్ వారి యొక్క గౌరవార్థమే వారి జన్మస్థానము యీపురమున బోర్డు హిందూ ఉన్నత ప్రాథమిక పాఠశాలాధిపతయన వారియొక్క భార్యాచిత్రమును బహిరంగ మొనరించవలెనని యీపురప్రముఖులును ఉపాధ్యాయులు నిశ్చయించి అందులకై జరిగినసభలో కార్యనిర్వాహక సభ్యులును ఆహ్వాన సంఘసభ్యులును ఎన్నుకొనబడిరి. వైకార్యము జయప్రదముగా నిర్వహించుటకు నిరంతరము పాటుబడుచుండు డాక్టరు కె. యస్. రత్నం గారు యంతయు వందనీయులు.

ఆంధ్రభాషావర్ధిని సంఘము

వై సభయాజమాన్యమున 12-9-29 తేది గురువారం సాయంత్రము 5 గంటలకు బోర్డుహిందూ ఉన్నత ప్రాథమిక బాలుర పాఠశాలాధిపతయను కార్యేటికగర సంస్థాన విద్యాలయము గానకళాప్రవీణులగు బ్ర॥ శ్రీ॥ కవి చెరుకూరు కృష్ణ శాస్త్రిగారి యధ్యక్షతక్రింద వై సంఘప్రారంభోత్సవము జరుపబడెను.

పురప్రముఖులను, విద్యాభిమానులగు సోదర సోదరియగులచే సభ క్రిక్కిరిసియుండెను.

బ్ర॥ శ్రీ॥ వేదము వేంకటకృష్ణ శర్మగారు ఆంధ్ర భాషను గురించియు ప్రస్తుతకాలమున పాఠశాలయందు ఆంధ్ర భాషకు గల నిరాదరణ గురించియు బహు విపులముగా ఉపన్యసించిరి.

పురప్రముఖులను ఆంధ్రభాషాభిమానులగు డాక్టరు కె. యస్. రత్నం గారు, శ్రీమతి సి. మోహనమ్మగారు విద్యా రులకు హిత వ్రాసంగిరి.

కరతాళధ్వనులు చెలరేగ అధ్యక్షుడు లేచి ఉపన్యసించుచు ఆంధ్రభాషాభివర్ధిని సంఘమును స్థాపించిన ఉపాధ్యాయు లెంతయు వందనీయులనియు, మాతృభాషాభిమానము ప్రతియొకరికి నుండవలెననియు మాతృభాష నాగరించి పాశ్చాత్యభాషను పోషించుట పాడిగాదనియు, ఆంధ్రభాష నృధియగుటకు పాఠశాల విద్యార్థులకు అమరము ఆంధ్రనిఘంటువులు బోధింపవలెననియు బహు విపులముగా ఉపన్యసించిరి.

అధ్యక్షునికి వందనముతోను జయజయధ్వనులతోను సభ ముగిసెను.

కొమరగిరి పట్నం వార్తలు

వ్యవసాయము

ఈ సంవత్సరము తొలకరి బాగావుండుటవల్ల ఆకుమర్ల బాగా అంటున్నది. ఊడుపులు త్వరగా ఆరంభించి మిక్కిలి పల్లపుభూములు సాగుచేసిారు. తొలకరితర్వాత వర్షములు వెనుకపట్టుటవల్ల నన్ను గోదావరి పుష్కలముగావచ్చి ఆనకట్టు మీదనుంచి నీరు పారిపోవుచున్నను యింజనీయరు వారి కొల్ల బుర్రతోనే నీరు కాలువలకు వదులుచుండుటవల్ల యిప్పటివరకు యింకా సాగుచేయుచునేయున్నారు. కొన్ని భూములు గయ్యారుపడియున్నవి. రైతులకు నీరు సకాలములో సప్లయ కాకపోవుటవల్ల రైతుల గ్రాయప్రయాసలు వినువారు లేరు. రివిన్యూ అధికారులు నీటివిషయమై జోక్యము కలుగజేసికొక రివిన్యూను అజ్మానామీ కాలముందు మాత్రము వారి కొల్ల బుర్ర ఉపయోగించి రివిన్యూను చెడగొట్టుదురు. అంతేగాని శ్రేయస్కరము చూచువారు లేరు.

పశువులు

ఈ సంవత్సరము ఈ గ్రామములో పశువులకు కొత్త బాధ్యము ప్రవేశించి చనిపోయిన పశువులసంఖ్య అపరిమితము. బాధ్యముయొక్క అంశు తెలియుటలేదు. పశు వైద్యులకొరకు ఎన్నిసార్లు అట్టెలు పంపుకొన్నను వారు వచ్చి చికిత్స చేయుటలేదు. ఆరంభములో ఒక వైద్యురైతు తమ పశువులకు చికిత్స చేయించుకొనవలెనని ప్రయత్నములపడి పశు వైద్యులకు తీసుకువచ్చి కొంత లాభమును బడసివారు. దీనివల్లనే లేమియు చేయలేక అనేక అట్టెలు గవర్నమెంటు ఉద్యోగులకు యిచ్చుకున్నను గమనించలేదు. వేలకొలది దూడలు చనిపోయినవి. యింకా నిత్యము చనిపోవుచున్నవి.

గ్రామసౌఖ్యము

యీరోడ్డువేసి 40 సం॥ రహదారులు నుమారైనది. మా గ్రామమునందు ప్రతియేటా లోకల్ టెన్సు 2525-0-0 లు చెల్లుచున్నది. అంతయు తమ చెల్లుచు, ఇప్పటికి యంతవరకు కంకర వేయబడు తాలూకాబోర్డువారికి తోచలేదు. పోనీ ఉన్నరోడ్డు ఉన్నట్లు ఉండనీయక కొన్ని చోట్ల తొడలలో తున నల్లమట్టివేసిన కొన్ని చోట్ల మోకాలుగోతు యిసుక పోసిన ప్రజలకున్న, పశువులకున్న సదుపాయముచేయుటకు బదులు అపారమైన కష్టమును కలుగజేయుచున్నారు. యెడో కొంతసాము ఆ రోడ్డుక్రింద ఖర్చుపెట్టినారున్న సంతోషమేగాని ఆది ప్రజలకు లాభకారి అవునో కానో యోచించి చేయబడలేదు. కంట్రాక్టర్లకు యిట్టిపని లాభమేగాని ప్రజలకు లేదు. యిదివరకు ఉన్నరోడ్డే సమానుమనే దానిమీద కంకర కొంతనుట్టుకొని వేస్తే ప్రజలకు, తాలూకాబోర్డువారికి మాడాలాభకారిగా ఉండేది. యిప్పుడైనా బోర్డువారు ఆలోచించి కంకరవేయించే యోర్పులు చేయించవలెను. జిల్లాబోర్డువారు యిందువిషయమై తన శ్రద్ధ తీసికొని ప్రతిసం॥ రంధు, 2525 లు లోకల్ టెన్సు చెల్లించున్న గ్రామముకు కంకరరోడ్డు లేని లోటు పూర్తిచేసి ప్రజలకష్టములు తగ్గించ బోర్డువారు ప్రార్థితులు.

(ప్రత్యేకవిలేఖరి)

బాపట్ల

(మా ప్రత్యేక విలేఖరి)

జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘసభ

బాపట్ల, సెప్టెంబరు 15:—గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘపు అత్యవశ్యకమున సభ చాలా చర్చనీయాంశములతో నేటి సాయంత్రము 4 గంటలకు పొన్నూరు పూర్వచంద్ర కళాభవనములో గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘాధ్యక్షులగు మహారాజరాజ శ్రీ పి. ఆంజనేయులుపంతులు, యం. యల్. సి. గారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. శ్రీయంతులు నడింపల్లి లక్ష్మీనరసింహారావు, మల్లాది యజ్ఞవారాయణ, మాచిరాజు రామయ్యగార్లు మఱి యితర ప్రముఖులును సభకువచ్చిరి. సభాధ్యక్షులు ముఖ్యముగ, స్వర్గీయులగు జి. తేంద్రనాథుగారియొడ తమకు గల సానుభూతిని వెల్లడించువిషయమైన తీర్మానమును ఆమోదించు మని చెప్పుపట్లు యొక్కన గుర్తుపట్టుతో నుపన్యసించిరి. సభవారిదిగన తీర్మానములను గావించిరి.

తీర్మానములు

గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘసభవారు భారతదేశ వీరోధిత్వముడగు జి. తేంద్రనాథుగారి మహావీరోచిత స్వాగత్యాగము, ఆఖండదేశసేవలకు మనఃపూర్వకముగ ఆభినందించుచు, రాజకీయ ఖయిదీలపట్ల ప్రభుత్వమువారి హృదయరాహిత్యమును ప్రసరనను, గర్హించుచున్నారు.

2. భారతయోధుడగు జి. తేంద్రనాథుని కుటుంబమువారికి సంఘమువారు తమ పరిపూర్ణ సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు.

3. వైశ్యరత్నముగు శేషగపల్లి రామస్వామిగు ప్రగారి మరణ కారణమున ఆంధ్రదేశమును, అందు ముఖ్యముగ గుంటూరుజిల్లాయను బొందిన అపరిమితవ్యయమును మిగులవగచుచు అసమాన దేశసేవాపరుడను, అకలంకముగు కాంగ్రెసుదేశసేవకుడునైన గుప్తగారి చిరకాలదేశసేవను కొనియాడుచు వారియొడ సంఘమువారికి గల నిరవమానసానుభూతిని, వారికుటుంబమువారికి డెలుపుటకు తీర్మానించడమైనది.

4. స్వర్గీయులకు వై యితరుల దేశభక్తులయొక్కయు కుటుంబమువారికి ఆ యా, సానుభూతి తీర్మానముల బంపుటకు సంఘ కార్యదర్శులకు అధికార మియ్యడమైనది.

5. స్వర్గీయుడగు రామస్వామి గుప్తగారి జ్ఞాపకచిహ్న స్థాపనోద్యమ నిర్వహణకుగాను గుంటూరుపురజనులకు, గుంటూరుజిల్లాలోని ప్రజలందఱును విశేష ద్రవ్యసహాయమునజేసి సహాయపడవలసినదిగా యీ సభవారు గుంటూరుజిల్లా ప్రజలను మనఃపూర్వకముగ గోరుచున్నారు.

ఈ సానుభూతితీర్మానముల గావించునపుడు జిల్లా సంఘ సభ్యు లందఱును లేచి గొంతకాలము నిలబడి తీర్మానముల గావించిరి.

6. జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమునకు ఉపాధ్యక్షునిగ శ్రీ యంత "మల్లాది యజ్ఞవారాయణ అధ్యక్షులు, బాపట్ల" గారిని ఏకగ్రీవముగ నెన్నుకొనిరి. విదప కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి గతసభలో తీర్మానింపబడిన తీర్మానము లన్నియును చదువబడి న్యతిరేకముగ చర్చకురాబడిన యొకతీర్మానమునదప్ప మిగత తీర్మానము లన్నియు ఆమోదింపబడినవి.

శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారిని లెజిస్లేషన్ ఆంధ్రరాష్ట్ర మహాజనసభకు అధ్యక్షురాలినిగాగోరుచు, కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు చేసిన తీర్మానమునకు న్యతిరేకముగ సదరుమహాజనసభకు అధ్యక్షునిగా గోరి శ్రీయంత మహామండవదేవిగారిని పేర్కొనుచు యన్. శివస్వామిగారి రొకతీర్మానమును దెచ్చిరి. ముందుగా అట్టి తీర్మానమును వెల్లడవుచున్నా నని వ్రాత మూలముగ డెలుపకయుండుట యందలిలోపమునుగించియు అట్టి తీర్మానమును గావించుటను గురించిన యావశ్యకతను గురించియు చాలాతీవ్రమైన చర్చజరిగెను. ఆతీర్మానమును వెల్లడు విషయమునుగురించి సభాధ్యక్షుడు జోక్యముగలుగజేసికొనవలసిరాగా, తీర్మానము పెట్టుటయొక్క మంచిచెడుగులయొక్క, సందర్భసందర్భముల యొక్క యు తారతి మ్యము విషయమై, ఉద్రేక పూరితములగు వాద ప్రతివాదములు, తీర్మానమునకు ఆనుకూలముగను ప్రతిపూలముగనుగాడ జరిగెను. కాని శ్రీయంత నడింపల్లి లక్ష్మీనరసింహారావుగారి గట్టికోరికపై శివస్వామిగారి తీర్మానము ఎదులకొనబడి శ్రీమతి సరోజినీదేవిచే ఆంధ్రరాష్ట్ర మహాజనసభాధ్యక్షురాలినిగా గోరుచు చేసిన కార్యనిర్వాహకసంఘమువారి తీర్మానమే, సంతోషధ్వనులు చెలరేగ సభ్యులశ్రేమివాయ ఆమోదింపబడెను.

7. స్వర్గీయుడైనఆంధ్రరత్న దుర్గిరాలగోపాలకృష్ణయ్యగారి జ్ఞాపకచిహ్న స్థాపన కొరకు ప్రత్యేకంపబడిన మొత్తమును ప్రస్తుత కాంగ్రెసు ఆఫీసు పనుల నిర్వహణకొరకు వారిపేరున వనియోగించుచు ఆంధ్రరత్న జ్ఞాపకచిహ్న స్థాపనకొరకు ధనసహాయమును జేయవలసినదిగా ప్రజలనుగోరుమని సలహానిచ్చుచు వ్రాసిన మహారాజశ్రీ కొండ వేంకటప్పయ్య పంతులుగారిఉత్తరమును జదివి ప్రస్తుతపు సభాపరిష్కరణవ్యవహారము లెక్కుగనున్నందున దానివిషయమై ఆలోచన గాబోవుసభలో చేయవలసినదిగా యోర్పులు చేయడమైనది. ఈవిషయమును గురించి యే రాబడిన యిట్టిదే ఒకతీర్మానము ఒకసభ్యుని వలన ప్రవేశపెట్టబడి వేంకటప్పయ్యపంతులుగారి ఉత్తరమును గురించి రాబోవు సభలో చక్కగా విచారించుటకు సావకాశ మియ్య గలందులకు ఉపసంహరించుకొనబడినది.

8. కాంగ్రెసు విషయములయిన సందర్భములలో పోలీసువారు కలుగజేసికొని జోక్యమును గర్హించుచు యన్. శివస్వామిగారు దెచ్చినతీర్మానము అధ్యక్షులగు శ్రీయంత పి. ఆంజనేయులు పంతులుగారి కారణమున రాబోవు సభాదినమునకు వాయిదా వేయబడినది.

సాయంత్రము 7 గంటలకు జరుపబడెట్టబడిన బహిరంగ గసభకు హాజరు అగుటకు సావకాశముండునిమిత్తమై సహాయ కార్యదర్శియగు. జి. వి. పున్నయ్య శాస్త్రివై పెట్టిన విశ్వాస రాహిత్య తీర్మానముయొక్కయు మిగత చర్చనీయాంశములయొక్కయు విచారణ రాబోవు సభనాటికి నిర్ణయించడమైనది. నాటి సభాకార్యముల యొక్కన శక్తిసామర్థ్యముతోడను ఆలోచనతోడను నిర్వహించగలిగినందులకు సభాధ్యక్షులగు శ్రీయంత పి. ఆంజనేయులు పంతులు యం. యల్. సి. గారికి వందనము లర్పించుటతో సాయంత్రము 7 గంటలకు సభ పూర్తి అయెను.

శారదా బాల్యవివాహనిషేధక చట్టముపై చర్చ

నిరాహార ప్రతిఘటనచట్టమునుగూర్చి సభానాయకుని ప్రకటన

ప్రజాభిప్రాయముకొరకు బిల్లును ప్రకటించుటకు సభ్యత్వమువా రంగీకరించుట

మానసికశక్తికి తోడు కాయకబల మున్నయెడల నాకు చాలసంతసముగనును — హిరాసింగు

సిన్హ, సెప్టెంబరు 16.—బారీసాలు చెరసాలలో నిరశన ప్రతిఘటన బూని ప్రాణాపాయకమైన సత్యంధ్రనేనుగారిని ప్రభుత్వమువారు చెరసాలలో వట్టిపెట్టుటను గూర్చి చర్చించుటకు గాను అడ్ జరన్ మెంటు ప్రతిపాదనను చేసెదమని పండిత మదన మోహనమలవ్యాగారు నోటిసిచ్చినారు.

క్రెరాగారి ప్రకటన

సభ సమావేశము కాగానే సర్ జేమ్స్ క్రెరాగారు నిరాహారప్రతిఘటన చట్టమును గూర్చి ప్రకటన చేయుటకు నిలిచెను. కొందరు సభ్యులు కిట్లు జరుగుట యంగీకారము కాదని వ్యక్తమయ్యెను.

ఈ సమయమున ప్రకటన గావించుటకు క్రెరాగారి కధికారములేదని నియోగిగారు అభ్యంతరపరచిరి. కొందరు వారిని సమర్థించిరి. క్రెరాగారి కధికారము కలదని కీన్ గారు చెప్పిరి. ప్రకటనగావించినచో సభాకార్యక్రమము గులభముగా ముగియవలెనని నట్లుచేయనిచ్చుటకు సభాధ్యక్షునికి అధికారము గలదని యభ్యుత్తుడు అంగీకరించెను. అంతట క్రెరాగారు లేచి యీ క్రింది అర్థము వచ్చునట్లు ప్రకటన గావించిరి:— ఈ విషయమునందు తీవ్రాభిప్రాయములను వెలిబుచ్చక, మిక్కిలి నరసముగా నుపన్యసించిన ప్రతిపక్షులను అభినందించుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారి కన్ని విధముల తోడ్పడినవారికిగూడ కృతజ్ఞతను జూపుచున్నాను. ఉపన్యాసకులు మనస్ఫూర్తిగా తలచి వెలిబుచ్చిన భావములను ప్రభుత్వమువారు విచారించినారు. ఈ విషయమై రెండు పక్షములు కలవు. బిల్లు అవసరమై యుండవచ్చునుగాని, మూలసూత్రములను మార్చజూచునగాన బాగుగా విచారించిన మీదటగాని ఆమోదించరాదు. అని యొక పక్షమువారు చెప్పుచున్నారు. ఇట్టిచట్టమున కిప్పుడవసరమేలేదనియు, ప్రభుత్వమువారు అవసరమును రుజువు చేయలేదనియు రెండవ పక్షమువారు చెప్పుచున్నారు. ముద్దాయిల కోర్కెలు సరసమే యైనవనియు, చెరసాల నిబంధనలు తోప భూయిష్టముగా నున్నదనియు నితరులు చెప్పుచున్నారు. చెరసాల పరిపాలన రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల బాధ్యత గణక ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తోక్తము వుచ్చుకొనవలెనని యెవ్వరును తలపరు. జయకార్ గారు చెరసాలలో జాతిభేదములనుగూర్చి చెప్పిన మాటలు సభవారి మనములందు బాగుగా నాటుకొనినవి. కాని జాతిమతభేదములు చెరసాలలో లేవు. అందరికి శిక్ష సమానముగా నిచ్చుటకు మేము ప్రయత్నించుచున్నాము. ఒక కొందరికి శిక్ష తీవ్రముగా నుండుటయు, మరికొందరికి శిక్ష తేలికగనుండుటను రద్దు చేసి అందరకు శిక్ష సమానకావలెననియు గలదిగానుండుటకే మేము చూచుచున్నాము.

పండిత మోతీలాల్—ప్రభుత్వమువారు ప్రకటనగావించెద రనుకొంటినిగాని చర్చకు ప్రత్యుత్తర మొసంగదని నేను తలపలేను. క్రెరాగారి మాటలు చర్చయొక్క సారాంశ మని నే నొప్పుకొనజాలను.

క్రెరా—చర్చనీయాంశములనుగూర్చి చెప్పుట నాయుద్దేశ్యము కాదు. భారత ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు పంపిన ప్రకటనలో జాతిపక్షపాతమునుగూర్చి లేకున్న నయికమిగుల క్రూరముగా నది స్పష్టముగా తెలుపబడును.

జయకర్—జాతిభేదములు కూడనని భారత ప్రభుత్వము వారు తెలియజేసెదరా?

క్రెరా—రాష్ట్రీయప్రతినిధులను సమావేశపరచి యీ విషయమునంతను సాధ్యమైనంతవరకు చర్చించెదము. ఆసభ వారి తీర్మానము లెట్లుండునో చెప్పజాలము. అనధికారుల యభిప్రాయ మెట్లున్నదో కనుగొనవలసినదని మేము ప్రాసీదిమి. ఈసభలో వివిధపార్టీల నాయకులనుగూడ ఈవిషయమై సంప్ర తించుటకు రావలసినదని కోరితిని. వారి యభిప్రాయములను గూడ రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు తెలియబరచెదను. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములసలహాలు రాగానే మరల నిసభయందలి పార్టీ నాయకులతో నేను సంప్రతించెదను. కాని ఒక్కొక్కయమున మాత్రమే నేను చెప్పవలెను. ఇందువిషయమై చట్టములోపభూ

యిష్టముగా నున్నది. ఆలోచనము సర్వవలెను. బిల్లు లోని మరతులు న్యాయవ్యతిరేకములు కావనికూడ మే మభిప్రాయపడుచున్నాము. వినను బిల్లులో గొప్ప సిద్ధాంతము లిమిడియున్నవని మాత్రము మే మొప్పుకొనెదము. ఈ విషయము అంతముఖ్యమైనది కాదనియు, సావకాశముగా, పూర్తిగా విచారించి చేయదగిన దనియు ప్రజాప్రతినిధి చెప్పిన మాటలను విని, ప్రజాభిప్రాయమునకై బిల్లును ప్రకటించుట కంగీకరించు చున్నాము. న్యాయపరిపాలనమునకు కడు దీర్ఘ కాలము అంతరాయము గలుగుటకు మే మొప్పుకొనజాలము. ఉపద్రవములనుండి ప్రజలను రక్షించుట మాకర్థవ్యము. న్యాయ ప్రవృత్తి గల పౌరులను మేము రక్షించవలెను. అధికారులు తమ విధ్యుక్తమును సరిగా నిర్వర్తించునట్లు వారికి తగిన రక్షణ మొసంగుటగూడ మావిధి. మరల శాసనసభ సమావేశ మనలోపల నేడైన అవసరము కలిగినచో దాని నెదుర్కొనుటకు ప్రభుత్వము వారికి కావలసిన అధికారము కలదు. ప్రభుత్వమువారు యాధికారమును వినియోగించెదరు. అట్టి యవసరము కలుగకుండు గాక యని మాత్రము కోరుచున్నాము.

జిన్నా జయకర్ గార్ల వాదములకు ప్రత్యుత్తర మొసంగ వలసి యున్నది. రాజకీయముగా దేశములో శాంతి నెల కొల్పట యవసర మని వారు చెప్పిరి. ప్రభుత్వమువారి విషయము నే ని రంతరము సంస్కరించుచున్నాను. ప్రజల మనముల యందలి అపవన్నములను, అనుమానములను తొలగించి నమ్మకమును కలుగజేయుటకు మేము కోరుచున్నాము. కావున ఈ బిల్లును ప్రజాభిప్రాయమునకై పంపుటకు మే మంగీకరించుచున్నాము.

దీనిపై వోట్లు వుచ్చుకొనవలసినదని మహమ్మద్ యాహుగారు ప్రతిపాదించిరి. వోటింగు జరిగెను. సభవారు కేటకారగారి సవరణను ఆమోదించిరి.

ఆస్టిట్రాన్ సుఫర్ సవరణచట్టము

ఆస్టిట్రాన్ సుఫర్ సవరణచట్టమును సభవారు నిలిపివేసిరి. తరువాత సభవారు రైల్వే విషయములో 28 లక్షల స్టామెంటు రీ గ్రాంటును మంజూరు చేసిరి.

శారదా బిల్లుపై చర్చ

శారదా బిల్లునుగూర్చి చర్చ మిక్కిలి రమ్యముగానుండెను. పూర్వాచారపరాయణులను తృప్తిపరుచుటకై వివాహమును 11 గా నిర్ణయించవలెనని శేషయ్యంగారు కోరిరి.

గంగానందసింహగారు 12 సంవత్సరము లుండవలెనని కోరిరి.

జైర్వీ 18 సంవత్సరము లుండవలెనని చెప్పిరి. శాస్త్రాధికారులను, వైద్యులయభిప్రాయమును ప్రమాణముగా చూపుచున్న క్షేత్రసింగుగారు వివాహమును 14 కు బదులు 16 గా నుండవలెనని కోరిరి.

గర్భాధానమొస్తర్ల ముసంఘసభ్యు డగు భార్గవగారు లేచి స్త్రీలు 16 సంవత్సరములకు ప్రతిహతులుగా లేరని చెప్పెను. ఏ.యస్. దత్తు, నీలకంఠ దాసుగారు సంఘమునెదుట నిచ్చిన సాక్ష్యమును చూపుచు, వారింతవరకు సభిప్రాయ మెందుకు మార్చుకొనిరో, ఎందుకు తమ మనస్సాక్షికి వ్యతిరేకముగా వోటు చేసిరో యని యడిగిరి. సాక్ష్య మింకను ప్రమరంబవడ లేదనియు, తమ సాక్ష్యమును ఉపన్యాసకుని వికృతి నొందించి తెలుపుచున్నా డనియు దత్తు, నీలకంఠ దాసుగారు పలు మారు చెప్పిరి. మొత్త స్వరాజ్యము కావలసినచో, భర్తను గోరుకొనుటకు బాలికలకు హక్కిచ్చి సాంఘికస్వాతంత్ర్యము స్థాపించుట కేల సాయపడరని తా నడిగితిని భార్గవగారు చెప్పిరి. సాంఘికబలమునల గాక తర్కమువలన స్వాతంత్ర్యము సంపాదించెద నని భర్తగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చియుండిరి.

దత్తు—శుద్ధ అబద్ధము, అబద్ధము.

హిరాసింగుగారు

ఉపజాతి ఆరోగ్యచింతముగా నుండవలెననిచో వివాహమును 16 సంవత్సరములుగా నుండవలెను, ముద్రాసువారును సంగచోయియును, అపూర్వమే గావంపన్నులు. బలిష్ఠమగుకాయ ముగూడ నున్నచో నే నంత సంతసింతును.

క్రైస్తవులు 16 సంవత్సరముల నామోదించె

భారతక్రైస్తవులపక్షమున మాటలాడుచు తాము: వత్సరముల యీడున వివాహములుచేయుట నొప్పుకొనఁ ఛటర్జీగారు చెప్పిరి.

డాక్టరు మూంజీ

ఈ విషయమై హిందూమహాసభలో ఆభిప్రాయశ్చ కలదు. కాని, వైద్యశాస్త్రరీత్యా 18 సంవత్సరములే వివాహమునకు నుండదగు నని నా యభిప్రాయము. కాని ప్ర స మ య ము న 12 సంవత్సరము యీడును నిర్ణయించుటయే ఆచరణీయము. 12 సంవత్సరములకు పూర్వము వివాహములు జరగరాదను శాసన తో అంగీయులు బలిష్ఠమగు జాతియైనచో మన మెందు ఆదర్శ మొందవలెను? బిల్లును సమర్థించి ప్రభుత్వమువారు ర్యమచూపిరి. పయస్సునుగూర్చిన వివరములు నిశ్చయింపఁ నని నేను ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నాను. సభ లేవడము ఆపుచేయబడెను.

మాలవ్యాగారి ప్రతిపాదన ఉపసంహరించు కొనబడినది

సిన్హ, సెప్టెంబరు 17:— ఈ రోజు సభ సమావేశమవ్వడు పండిత మదనమోహన మలవ్యాగారు ఆజ్ జరన్ మెంటు తీర్మానమును ప్రతిపాదించెదరని సభికులు రెలచుచుండి కాని యిట్లు జరుగలేదు. మలవ్యాగారును, సర్ జేమ్స్ క్రెరాగారును సంప్రతించుకొనినమీదట, ప్రస్తుతస్థితిగతు లో మరల అడ్ జరన్ మెంటు తీర్మానమును ప్రతిపాదించుట సమంజసము కాదని తలచి మలవ్యాపండితులు ప్రతిపాదనను నుపసంహరించుకొనిరి. (అ. సె.)

శారదాబిల్లులు బలపరుచుచు

భారతదేశాభిమానులకు సువార్తాక్షరములు

సిన్హ, సెప్టెంబరు 18:—సామ్రాజ్యశాసనసభయందు శారదాబిల్లుల బలపరుచు వార్త యొక్క యు యాబిల్లుకు ప్రతికూలముగా సమ్యక్తుల నొసగు వార్త యొక్క యు సభ్యులక్షేర్లను సామ్రాజ్య శాసనసభా భవనమున ఒకరతియందు చెక్కవలెనని అందులకుగాను రాయబహదూర్ రాయభిమలాల్ బంధారీగారు సర్ ఫజ్జీహుసేనుగారికి 500 రూప పంపిరి. ఈ కార్యము నకు పంపిన పైకము చాలసంతట యింకా కొంతపైకము పంపునటుల రాయబహదూరుగారు తెలిపిరి. ఈవిషయమున ఫజ్జీహుసేను గారు ఆలోచించుచున్నారు. (ఫ్రీ. ప్రె.)

స్త్రీలుకొన్నిలు

శరద్భతువునమావేశ కార్యక్రమము

సిన్హ, సెప్టెంబరు 18:—స్త్రీలు కొన్నిలుయొక్క సిన్హ సమావేశము నేను ప్రారంభమయ్యెను. ఈ సభకు కొంత మంది సభ్యులుమాత్రము హాజరైరి. శ్రేష్ఠుల గాలిలెలు ఖాళీగా నుండెను. ఈ క్రింది నూతనసభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణము ను గావించిరి. సర్ ఫజ్జీహుసేను, జే. హెచ్. వైస్, టి. రయన్, బి. సి. దత్తు, ఏ. లిథ్ ఫ్ మూర్ పత్ సింగు.

ప్రశ్నల కాలమునందు డా॥ యు. రామరావుగారి ప్రశ్నకు సర్ ఫజ్జీహుసేనుగారు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల అభిప్రాయముల నై కొని తాత్కాలికముగా మెజిక్టు విషయమునందు అర్హత కలిగిన ఒకకమిషనరును నియమించుటకు నిశ్చయించి యున్నారని చెప్పిరి. ప్రస్తుతచట్టములు సవరణ జేయుకట్టి 7 ప్రభుత్వ సవరణబిల్లులు స్త్రీలుకొన్నిలులో ప్రతిపాదించబడెను. ఇండియన్ టెరిటోరియల్ ఫార్ముల్యు, భారత దూదిగుంకములచట్టము, ఇండియన్ రిజిస్ట్రేషన్ ఆక్టు, బర్మాపాల్పాక్టు, గార్డయనువార్డుల ఆక్టు, ప్రావిడెండు ఫండు ఆక్టు, ఇండియన్ సక్ నెషను ఆక్టు యీ పై ఆక్టుల సవరణ బిల్లులు ప్రతిపాదించబడెను. స్త్రీలు కొన్నిలుయొక్క కార్యక్రమము మరునాటివరకు వాయిదా వేయబడెను. (ఫ్రీ. ప్రె.)

జాతకము

జాతకచక్రము నకలుగాని జననకాల ఘడియలు లేక ఘంటలుగాని ఉత్తరము వ్రాయకాలముగాని మాకు పంపి నచో జాతకునియొక్క రూపము, స్వభావము, ధనము, భూమి, విద్య, సంతానము, కళాత్రము, ఆయుర్దాయము, ఉద్యోగము జీవనము మొదలంగాగల 28 విషయములు గ్రాసి రూ 2-4-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము. క్యారెక్టరురీడింగుతో ఒక సం॥ర ఫలం. 1-4-0.

ఆకేళ్ల వెంకటశాస్త్రి,

గోపాలపురం, కొత్తపేటపోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

పై మ ను సంస్కరణములు

“సోదేశము” పత్రిక విలేఖకుడు పైమను సంస్కరణముల గూర్చి చెలిపిన జోన్యము మధ్యమయినను గాకున్నను, పండితమోతీలాల్ నెహ్రూగారు చెలిపినట్లు, సరిగనే యూహించెనని చెప్పవచ్చును. మాంధ్ర ప్రదేశ్ గాఢియనుపత్రిక, యిటుల జరుగునని ముందే చాటియుండెను. రాష్ట్రముల కొకింత స్వాతంత్ర్య మొనగుటయు, కేంద్ర ప్రభుత్వ నిరంకుశత్వమును బలపరచుటయు, సంస్కరణముల ముఖ్య లక్షణమని ముందే తెలిసియుండెను. భారతదేశ నాయకులు స్వల్ప సంస్కరణములతో తృప్తిపడరని, పైమను సంఘమువారికి తెలియును. రాష్ట్రములలో తలయెత్తుచున్నవారిని సమాధానపరచిన చాలు నని, వీరి యుద్దేశ్యము. వీరు సాంఘికభేదముల నాధారపరచికొని, పైకి వచ్చినవారు. వీరికి సాంఘికలాభములు చేకూరిన చాలును. దేశస్వాతంత్ర్యము పట్ల వీరి కంతగ పట్టుదల లేదు. పైమను కమిషనులో, లిబరలు, లేబరు, కన్సర్వేటివునభ్యులు గలరు. వీరిలో భేదాభిప్రాయములు కలుగవాయని యడగవచ్చును. కాని, స్వల్ప వివరములలో దప్ప ప్రధాన విషయములలో నెట్టి భేదము గలుగలేదని, తెలియుచున్నది. రాష్ట్రములకు స్వాతంత్ర్యమిచ్చి, కేంద్ర ప్రభుత్వమును నిరంకుశముగ నిలిపియుంచవలయుననుటలో, అందరును ఏకీభావము జూపుచున్నారు. హిందూదేశమునకు అధినివేశ స్వాతంత్ర్య మిచ్చుటకు సాధ్యపడదని, పిరందరును అంగీకరించుచున్నారు. హిందూదేశము అంతరముల వెంబడి స్వపరిపాలనము బడయవలయునను తలంపు వీరినందర నావహించుచున్నది. నియోజకవర్గమును విస్తరింపజేయు తలంపు వీరికి గనుపించదు.

తుదకు పైమను సంస్కరణములు ప్రజలకు నిజమగు సధికార మొనగక, కండ్ల నీరు దుడుచుటకు మాత్రము బనికవచ్చునని నమ్మవచ్చును. 1919 సంవత్సరపు అగస్టు ప్రకటనమే సర్వకాలములకును లక్ష్యముగ నుండునట్లు, దీని ప్రకారము చూపుచు మేరకాలములో, స్వపరిపాలనము లభించుటకు యీలుండదు. ప్రజల అసమర్థత త్వరలో దొలగబోదు. శ్రీబ్రీటీషు ట్రస్టీలు హిందూదేశ సామర్థ్యము తగ్గించెనని చెప్పటకు నమ్మతీయము. అధినివేశ స్వరాజ్యముల రాజ్యాంగ విధాన మేదియు, హిందూదేశమునకు బనికరాదని, పైమను కమిషను వారికి దోచెను. హిందూదేశమునకు అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యము నొనగదలవలయు, అట్టి

రాజ్యాంగ విధానము ఈ దేశమున కెటుల బనికవచ్చును? రాష్ట్రముల కయినను పూర్ణ స్వాతంత్ర్య మిచ్చెదరను నాశ గనుపించదు. లా ఆర్డరులు ప్రజల పరము జేయబడబోవు. ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము నిలిపియుంచబడునట్లు, దీనిని నిలిపియుంచనిచో, పైమను సంస్కరణములను సాగించువారినే యుండజాలరు. ప్రజల ఎన్నిక హక్కును విస్తరింపజేయుచో, ప్రజాధికారము విస్తరించును. అటుల జరుగకుండ, నదియు సంకుచితముగనే నిలిచి యుండును. సెంట్రలుకమిటీ రిపోర్టు, పైమనుకమిషను వారి నేమాత్రము ప్రేరేపింపదని, సోదేశ పైమను ప్రతినిధి చెలుపుచున్నాడు. ఒకవేళ ప్రేరేపించినను, యిదిగూడ ఎంత అభ్యాన్నముగ నుండునో నిన్నటి దినము నూచించియుంటిమి. రాజప్రతినిధి యగు ఇర్విన్ ప్రభువుగారు తమ కనులను ముగించుకొని, అక్టోబరు 10 వ తేదీన హిందూదేశమునకు బయలుదేరెదరని తెలియుచున్నది.

వీరు ఇండియా ప్రభుత్వాభిప్రాయమును, ఇండియామంత్రిగారికి తెలిపియుందురు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారికిని, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారికిని, వివిధ బ్రిటీషు పక్షములవారికిని మధ్య ఎట్టి యంగీకారము గుడిరెనో, పై వ్యత్యాసము బట్టి గ్రహింపవచ్చును. జాయింటుకమిటీలోనయినను, ఎంచదగిన మార్పులు గలుగబోవు. పైమను సంస్కరణముల పునాదులు మార్పుజెందవు. స్వల్పవివరములలో నెట్టిమార్పులు గలిగిన నేమి ప్రయోజనము? బరన్ హోప్రభువుగారు, రాష్ట్రములలో రెండు శాసన సభలుండవలయునని కోరుచున్నారట. భారతశాసన సభలో, ప్రజాప్రతినిధుల సంఖ్య తగ్గవలెనని గోరుచున్నారట. వీరి కోర్కె నెరవేరునేని, పైమను సంస్కరణములు పూర్తిగ నిర్లక్ష్యములగును. పైమను సంస్కరణము లింతకన్నను భిన్నముగ నుండునని ఏరును భావించియుండలేదు. దేశము పైమనుకమిషనును బహిష్కరించుటలో, కడు దూరదృష్టిని జూపెనని జెప్పవచ్చును. కీడులన్నియు మేలుకే దారి జూపు ననువిధమున, పైమను సంస్కరణములు, ప్రజల స్వరాజ్య సంపాదన నిశ్చయమును బలపరచుటకే తోడ్పడగలవు. ఇంగ్లండులో నేపక్షమువారయినను హిందూదేశ స్వేచ్ఛకు తోడ్పడెదరను నమ్మక మంతరించుచున్నది. భారతీయులత్యాగశక్తి పైననే, భావి భాగ్యోదయ మాధారపడు ననుట నిశ్చయము.

మహాత్ముని పట్టిపూర్తి

సంయుక్త రాష్ట్రములలో గాంధీమహాత్ముడు పర్యటనము నలుపుచు, తన ప్రధాన సందేశమును ప్రజల కొనగొనుచున్నాడు. అంతఃసఖ్యావశ్యకతను బోధించుచున్నాడు. అస్పృశ్యతను తొలగింపవలయునని కోరుచున్నాడు. అసహాయోద్యమమునందు మహాత్మునివిశ్వాస మాపంతయు తొలగలేదు. కాని, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును ప్రజలు దీక్షతో నిర్వహింపనియెడల, రాజోపునంవత్సర మయినను చేయదగిన దుండదని, మహాత్ముడు మందలించుచున్నాడు. విదేశవస్త్ర బహిష్కారముతో గూడిన నిర్మాణ కార్యక్రమమును నిర్వహించుచు, కద్దరు నిర్మాణమునకు తోడ్పడుచో, ప్రజాశక్తి విస్తరించు ననియు,

భావికార్యక్రమము సులభసాధ్యమగుననియు, మహాత్ముడు ఎచ్చరించుచున్నాడు. మహాత్ముడు లాహోరు కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షపీఠము నుంకరింప దని విచారించెడివాడు. మహాత్ముడు బోధించిన కార్యక్రమమును నిర్వహించుచో, మహాత్ముని నాయకత్వమునకు అవకాశము గలుగజేసినవా రగుదురు. మహాత్ముడు లక్నో నగరమున నూచించినట్లు, స్వరాజ్యఫలము చెట్టునుండి రాలిపడజాలదు. ఆక సమునుండి వర్షమువలె వర్షింపదు. ఇకనయినను, కాంగ్రెసు సంఘము లన్నియు సభ్యుల సంఖ్యలను పూర్తిజేసి, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును తదేకదీక్షతో నిర్వహించుట యవసరము. అట్టి యవకాశము మహాత్ముని పట్టిపూర్తిదిన మగు అక్టోబరు రెండవతేదినాడు లభింపగలదు. ఆరోజున మహాత్ముని పట్ల భారతీయు లెల్లరును భక్తిశ్రద్ధల గనుబజచి, కాంగ్రెసు కార్యక్రమనిర్వహణమునం దా దినమంతయు గడపి, దృఢవ్రతులగుట యవసరము. మహాత్ముడు అహింసావ్రతముపట్ల ఎట్టి పట్టుదల గనుబజచు చున్నాడో చెలుప నక్కరలేదు. యవజనులకు దీనివిషయమై ఉత్సాహము దగ్గుటచే, మహాత్ముడు దేశనాయకత్వము బూనుటకు నమ్మతీయకున్నాడు. మహాత్మునకు తాత్కాలికలాభములతో నిమిత్తము లేదు. అధర్మమార్గముద్వారా, స్వరాజ్యము లభించినను, మహాత్ముడు స్వీకరింపడు. ఇంతియగాక, ప్రస్తుతసమయమున హిందూదేశము ప్రపంచమున కొనగదగిన ప్రత్యేకసందేశము గలదని, మహాత్మునకు పరమవిశ్వాసము గలదు. కాని, ఈ సందేశమును నోటిమాటగ జెప్పట కతడు నమ్మతీయడు. అందుచేతనే, మహాత్ముడు పాశ్చాత్య దేశముల ఆహ్వానముల నింతవర కంగీకరించి యుండలేదు. హిందూదేశము సత్యము అహింసలద్వారా, స్వాతంత్ర్యము బడయునేని, ప్రపంచమునకు తన సందేశ మొనగు స్థితిలో నుండగలదు. తాను ఆచరణలో జెట్టినసందేశము నితరుల కిచ్చిన ప్రయోజన మేమని, మహాత్ము డడుగుచున్నాడు. మహాత్ముని, సందేశముకొరకు, నాగరికప్రపంచము పరితపించుట చేతనే, వివిధదేశములవారును వారి వాగమృతము గ్రోలుట కుత్సాహము జూపుచున్నారు. కెల్లాగు శాంతి బడంబడిక యుద్ధబహిష్కారమును ప్రతిపాదించుచు, ప్రపంచశాంతిని గోరుచున్నది. దీనిపైని, వివిధదేశములవారును తమ తమసంతకముల జెట్టియున్నారు. నానారాష్ట్రసంఘమువారు ఆయుధ విసర్జనమును చేకూర్చుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. ముందుగ, నౌకలను తగ్గించు తెలులని, ఇంగ్లండు అమెరికాలు విచారించుచున్నవి. కాని, కేవలబాహ్య సాధనలవలన, యుద్ధబహిష్కారముగాని, ప్రపంచ శాంతిగాని చేకూరవని విదితమగును. మానవుల హృదయమునందు పరివర్తనము పూర్తిగ గలుగవలెను. లేనియెడల చీనా రుష్యా పోరాటములవలెనే, పోరాటములు బయలుదేరుచుండును. ప్రపంచ శాంతిసమస్య కేవల రాజకీయసమస్య యనుటకన్న, ప్రధానముగ ఆధ్యాత్మికసమస్య యని చెప్పవచ్చును. గాంధీమహాత్మునిబోలు భార్యకజేతలే, యిట్టి వ్యవహారములను పరిష్కరించగల సమర్థులుగాని, కేవల రాజనీతికోవిదులు గారు. మంత్రాంగ పద్ధతులం దారితేరిన, మంత్రులును గారు. మహాత్ముడయినను, హిందూదేశపు ప్రస్తుతస్థితిలో, తన సందేశమును లోకమున వ్యా

పింపజేయుటకు, తాను తగనని భావించుచున్నాడు. సత్య అహింసా సందేశ మహిమను హిందూదేశము నందు వెల్లడిజేసి, హిందూదేశము భార్యక పద్ధతుల ద్వారా ఎటుల జయముగాంచెనో నిరూపించి, ఆపిమ్మట లోకమును తరింపజేయవలెనుగాని, ముందుగనే ఇతరులకు బోధించి ప్రయోజనములేదని, మహాత్ముడు భావించుటచే, హిందూదేశమున జయముగాంచనిది వెలుపలకు బోజాలడు. మహాత్ముని మహత్సంకల్ప సిద్ధికి, భారతీయు లెల్లరును తోడ్పడుట యత్యవసరము. అక్టోబరు రెండవతేదిన, నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహించు దీక్ష కైకొనుటతోబాటు అహింసావ్రతమును నిర్వహించి నవలంబించి, మహాత్మునియడుగుజాడల నడుచుటకుగూడ, భారతీయులు నిశ్చయింపవలెను. ఇటుల నిశ్చయించినపుడే, మహాత్ముని నిజముగ గౌరవింప వీలగును. మహాత్ముని సందేశమును అనుష్ఠించుటకు, యోగ్యత ఏర్పడును. అక్టోబరు రెండవతేదిన, ఆంధ్రదేశము మహాత్ముని పట్టిపూర్వత్యవమును అత్యంత వైభవముతో జరిపి, దేశోద్ధరణకు తోడ్పడగోరెదము. మహాత్ముని ఆరోగ్యము కుదులుబడి, తన సంకల్పమును నెరవేర్చుకొనుటకు మహాత్మునకు పరమేశ్వరుడు దీర్ఘాయువును ప్రసాదించుగాక!

సత్యాసత్యములు

“నాడే టైము” పత్రికలో సంస్కరణముల గూర్చి ప్రచురించిన జోస్యము సత్యమగునా కాదా యను విచారము బయలుదేరినది బర్కహం ప్రభువుగారి యాభిమాన్యముక్రింద, నింతకు పూర్వము నడువబడుచున్న “డెయిలీ టెలిగ్రాఫ్” పత్రికలో, నిట్టి జోస్యమే ప్రచురింపబడుటచే, దీనిని బొత్తుగ నిరాకరింప వీలులేదు. బర్కహం ప్రభువుగారు మాత్రము, “డెయిలీ న్యూస్” పత్రికా ప్రతినిధితో ముచ్చటించుచు, “నాడే టైము” పత్రికలోని జోస్యము నరికాదనియు, దీనిని ప్రచురించుటకు పత్రిక కధికారము లేదనియు, సైమను కమిషనువారు ఎట్టి సిఫార్సులను ఇంకను నిర్ణయింప లేదనియు నుడివీరి. సైమను కమిషనువారింకను ఎట్టి సంస్కరణములను ఇదమితమని సూచించి యుండక బోవచ్చును. రిపోర్టు వ్రాసియుండక బోవచ్చును. కాని, ముఖ్య సభ్యుల వైఖరిని “నాడే టైము” పత్రికా విలేఖకుడు గ్రహించి, యిట్టి కవిత్యము నిల్లియుండవచ్చును. కాని, యిది నిజమునకు చాల చేరువగ నున్నదనుటకు సందియములేదు. ఇంతకన్నను విశాలమగు సంస్కరణములను, సైమను కమిషనువారు సూచించెదరని నమ్ముట కవకాశము లేదు. కమిషను కార్యాలయమువారు గాని, దీని యధ్యక్షులగు సైమనుగారుగాని, నాడే టైములోని సమాచారమును నిరాకరించి యుండలేదు. బర్కహం ప్రభువుగారు, ప్రాయశః సైమను సంస్కరణముల సమాచారము ముందుగ బయల్పడగూడదని యూహించి యుందురు. ఇటుల బయల్పడుచో, నివి తీవ్రవిమర్శనమునకు గురియగుట సహజము. అప్పుడు వాని విలువ పూర్తిగ నంతరించును. తా నొకటి ధలచివ, దైవ మొకటి తలచెనను విధమున, సైమను సంస్కరణముల వైఖరి ముందే బయల్పడి, వాని అపజయమునకు తోడ్పడనున్నది. కాని, పిమ్మట బయ

ల్పదినను, వీని నామోదించువా రుండరని, తెలుప నక్కర లేదు. సైమను కమిషనును బహిష్కరించిన ప్రజలు, కమిషనువారి సిఫార్సులను శిరసా వహించుట కల్గ.

ప్రభుత్వవివేకము

నిరాహార వ్రత ప్రతిఘటన చట్టమును ప్రజాభిప్రాయమున కంపుటకు, కేల్కారుగారు దెచ్చిన సవరణను, హోంమెంబరుగు సర్ జేమ్సు క్రేరారు గారంగీకరించుటలో, మిగుల వివేకము జూపిరి. జతీంద్రుని, త్యాగమునకిది ప్రథమఫలితమని ఎంచవచ్చును. ఇండియా అఫీసువారి బోధలము వలన, ప్రభుత్వము వారిట్టి వైఖరిని జూపిరిని తెలియుచున్నది. కారణ మేదియనినను, సందిగ్ధ సమయమున, ప్రభుత్వము వారు సరియగురీతిని బ్రవర్తించిరి. లేనియెడల, ఈ చట్టము భారత శాసనసభవారిచే నిరాకరింపబడేది. నెహ్రూగారి అడ్డరకమెంటు తీర్మానము భారత శాసనసభవారిచే నామోదించ బడినపిమ్మట, నిరాహార చట్టపుగతి ఏమగునో యూహించుట సులభ సాధ్యము. ఈ చట్టము త్రోసివేయ బడినచో, ప్రభుత్వమువారు దీనిని సర్దిపైజేసి, శాసనము గావింపవలసి వచ్చెడిది. ఇందువలన, ప్రజలలో మరింత యసంతృప్తి ప్రబలెడిది. ఇప్పుడయినను, ప్రభుత్వమువారు రాజకీయ నిర్బంధితుల యిబ్బందులను దీర్చు విషయమున సుస్తీజేయక, వెంటనే చర్య దీసికొనుట యవసరము. బ్యారిసాలు నిర్బంధితులగు నేకగారు నూరురోజుల నిరాహారవ్రతము మూలమున ప్రాణపాయస్థితియందున్నటుల తెలియుచున్నది. ఇటులనే బాహారుకేసులోని దత్తుగారిస్థితియు అపాయకరముగనే యున్నది. నిరాహార వ్రతావలంబుల మరణముల సంఖ్య యింకను బెరుగునేని, దేశమున నెట్టి భావోద్దేశము వ్యాపించునో దెలుప నక్కరలేదు. నిరాహార వ్రత ప్రతిఘటన చట్టమును తొందరపడి వెంటనే నిర్మింపకుండుటతోబాటు, ప్రభుత్వమువారు రాజకీయ నిర్బంధితుల యిబ్బందులను గూడ దీర్చి, నిరాహారవ్రతుల ప్రాణములను దక్కించుట యవసరము. వీరు తమ కర్తవ్యము నెంతవరకు నెరవేరెదరో చూడవలయును. ఇందుకుమారుగ, క్రిమినలులా సూత్రములను పిలవ్రేందుల జేయనెంచుట, అసామర్థ్యమును బాపుకేగాని, పరిపాలన సౌఖ్యమును జూపజాలదు. ప్రజాభిప్రాయ మిట్టి విరుద్ధచట్టమునకు వ్యతిరేకముగ నుండునని వెల్లడియగునేని, ప్రభుత్వమువారు రంతటితో నయినను, దీని నుపసంహరించుకొందురని నమ్మెదము.

మునులోనీగారి నిరంకుశత్వము

యూరపుఖండమునందు ప్రజాపరిపాలనమును వమ్ము జేసి, పూర్ణనిరంకుశత్వమును స్థాపించినవారిలో, మునులోనీగారి గ్రగణ్యులు. వీరు ఇటలీలో నిరంకుశాధికారమును స్థాపించినపిమ్మట, స్పెయినులోనూ, మరీకొన్ని ప్రదేశములలోనూ ఇట్టిస్థితి వ్యాపించెను. మున్నుం దింకను ఏయే దేశములలో నిది పాదుకొనునో చెప్పవీలుండదు. బ్రిటీషు ప్రముఖులు రుష్యను బాల్కనియనును పూర్తిగ నేవగించుచున్నను, ఇటలీలోని నిరంకుశత్వము నేవగించుచున్నటుల గనుపించు మునులోనీగారు

సాసిన్టు షడు సమావేశమునందు పవన్యసించుచు, నిరంకుశత్వమే ఉత్కృష్టవిధాన మని సమర్థించిరి. నిరంకుశత్వము విమర్శనమును సహించుదను నిందను వీరు పోనాడిరి. కాని, విమర్శనమునకు నిరంకుశత్వము సహించునని, నమ్ముట కాభారములు గనుపించవు. మునులోనీగారు స్వయముగ దేశమున కెన్ని ఉపకారములయినను సలుపవచ్చును, కాని, ప్రజాభికార మంతరించినపుడు, ఉపకారములకన్న అపకారమే ఎక్కుడుగ సిద్ధించుట, సహజము.

జనకుని సంతృప్తి

జతీందాసు తండ్రి యగు బంకిందాసుగారు, కుమారుని ఆత్మార్పణము గావించి దాఖించుట సహజమయినను, వారికి హృదయనగుష్టిగలిగెను. దేశస్వాతంత్ర్య సిద్ధికొరకై తన కుమారుని సర్పణ జేసినాడుకు, బంకిందాసుగారు సంతృప్తులగుచున్నారు. జతీందాసు ఆత్మ, భారతీయుల నెల్లర హృదయములను ప్రేరేపించు నని, వారు నమ్ముచున్నారు. జతీందాసుగారి శవము కాలిన పిమ్మట మిగిలిన బూడిదను ప్రజలు పలుపురు పటిత్రముగ నెంచి గ్రహించిరి. మిట్టమధ్యాహ్న సమయమునగూడ జతీందాసుగారి దహనకర్మ ముగియవరకు నిలిచియున్న లక్షలకొలది ప్రజలహృదయములను దేశభక్తి ఎంతగ ప్రేరేపించెనో దెలుప నక్కరలేదు. జతీందాసుగారు చనిపోయినను, వారు ఎల్లర హృదయములలో నివసించియున్నారనుటకు సందియములేదు. ఎందునిమిత్తమై వీరు తమ శరీరము నర్పించిరో, అయ్యది సిద్ధాంతమొనరు.

కాంధహారుపతనము

అష్టనిస్థానపరిస్థితుల గూర్చి సందర్భములు తిన్నగ దెలియుటలేదు. అమనుల్లాగారు కాంధహారునుండి వెడలినపిమ్మట, హబిబుల్లాగారి పైని కలు దిని నాక్రమించిరి. కాని, నేటివార్తల ప్రకారము దురాసీ అను కొండజాతులవారు కాంధహారు నాక్రమించి రినియు, వీరు నాదరుఖానుగారికి తోడ్పడుచున్నారనియు, తెలియుచున్నది. అమనుల్లాగారి బావుటా, నెకొల్పబడెనట. నాదరుఖానుగారు ఇతర ప్రదేశములలో విజయము బడయుచున్నటుల, వార్త లిదివరకు దెలివెను. అంత్యవిజయము వీరికి గలుగునో లేదో, యుందుగాని తెలియదు.

ధార్వారులో వర్షభావయిగానికి సన్మానము

ధార్వారు, సెప్టెంబరు 14:-సర్దారు కల్లభవాయి పటేలుగారు శ్రీజిత, సి. రాజగోపాలాచారి, శ్రీసుహదేవదేశాయిగార్ల లో హుస్సేనుండి ధార్వారు, నేడు సాయంత్రం ౭ గంటలకు చేరిరి. కల్లభుక రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘపు కార్యాలయము నందు ఒక యిష్టాగోష్ఠి సభ జరిపిరి. అన్ని పక్షముల ప్రతినిధులచేరి అతిథులతో భూమి శిస్తు సంఘమును గురించి చర్చ చేసిరి. తరువాత వారందరను మ్యూనిసిపల్ బంగారాకు వెళ్లి అక్కడ అతిథులకు ఒక విందు జరిగెను. పటేలుగారికి సన్మానపత్ర మొసంగబడెను.

తదుపరి పటేలుగారు యుజజన సంఘ సమావేశమొట్టాడిరి. సుమారు ౧౦ డు వేల మంది యువ హాజరైరి. సాయంత్రము పురజముల పటేలుగారికి ఒక సప్తము నొసంగిరి.

పటేలుగారు తదితరులు చేపు ఉదయము మెయి హంగతు వెల్లెడరు. (శ్రీ

ప్రాంత వార్తలు

చెన్నపురి అన్నదాన సమాజము:— ఈసభా జనువారి యాదరణమున గత ఆగష్టు నెలలో 5265 మంది బియ్యం కన్నదానము గావించబడెను.

ఆవడి ఆరోగ్యశ్రమము:— ఈ ఆరోగ్యశ్రమ చునుకు తెనాలి తాలూకాలోనివారు రూ. 25 లు విరాళముగ నొసంగినదియు ఆవిరాళమును కృతజ్ఞతతో స్వీకరించినదియు ఇది ఎ. లక్ష్మీనతిగారు వ్రాయుచున్నారు.

నగర సహకారసంచాయితీదారుల క్లాసులు:— ఈ నెల 18 తేదీని సాయంత్రము 6 గంటలకు రా. సా. టి. శ్రీనివాసరావు గారు సహకార సంఘముల పరిపాలనను గురించి రాయచోటిలో మద్రాసు రాష్ట్రీయ సహకార సంఘ కార్యాలయమునం దుపన్యసించెదరు.

చెంగల్వరాయనాయకర్ ఉచిత ఆయుర్వేద వైద్యశాల:— ఈ వైద్యశాలయందు గత ఆగష్టు మాసమున మొత్తము 14,849 రోగులకు ఉచితముగ ఔషధము లొసగ బడెను, అందు 553 మహాత్మునియు, 479 ఆంగ్లో ఇండియనులు, 1798 హిందూ క్రైస్తవులను గలరు.

నగలదొంగ శిక్షింపబడుట:— కృష్ణన్ అను 20 ఏండ్ల వయసుగల వాడు రాయపురమునందు అనేకమందిల్లల ఔషధమునుండి నగలను దొంగిలించి నందులకు జాబ్బిలైన పోలీసు కోర్టు మేజిస్ట్రేటు కేప్టెన్ గారిచే తంజావూరు జైల్లోను ఇన్ ప్రిట్యూటునందు చూడబడవలయునందున శిక్షింపబడెను.

ఇ. వి. రామస్వామి నాయకరుపై కేసు:— ఈ కేసు నేడు జూర్జిలైన పోలీసు కోర్టులో ఖా. బ. తాము బద్దీన్ కాదిగారియెదుట విచారణకు వచ్చెను. వాడిప్రతివాదులు రాజీ అంగీకరించెదననియు అందులకు అక్టోబరు 3 తేదీనకు గడు వొసగవలసినదియు కోరబడెను. మేజిస్ట్రేటుగారు కేసు ను అక్టోబరు 3 తేదీకి వాయిదావేసిరి.

రాకపోకలు:— డి. బి. సి. వెంకటరంగారెడ్డిగారు ఈ నెల 28 తేదీని మద్రాసునుండి తిరుపతికి ఈ నెల 25 తేదీకి మద్రాసు మరల వచ్చెదరు.

జయపురం మహారాజుగారు గతరాత్రి మద్రాసు విడిచి జయపురమున కేగిరి.

శ్రీయంత కె. నాగేశ్వరరావు పండుగుగారు నేడుదయము మద్రాసు విడిచి బెజవాడ కేరి.

బి. శివరావుగారు జనీవా అంతర్జాతీయ కార్మిక సమావేశమునకు హాజరయి అప్పటినుండి తిరిగి ఆదివారము రాత్రికి మద్రాసున కేతెంచిరి.

శ్రీయంతలు ఏ. రామస్వామి ముదలియారు, ఎస్. వి. రామమూర్తిగార్లు ఉదకమండలమునుండి తిరిగి నేటి యందు మునకు మద్రాసు వచ్చిరి.

తిరువళ్ళిక్కేణి రేటువేయర్ల సభ:— నిన్నటి యందును (16-9-29) తిరువళ్ళిక్కేణి రేటువేయర్ల శ్రీయంత ఎస్. సత్యమూర్తి (మ్యునిసిపల్ కాన్సిలరు) గారి యధ్యక్షతన సమావేశమయి తిరువళ్ళిక్కేణి డివిజనుల సివిల్ సర్వేయింగు యొక్క అనుమతిగల యొకసంఘము నేర్పాటు చేయుటకు నిశ్చయించిరి. ఈ డివిజనుల సంబంధించిన నీటిసప్లయ, నీటి పారుదల మున్నగు విషయముల గూర్చి కాన్సిలరుతో కలిసి యాలోచన సలిపి ప్రజల యిబ్బందులను దీర్చుటయును పౌరస్వత్వముల గూర్చి ప్రజాప్రబోధము గావించుటయు యీ సంఘముయొక్క ముఖ్యోద్దేశములు. సంఘ నిబంధనలను తయారు చేయుటకును సభ్యులను చేర్చుకొనుటకును, ప్రస్తుతము మూడు 60 మంది సభ్యులు గల కమిటీయొకటి యేర్పాటు చేయబడినది. సభ్యులైపు సంగా సంచత్సరమునకు నాలుగణాలు మాత్రము నిర్ణయింపబడినది. ఈ కమిటీ నిబంధనలను తయారు చేయుటకు యీ నెల 18 వ తేదీ బుధవారం రాత్రి 8 గంటకు కార్యక్రమము 2-3 నెల గృహముందు సమావేశమగును.

నిబంధనల నామోదించుటకు కార్యనిర్వాహకుల నెన్నుకొనుటకు, రేటువేయర్ల సమావేశము మరల యీ నెల 22 వ తేదీ ఆదివారం ఉదయం 8 గంటకు సింగరాచారిపేటలో నున్న శ్యామరావు ప్రాథమిక పాఠశాలయందు జరుగును.

రాజమండ్రి

(స్వయాంశ్చరి)

రామకృష్ణముఖ్ చెన్నపురి సెక్రటరేటియటుపార్టీ కాకినాడలో కబీరుదాసు నాటకము

సెప్టెంబరు 16:— శ్రీరామకృష్ణ మిషన్ వారి సహాయార్థము 21-9-29 తేదీన రామకృష్ణ 9 గంటలకు కాకినాడలో సరస్వతి భవనమున చెన్నపురి సెక్రటరేటియటు పార్టీవారు భక్తకబీరు నాటకమును ప్రదర్శించెదరు. ఈసందర్భమున రిటైర్డు మామరిం డెంటు ఇంజనీరుగారగు భాస్కరయ్యగారు యీ ప్రాంతముందు ప్రచారము చేయుచున్నారు.

మునిసిపల్ ఎన్నికలు

పోటీలేకుండ మొదటివార్డునుండి ము|| రా|| శ్రీ కలివి రెడ్డి అప్పలస్వామిగారు, 20 వ వార్డునుండి ము|| రా|| శ్రీ వాసిరెడ్డి రామలుగారు, 22 వ వార్డునుండి ము|| రా|| శ్రీ రంధి అప్పలస్వామిగారు, 24 వ వార్డునుండి ము|| రా|| శ్రీ వేమన ముత్యాలగారును ఎన్నుకొనబడిరి.

జతీంద్రుని యజ్ఞము-సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమే శరణ్యము

లాహోరు కుట్రకేసు మద్రాసులో నోకరగు బాబు జతీంద్రనాథదాసుగారు రాజీయ ఖైదీల కష్టముల నివారించు 68 దినములు నిరాహారవ్రతధీక్ష నవలించి 18-9-29 శుక్రవారము మధ్యాహ్నము 2ంటిగంటకు లాహోరు బోర్సలు జయిలలో చనిపోయిన సందర్భమున, ఈ వీరపురుషునినామమును సంస్మరించుటకు 15-9-29 ఆదివారము సాయంత్రము 6 గంటలకు వీరేశలింగ పురమందిరములో బహిరంగసభ జరిగెను. సభకు పూర్వము జతీంద్రుని ఛాయాపటముతో, నల్ల జెండాతో, స్వరాజ్యపతాకముతో పాలు చాచునుండి ఊరేగింపు వత్సవము బయలుదేరెను. పట్టణములోనున్న ముఖ్య పీఠులనుండి యీ ఉత్సవముపొయి చిట్టచివరకు టౌన్ హాలువద్ద ఆగెను. ఈ ఉత్సవములో కాకినాడ పోదరసమితి సభ్యులును, కందుల వీరరాఘవస్వామి, ఆరన ఆనీవారాయణమూర్తి, తల్లా ప్రగడ నరసింహశర్మ, పాలకోడేటి సూర్యప్రకాశరావుగార్లును తదితరులును పాల్గొనిరి.

పురమహాజనసభ సరిగా 6 గంటలకు పురమందిరములో ప్రారంభమయ్యెను. సభాకార్యక్రమమును ఉపక్రమించుచు జతీంద్రుని నిష్క్రమణిక దేశభక్తిని పొగడి సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమే భారతదేశప్రజల శరణ్యమని ము|| రా|| శ్రీ పాలకోడేటి సూర్యప్రకాశరావుగారు నడిపిరి.

సభాధ్యక్షులగు ము|| రా|| శ్రీ కందుల వీరరాఘవస్వామి గారు జతీంద్రునియొక్క శౌంధ్యని పొగడి, అతడు నిరాహార వ్రతము నవలించుటకు తగని కారణములను తెల్పిరి.

తూర్పు గోదావరిజిల్లా, కాంగ్రెసు సంఘ అధ్యక్షులగు ము|| రా|| రా వెన్నేటి సత్యనారాయణగారి దీక్షింది తీర్మానమును ఉపపాదించిరి.

తీర్మానము:—“ఇకవదియయిన సంవత్సరము లయిన నిండక మునుపే భారతదేశ రాజీయ ఖైదీల కష్టముల నివారణార్థము అత్యుత్సాహముతో, నిర్మలహృదయముతో నిరాహారవ్రతధీక్ష నవలించి ప్రాణము లర్పించిన బాబు జతీంద్రనాథదాసుగారి నిష్క్రమణిక దేశభక్తిని యీ సభవారు కొని యాదుచు, రాజీయ ఖైదీల కష్టముల నివారణ సందర్భమున బ్రిటిషు దొరతనమువారు చూపుచున్న అలౌఘ్యభావమును నిరసించుచు, భారతదేశ ప్రజల కష్టములు సత్సరస్వరాజ్య సిద్ధిమన కాని నివారణ కావని యీ సభవారు నమ్ముచు, సత్సరస్వరాజ్య సిద్ధికి తగిన కృషిసలుపుటని తోడిదేశీయుల నీ సభవారు హెచ్చరించుచున్నారు.”

ఈ తీర్మానము నుపపాదించుచు భారతదేశ రాజీయ ఖైదీల కష్టములను సత్సనారాయణగారు నిరూపించి స్వరాజ్యమే భారతదేశప్రజల కష్టములను తొలగింపగలదని నడిపిరి.

వైతిర్యానమును బలపఱచుచు ఏనుక్రీస్తు ప్రభువు మానవుల పాపనివారణార్థమే తన శరీరమును అర్పించిన విధముననే జతీంద్రుడు భారతదేశ ప్రజల మోక్షము నిమిత్తము ప్రాణము లర్పించిన మహామోగి యని డాక్టరు పాలకోడేటి గురు మూర్తిగారు తెలిపిరి.

తీర్మానముపై మాట్లాడుచు ము|| రా|| రా|| గజనిల్లి రామచంద్రరావు ఎం. ఏ. గారు జతీంద్రుడు భారతదేశ మాక్స్విసి యని పలికిరి.

జతీంద్రుడు జతీంద్రుడే యనియు, కేరు సార్థక నామ మయ్యెననియు, ము|| రా|| రా|| గాడేపల్లి సూర్యనారాయణశర్మ గారు తెలిపిరి.

జతీంద్రు డేల ప్రాణముల సర్పించెనో యనడివిషయము నుగూర్చి యింటికి బోయి తీరముగా నాలోచించి తగిన కర్తవ్యమును నిరూపుపించుకొను డని డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్యముగారు సభ్యులను హెచ్చరించిరి.

పిమ్మట తీర్మానము ఏకగ్రీవముగా ఆమోదింపబడెను సభ్యులందరు లేచి నిలుచుండి తీర్మానమును అంగీకరించిరి.

ప్రాప్త తేత సమావేశము

రాబోవునెలయందు నెల్లూరులో బి. మునుస్వామి నాయుడుగారి అధ్యక్షత క్రిందజరుగును

నెల్లూరు, సెప్టెంబరు 16:— నిన్న మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు నెల్లూరు బ్రాహ్మణేతరులు వెంకటగిరి కుమారరాజువారి అధ్యక్షతక్రింద సభగూడ రాబోవునెల నెల్లూరునందు జరుగు బ్రాహ్మణేతర సమావేశముయొక్క ఆహ్వానసంఘమును కార్యనిర్వాహకసంఘమును సమావేశ ఏర్పాటులు సాగించుటకు ఏర్పడిరి. ఈ సభయందు ఆహ్వానసంఘమునకు అధ్యక్షులుగా బి. రామచంద్రారెడ్డి యం. యల్. సి. గారిని నెన్నుకొనిరి. బ్రాహ్మణేతర సమావేశమునకు బి. మునుస్వామి నాయుడు యం. యల్. సి. గారిని నెన్నుకొనిరి. సభాప్రారంభసమయమున బి. రామచంద్రారెడ్డిగారు బ్రాహ్మణేతరసమావేశము ఏవరి సిక్కులబట్టి నెల్లూరునకు ఆహ్వానింపబడెనో సభ్యులకు తెల్పిరి. బ్రాహ్మణేతరల నాయకుడు పనగలు రాజాగారి మరణాంతరము ఆతాపనమున వేదనాయకుని యెన్నుకొనబడలేదు. ఈ సమావేశమున హాజరగు ప్రతినిధులతో మండలమునకు 5 మంది ప్రతినిధులనందున అన్ని మండలముల ప్రతినిధులును వేరుగ సమావేశమై నాయకుని నెన్నుకొనిన బాండునునది. ఇ. లిబరల్ ఫెడరేషనువారు నూచించిరి. నెల్లూరు బ్రాహ్మణేతరలకు సమావేశ విజయమునకు తగు శ్రద్ధనహించి పాటుపడవలెనని రెడ్డిగారు ఉద్ఘోషించిరి.

(శ్రీ రా)

రాయసాహెబ్ శ్రీ హరవిలాస శారదాగారు

సామాజ్య శాసనసభలో వివాహ పునస్సంధాన ఐయో నిర్ణయ మూత్రమును ప్రతిపాదించి శ్రీ జనకల్పద్రుమంబని సత్కీర్తిగాంచిన రాయసాహెబ్ శ్రీ హరవిలాస శారదా యన్. ఆర్. ఎన్. ఐ. ఎం. ఆర్. ఎ. ఎన్. ఎఫ్. గారి జీవిత సంగ్రహము నొకంత పాఠకమహాకయులకు విన్నవించెద.

ఈయన 1867 వ సంవత్సరము జూన్ 8 వ తేదీన జనన మొందెను. అశ్వీర్ ప్రభుత్వకళాశాలలోను, ఆగ్రా కళాశాలలోను విద్య సభ్యునించెను. పిమ్మట అశ్వీర్ రాజీయ కళాశాలలో అధ్యాపకుడుగ బ్రవేశించి 1892 వఱకు పనిచేసెను. పిమ్మట న్యాయశాఖోద్యోగిగ నియమింపబడెను. అనంతరము 1894 సంవత్సరములో జయసత్యుల్ మహారాజాగారికి విద్యా గురువుగ నేర్పడెను. తర్వాత 1902 సంవత్సరమున అశ్వీర్ - మేర్వరాయందలి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వసంగమున నొక యున్నతోద్యోగిగ నియమింపబడెను. 1919 సంవత్సరమువఱకు అశ్వీర్ నందు కట్టుకాసు సబార్డి నెట్ జడ్జిగాను, పిమ్మట 1921 వఱకు సబ్ జడ్జిగాను, బేబి రోనందలి స్కూల్ కాజ్ కోర్టు న్యాయ మూర్తిగాను పనిచేసెను. తర్వాత 1922 వఱకు అశ్వీర్ నందలి స్కూల్ కాజ్ కోర్టు న్యాయాధిపతిగ నియమింపబడెను. పిమ్మట అడివనల్ డిస్ట్రిక్టు సెషన్సు జడ్జిగ పనిచేసి 1928 డిసెంబరులో ఉపకారవేతనము బడసెను. పిమ్మట యోధపుర మున ఫీఫ్ కోర్టు జడ్జిగానుండెను. 1927 లో అశ్వీర్ - మేర్వరాయ ప్రాంతమునందలి ప్రజాపక్షమున ప్రతినిధిగ లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీ కి ఎన్నుకొనబడెను. ఈ యన గొప్ప విద్యావంతుడును, విశేష ప్రతిభా శాలి యున గుటచే గ్రేట్ బ్రిటన్ అందు విద్వాండునందలి రాయల్ ఏషియాటిక్ సొసైటీసభ్యుడుగను; యునైటెడ్ స్టేట్సునందలి బోస్టన్ నగర మందలి స్టాటిస్టికల్ ఆసోసియేషన్ సభ్యుడుగను, లండన్ నగరమునందలి రాయల్ స్టాటిస్టికల్ సభ్యుడుగను, గ్రేట్ బ్రిటన్ అందు విద్వాండ్ రాయల్ సొసైటీ ఆఫ్ లిటరేచర్ (సారస్వతసంఘము) సభ్యుడుగను, బీచ్ బోర్డు (ఉపాధ్యాయ సమితి) సభ్యుడుగను నియోజితుడయినాడు. హిందూదేశ మనంగల ప్రధానసంస్థలలో నొకటియగు ఉపకారిణిసంఘము నకు కార్యదర్శిగానుండి ఆమోఘమును నేపథ్యమునాడు. ఈయన హిందూ సుపీరియారిటీ, అశ్వీర్ మహారాజా సంఘ, మహారాజాసంగ, మహారాజాహమ్మిర్, పృథ్వీరాజవిజయం అనువరితాత్మకమైనట్టి యద్గంధ మలనేకములరచించి శిర్యడవెను. ఉట్టి ప్రజ్ఞానిధియు, ప్రతిభాశాలియునగు నిష్కణ్య శీలుని సదుద్యమములు సత్సంకల్పములు పరమేశ్వరార్పణగ్రహము నను, సామాజ్య శాసనసభ్యుల కటాక్షమువలనను అవిరకాలము ననే ఫలప్రదములై పనితాలోకమును తరింపజేయుగాక!

సింగంపల్లి వెంకటాద్రి.

సియూలో, కూలీల యెగుమతి సంఘము

సియూ, సెప్టెంబరు 15:—ఈ కూలీల ఎమిగ్రేషన్ సంఘము పత్తమున శేడీనగరమున నొక బహిరంగ సభ జరుపబడెను. ఈ సంఘాధ్యక్షులగు సర్ ఫజ్జీ హుస్సేనుగారి యాహ్వానముపై పండిత మోతీలాల్ సెహ్రా, పండిత మాలవ్యాగార్లును మరి యితరపక్ష నాయకులును సభకు విచ్చేసి పాల్గొనిరి. తూర్పు ఆఫ్రికా విషయమై గవర్నమెంటువారి యుద్దేశ్యము యెఱుఁగుచున్నది తెలుపక, ఫజ్జీ హుస్సేనుగారు ప్రజాభిప్రాయమును తృప్తిపరచునటువంటి కొన్ని కోర్కెలను నూచింప నుని సభ్యులను నడిగిరి.

తూర్పు ఆఫ్రికా విషయమై గవర్నమెంటువారి పద్ధతి, అనధికారసభ్యులకు చాల అసంతృప్తి కలుగజేసినది. కనుక ఈ సభ్యులు ప్రభుత్వవిధాననిరసన తీర్మానమును ఎసంబ్లీలో త్వరలో ప్రతిపాదించెదరు.

వివాహితయగు స్త్రీ నెత్తుకొనిపోవుట

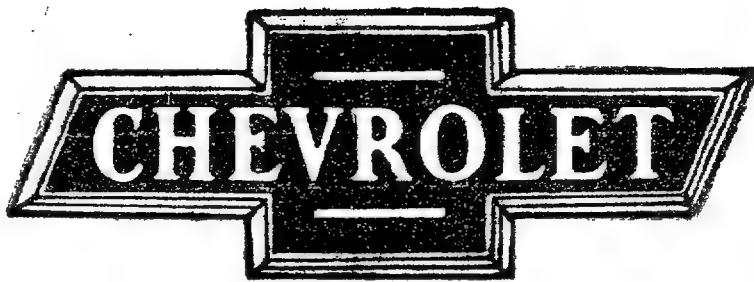
లాహోరు, సెప్టెంబరు 14:—సెప్టెంబరు 8 వ తేదీన జమ్ములో పట్టపగలే, జనసంక్రీర్ణమైన ఒక స్థలమునందు పదహారుమంది మహమ్మదీయులు, లాటిలు ధరించి మాఖినులాల్ అను నతని ఎదిరించి, వాని ఇంటియం దుండిన రామధనుని భార్యను, నామె బిడ్డను తీసికొని కైలి పోయిరి. ఆయుధము కేకలు పెట్టగా జనులుకూడీ మహమ్మదీయులను తరిమిరి. అప్పుడు వా రాయవతిని నామెబిడ్డను ఇదలిచేసి పలాయనమైరి. ఆయుధము వతి కొలదిరోజుల క్రిందటనే హిందూమతము నవలంబించి రామధనుని పెండ్లి యాడెను. అందుచే నాగ్రహపూరితులైన మహమ్మదీయు లామెను తిరిగి బలాత్కారముగ లాగికొనిపోవ ప్రయత్నించిరి. ఇదెవర కొకసారి మహమ్మదీయులు ఈమెను తీసికొనిపోవ యత్నించి విఫలమనోరథులైరి. (ఫ్రీ ప్రెస్)

సతీద్రవనాదు నేనుగారి దేహస్థితి

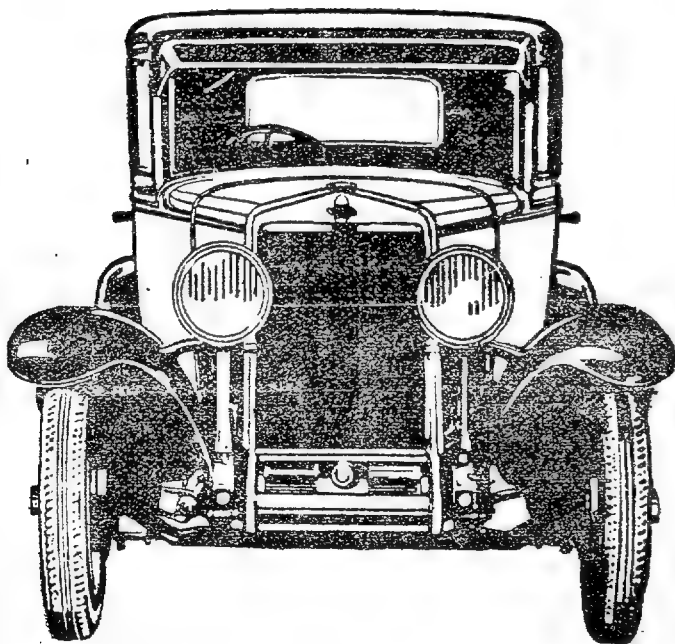
కలకత్తా, సెప్టెంబరు 15:—పట్టుకోహాల్ సత్యాగ్రహ నాయకుడగు సతీద్ర నాద్ నేనుగారు చాలా అపాయకరముగు స్థితియం దున్నారని, డె. ఎమ్. నేనుగూరికి శరత్కుమార దత్తుగారి వద్దనుంచి శేడు ఒక వర్తమానము వచ్చినది. వారి స్థితి దినదినము క్షీణించుచున్నది. (అ. ప్రె.)

అమృతమునకు సిద్ధముగానున్నవి

“నూమిడి అంట్లు జహంగీరు మొదలగు ప్రసిద్ధిగల 200 రకములున్నూ యితర ఫల, పుష్ప, పత్రజాతులు అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.” క్యాటలాగు ఉచితము. రావు చిన్నారావు & సన్సు, గాంధీనగర్, కడియం, తూర్పు గోదావరిజిల్లా.

నా ల్గిం టి కం టె
అట్లు ఎ క్కు వ బా గు గా
యొ న ర్చ గ ల దు

పవరుచందు, సరళతయందు, నిశ్శబ్దమునందు నూటికి 32-వంతునను గమనమునందు కదలిక లేకుండు నట్లును, సిక్సు సిలండరులతోనే కొమ్మనూదిరి పంపువలన ఆక్సిల్ రేషన్యు నభివృద్ధి గాంచబడి, వ్యయమును గావించుటలో మితవ్యయమును చేకూర్చుచున్నది. దీనిని బట్టియే చివర్లెట్ ఖ్యాతి గాంచగల్గుట.

(శ్రేష్ఠస్థానములవద్ద ధరలు)

జనరల్ మోటార్సువారిచే తయారైనది.

టూరర్ రు. 2,595

సెడన్ రు. 3,375

ప్రాక్ దేశముల నిమిత్తం యిచ్చటనే తయారొనర్పబడుచున్నవి

సింప్సన్ అండు కో, లిమిటెడ్., మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

జి. హెచ్. బూలె అండు కో., బెంగుళూరు.

టి. షేన్స్ అండు కో., లిమిటెడ్., రెడ్ ఫీల్డ్స్, కోయంబత్తూరు.

బ్రాంచీలు:—కల్లికోట, కొచ్చి, ఎర్నాకులం.

ప్రస్తుత రాజకీయపరిస్థితులు

యతీంద్రనాథుని త్యాగప్రశంస

గోకలేహలో బహిరంగసభ

మహారాష్ట్ర, సెప్టెం 17—“ప్రస్తుత రాజకీయపరిస్థితులు గురించి చెప్పించుచు, నిన్నటి సాయంత్రము 6 గం॥ లకు తమిళ నాడు కాంగ్రెసు సంఘమువారి యాజమాన్యమున గోకలేహలో చంద్ర జరిగిన బహిరంగ సభయందు, కాంగ్రెసు ప్రముఖులు, రాజకీయ జైలీల హక్కులకొరకై నిరణనత్రయూని ప్రాణముల నర్పించిన “జతీంద్రనాథు” గారి నిరుపమాన త్యాగమును, దేశ భక్తిని ప్రశంసించుచు, వారి యాత్మకు శాంతిగలుగు నటుల భగవంతుని ప్రార్థించి, ప్రభుత్వ చర్యలను నిరసించిరి. సి. ఎన్. ముత్తయ్యగారి మొదలియారగారు సభకు అధ్యక్షత వహించిరి. ఎవరో యొకరిద్దరు వ్యక్తులు, సభ ప్రారంభముయన వెంటనే, ఉపన్యాసకుల నడ్డుదగిలి అల్లరిచేయుటకు ప్రారంభించి సభ్యులలో అలజడిని, అనేకమును గల్గించిరి. సభలో నెట్లులైనను అల్లరిచేయు తలంపుతో వారచటకు వెచ్చినటులు గన్పట్టెను. కొంతసేపైనతరువాత వారంతట వారే అల్లరి నూనివేయవలసి వచ్చెను.

యతీంద్రుని స్మరణము

అధ్యక్షుడు, సభాకార్యక్రమమును ప్రారంభించుటకు భార్యయు, భారత స్వాతంత్ర్యము కొరకు, 68 దినములు నిరణనత్రయూని, కడు భయంకరము లగు హింసల ననుభవించి తుదకు తన ప్రాణముల నర్పించిన దేశభక్తకాంగ్రెసువన “జతీంద్ర నాథు” గారిని భక్తికృతజ్ఞతాపూర్వకముగ స్మరించుట తమ విధియని నుడివిరి. జతీంద్రుడు, దేశమాతృ పదపీఠమున తన ప్రాణముల నర్పించునదికి 25 వత్సరముల చిరుతవయస్కుడయ్యెను. అనన్య సామాన్యముగ త్యాగమొనర్చుట మహాభాగ్యమును, దైర్యసాహసములును అతనికి మాత్రమే యున్నెను. జతీంద్ర నాథు, జీవితము నంతయు ప్రారంభమంది చివరవరకును, మాతృ దేశరాధనకొరకే యర్పించెను. రుదకు, కారాగారముల యందలి రాజకీయ హక్కులకొరకు పోరాడుచు నతడు, తన ప్రాణముల సమర్పించెను. ఈ మహాపురుషుని నామసంస్మరణ మాత్రమున సంపూర్ణమైనది ప్రయోజనము లేదు. అది నిజముగ స్మరణ గాజాలదు. అతని జీవితమును ప్రతి భారతీయుడును అనుసరించవలెను. నిజముగ, దాసుగారి మహాత్యాగము, మి హ్వనయమలందు, దేశాభిమానాన్ని రగుల్పొల్పునెడల ప్రతి భారతీయుడును, వెంటనే విదేశీవస్తువుల పూర్తిగ విహేమగ్రుంచి, ఈ క్షణమునుండి యొనను, స్వదేశీవస్తువులను లంబించుటకు కృతనిశ్చయము గావలెను” అని నుడువుచు, అధ్యక్షు డీ క్రిందిప్రతిపాదనను గావించగా, సభ్యులెల్లరును సగౌరవముగ లేచినిలచి, ప్రతిపాదన కామోదమున వెల్లడించిరి.

“చెన్నైపురి మహాజనసభ, తమిళనాడు కాంగ్రెసు సంఘముల యాజమాన్యమున జరిగిన ఈ మహాసభవారు, తన ప్రాణముల దేశ మాతృపదపీఠస్థిధిని సమర్పణ మొనర్చి కడుభయంకరముగ హింసలనంది యగుటకు నొసగిన యతీంద్ర నాథుగారి త్యాగము సీసభవారు ప్రశంసించుచున్నారు.

యతీంద్రనాథు నావిధముగ హింసలపెట్టి మరణము పొత్తునైన ప్రభుత్వమువారి క్రూరప్రవర్తనము సీసభవారు తీవ్రముగ ఖండించుచున్నారు.

“ధనస్వామ్య సామాజ్యకృంఖలములనుండి, భారత దేశమునకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును బడయుటకు దేశీయులెల్లరు తీవ్రముగ ప్రయత్నింపవలెనని ఈసభవారు దేశీయులకు హెచ్చరించుచున్నారు.

బ. కందసామిచెట్టిగారు

యతీంద్రనాథునివంటి నిర్మల దేశభక్తుని, విషాదమరణమును, ప్రభుత్వమువారి నిర్దాక్షిణ్యవైఖరియు, ప్రస్తుతిము భారత రాజకీయపరిస్థితులను స్పష్టముగ ప్రతిఫలించుచున్నది. బికానోరకనుయమున ప్రపంచమునంతట మిరుమిట్లు గొలిపిన విజ్ఞానసంపత్తి గల 8500 లక్షల భారతీయులివుడు, అల్ప సంఖ్యాకులుగా పాశ్చాత్య అధికారవర్గ పాదతలమున, దాస్యకృంఖలములై పడియున్నారు. ఇది చాల విచిత్రముగ గన్పడుచు భారతీయులందరూ, గలసి వికృతంత ముతో స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు కృతనిశ్చయమైనంత మాత్రముననే స్వరాజ్యములభించును. ఆయినను మనవారీయం దట్టి వికృత గగనమునుముగ నున్నది. ప్రస్తుతము అనేక భిన్నపక్షములుగ నెర్పడి మనలోమనము కొట్టుకొనుచున్నాము. భారతదేశ మేమాత్ర మభివృద్ధిపందినను బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణభేదకులకును, హిందువులకును మహమ్మదీయులకును విభేదములుతొలగి వికృతకురుదనలెను అని నుడువుచు కందసామి

చెట్టిగారు కద్దరు మద్యపాననీషేధము అస్పృశ్యతానివారణ యుద్యమములగురించి ప్రబోధించిరి.

జతీంద్రనాథ దాసువంటి మహాత్యాగుల భారతదేశ మునకు స్వరాజ్యమును సాధింపగలరనియు, ఈ క్లిష్టస్థితియందు భారతీయులెట్లు తమ కీర్తిప్రతిష్ఠల నిలువజేట్టుకొందురో ప్రపంచమునంతట తలనెత్తిజూచుచున్నారనియు భారతీయులు తమ విజ్ఞానమునకు తగినవిధమున ప్రవర్తించి తమ కీర్తిప్రతిష్ఠల నిలుపుకొనవలెననియు నుడివిరి.

బషీదు అహమ్మదునయ్యదు

సర్దారు పటేలుగారును తదితరులను అనేకమంది ఇటీవల నీ నగరమున కరుదెంచి ప్రజల ప్రబోధించి యుండుటచే, ప్రజలలో చాలమార్పు గలిగియుండునని తాను భావించితి ననియు కాని తానిపుడు పరీక్షించి చూడగా నెట్టిమార్పును గన్పింపక చాల ఆశాభంగము చెందితి నునియు బషీరు అహమ్మదు సయ్యదుగారు నుడివిరి. ఎవరెన్ని యుపన్యాసముల గావించినను, ఎవరెంత ప్రసంగించినన, ఇంకను ప్రజలు సభలకు విదేశీవస్తువుల ధరించియే యరుదెంచుచుండుట చాల శోచనీయమనియు నుడి విరి. ఇల్లిభభాయి పటేలుగారు రాష్ట్రీయున వ్యక్తిత్వములు అనూయనుగురించియు ప్రసంగించి యుండెను. ఈ క్రుష్ణదళ కంఠకును ప్రజలలో తగినంత వివక్షతాజ్ఞానము, దేశాభిమానము, స్వాతంత్ర్యతృప్తి కాకపోవుటయే కారణము. రాష్ట్రీయ నాయకులలో అనూయభావము తొలగవలెను. తిరిగి భారత దేశ మొకనాయకుని ఆదిపత్యముక్రింద నెల్లడు నడచునో అపు డే స్వపరిపాలనము తప్పక వచ్చును అని బషీరు అహమ్మదు సయ్యదుగారు నుడివిరి.

చిన్నసామి అయ్యంగారు

యతీంద్రనాథునవంటి పురుషసింహులచర్యలే దేశచరిత్రల గావించునని నుడువుచు అమహా పురుషుని యడుగులయం దితులుగూడ నడవవలెనని హెచ్చరించిరి.

నత్యమూర్తిగారు

నత్యమూర్తిగారు యతీంద్రనాథుని దైర్య సాహస త్యాగభక్తిలలో సమాసాంశమైనను భారతీయ సామాన్యమున కొనగవలెనని ప్రార్థించుచు, దాసుగారు తమ 18 వత్సరముల నుండియునుగూడ, దేశముకొరకై పాటుపడుచు అనేక పర్యాయములు ప్రభుత్వమువారిచే నిర్బంధింపబడెనని నుడివిరి. యతీంద్రనాథుగారి త్యాగము-అధికారవర్గ అంత్యమును మరింత సన్నిహియందా రూక్షయైన పద్ధతుల గురించి ప్రసంగించుచు, భారత దేశమున నిపుడు ప్రభుత్వ అనుయాయులు జాతీయ స్వాతంత్ర్యవాదులు అను చెండు పక్షములే గలవనియు నుడువుచు, ప్రజ లీవిషయమును గమనించి, స్వాతంత్ర్యోద్యమ విజయమునకు తమ పలుకుబడినంతయు నుపయోగింపవలె నని హెచ్చరించిరి. అంతటితో సభ ముగిసెను.

మద్రాసు అందు సదరక్ మరాటా రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్.

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు కాబడినది)

నోటీసు

మైసూరునందు

దశరా మహోత్సవము

ప్రత్యేకముగా తగ్గింపబడిన ధరలు

	రు.	అ.	పై.
పోవుటకు తిరుగ వచ్చుటకు మొదటి తరగతికి	44	18	0
రెండవ తరగతికి	25	14	0
మూడవతరగతి మొయిలుకు	9	8	8
సాధారణబండికి	7	8	6

28-9-1929 నుండి 18-10-1929 వరకు రిటరన్ టిక్కెట్లు విక్రయించ బడును. తిరుగు ప్రయాణము 24-10-29 తేది రాత్రి 12 గంటలలోగా ప్రారంభించ వలెను.

పసికల్లలకు పైన తెలుపబడిన టిక్కెటుల ధరలలో సగము ధరకే ఇచ్చబడును.

వాతావరణస్థితి

1929సం॥ సెప్టెంబరు నెల 17-వ తేది మంగళవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	ముంబైలో అత్యధికగర్మము గల 24 గంటలలో	ముంబైలో అత్యల్పగర్మము గల 24 గంటలలో	ముంబైలో వర్షము	ముంబైలో వర్షము	ముంబైలో వర్షము
గోపాల్ పూర్	89	78	0.1	21.4	— 3.6
విశాఖపట్టణము	85	76	0.5	28.7	+ 4.2
కాకినాడ	84	76	0.1	20.9	+ 1.8
మచిలీపట్టణము	86	77	0.1	19.7	— 1.9
కర్నూలు	86	75	+	10.6	— 6.4
బళ్లారి	85	72	1.1	8.1	— 5.7
అనంతపురం	...	...	1.4	.42	— 7.1
కడప	92	71	1.4	9.8	— 6.4
నెల్లూరు	92	78	0.4	7.7	— 1.8
మద్రాసు	88	77	0.1	11.9	— 1.8
కడపూరు	88	76	...	17.5	+ 4.8
నెల్లూరు	90	78	+	7.1	— 10.5
నీలము	89	78	...	7.6	— 9.7
కోయంబత్తూరు	85	71	...	5.5	+ 0.5
తిరుచనాపల్లి	91	78	0.8	4.7	— 4.6
నాగపట్టణము	89	78	...	9.8	+ 0.1
మధుర	96	77	...	2.8	— 7.6
పాంబన్	86	79	...	0.2	— 1.5
పాలక్కోట	...	...	...	0.4	— 1.7
తిరువేండ్రము	88	75	0.2	31.9	+ 4.6
కొచ్చిన్	84	74	0.8	77.8	+ 7.8
కాలికట్టు	87	74	0.2	100.0	+ 15.4
మంగళూరు	81	74	0.4	122.7	+ 20.5
తెలంగాూరు	79	67	1.9	8.8	— 7.5
మెర్కాన	74	68	1.8	111.1	+ 11.1
కొడైకనాడ్	64	53	0.8	16.7	— 8.4
మామూర్	70	55	0.4	11.1	—

సర్కారులు:—విశాఖపట్టుములో 0.5, మచిలీపట్టుములో 0.1 వర్షించెను. గోపాలపురం, కాకినాడలో తుంపరులుబడెను. మబ్బువిస్తారముగాయున్నది. గోపాలపురంలో తప్ప ఇతరచోట్ల పగటివేడిమి 8 మొదలు 6 డిగ్రీలు తక్కువ.

డక్టర్:—అనంతపురం, కడపలో ప్రతివోటను 1.4 వర్షించెను. బళ్లారిలో 1.1“వర్షించెను. కర్నూలులో చినుకులుబడెను. కర్నూలు, బళ్లారి పగటివేడిమి 8.5 డిగ్రీలు తక్కువ. కడపలో రాత్రివేడిమి 4 డిగ్రీలుతక్కువ.

కర్నూటకము:—నెల్లూరులో 0.5 మద్రాసులో 0.1 వర్షించెను. నెల్లూరులో మబ్బువిస్తారముగానున్నది. మద్రాసు కడపూరులో పగటివేడిమి 5 డిగ్రీలు తక్కువ. నెల్లూరులో రాత్రివేడిమి 4 డిగ్రీలు తక్కువ.

పి. ఆర్. చిదంబర అయ్యర్,

హోయవాతావరణాస్త్రజ్ఞుడు.

కడప డి॥ ము॥ కోర్టులో

O. S. No. 230/1929.

వాది:—జాటూరు వోబుళమ్మ

Vs.

ప్రతివాదులు:—1 అంకిరెడ్డి పుల్లారెడ్డి, 2 శిరిపురెడ్డి శిర్డయ్య ప్రవాది ప్రతివాదులపైన రు 102-4-0 లకు దాఖలు చేసినపునది. 2 డో ప్రతివాది యీదావాకు తనకుగల ఆశ్రిత. ణు తెలియజేసికొనుటకుగాను 27-9-1929 తేదికి వాయిదా నిర్ణయించివున్నారు. గనుక వాదినము పగలు 10 ఘంటలకు యీ కోర్టులో హాజరై చెప్పుకోవలసినది. అట్లు హాజరు కాని యెడల యిక్ సాఫ్టీగా డిక్ చేయబడునని తెలిశేది.

డి. వెంకట్రామణశెట్టి,

16-9-29,

వాదినకిలు.

విదేశవార్తలు

రైసు ప్రదేశము

బ్రిటిషు సైన్యము నేడే ఖాళీచేయుట ప్రారంభించెను

(వైర్లెస్)

రుగ్బీ, సెప్టెంబరు 14:—రైసు ప్రదేశమునుండి బ్రిటిషు సైన్యము ఖాళీచేసిపోవుటకు నేడే ప్రారంభించెను. వీసేదేను నుండి రెండుపటాలములు బయలుదేరి పోయినవి. ఈ పదకొండు సంవత్సరములనుండి సైన్యములు నిష్క్రమణ ప్రవర్తనమును జూపెను. జర్మనులపట్ల మర్యాదగ ప్రవర్తించిరి. ఆరుద సైన్యము గూడ డిశంబరు మధ్య పూర్తిగా ఖాళీచేసెదరు.

జర్మనీలో తాము కాలమును చక్కగ గడిపితి మనియు ఆక్రమణకాలము మరచిపోవాలమనియు, కాని ఇంటికెవచ్చు ముఖముకంటె వేరులేదనియు ఈ సైనికులు రూటరుతో నెలిసిరి.

ఇందులో చాలమంది యువకులే. యుద్ధములో పనిచేసి ఎటుగరు.

నాకాదళ నిర్ణయము

జయప్రదమగు రాయబారములు

(వైర్లెస్)

రుగ్బీ, సెప్టెంబరు 15:—నాకాదళ నిర్ణయమునుగూర్చి రాయబారములు జయప్రదముగ ముగిసినందుకు రాంకే మగ్దో నాల్లుగారిని, ప్రెసిడెంటు హూవరుగారిని అభినందించుచు, పత్రికలు ప్రకటించెను. వాషింగ్టనులో మగ్దోనాల్లుగారికి అభినందనాగ్రాత మెదురుజూచుచున్నదట. ఇంకను నాకాదళ విషయమై మిగిలిన భిన్నాభిప్రాయములను డిశంబరు 8 తేదీని జరుగనున్న అయిదుగురు ప్రభుత్వముల సభలో పరిష్కారము చేసెదరు. దీనినిగూడ పూర్తిచేయుటకు రాంకే మగ్దోనాల్లు గారు వాషింగ్టను కేసుచున్నారనుట అన్యాయమను చున్నారు. వచ్చేనెలలో రాంకే మగ్దోనాల్లుగారు హూవరు గారిని గలిసికొన్నపుడు ఇతరవిషయములను పరిష్కరించెద రట. ఇంకను ఏకాభిప్రాయము గానలసిన విషయములు ఇప్పు డైన సమకూడుచో ఒక క్రాయిజరులేగాక యుద్ధనాకలలో గూడ పోటీ ఏమి యుండవచ్చునన్నారు.

ఈ విషయమును లండనుపత్రికలు ముఖ్యముగ పాటించు చున్నవి.

ఇర్విను ప్రభుదంపతుల పయనము

ఇంగ్లండునుండి అక్టోబరు 10 తేదీని బయలుదేరెదరు

(వైర్లెస్)

రుగ్బీ, సెప్టెం 16:—ఇర్విను ప్రభుదంపతులు ఇంగ్లండు నుండి అక్టోబరు 10 తేదీని బొంబాయికి బయలుదేరెదరు. బొంబాయిలో ప్రవేశించిన వెంటనే గోవర్ ప్రభునుండి అధికారములను స్వీకరించును.

హాయిల్లాము ప్రభుదంపతులు

(వైర్లెస్)

రుగ్బీ, సెప్టెం 16:—పసిపిళ్ల సమద్రతీరమునను దేశముల సంబంధములను అంతర్జాతీయ సంబంధములను చర్చించుటకు జపానులో అక్టోబరు 28 తేదీని సభ జరుగనున్నది. ఆసభకు హాయిల్లాము ప్రభుదంపతులు నిన్న జపానుకు బయలుదేరిరి.

ప్రస్తుతమున్న సుంకములను రెండు సంవత్సరములవరకు యూరపీయను దేశములు హెచ్చుజేయుననుచో యూరపులో రాజ్యము లన్నియు ఘోరములతో గూడుకొనునని వర్తకసంఘాధ్యక్షులకు విలియం గ్రాహాంగారు దెలుపుచున్నారు.

క్రాయిజరు సమస్య

చాలవరకు ఒడంబడిక కుదిరినదన్నమాట

ఈవిషయమై సభ భగ్నమునాడు

(రూటరు)

లండన్, సెప్టెంబరు 17:—ఇదివరలో నాకాదళ నిర్ణయమునుగూర్చి ముఖ్యముగ క్రాయిజరు సమస్యనుగూర్చియే భగ్నమగుచుండెను. అట్టి క్రాయిజరు సమస్య నేడు చాలవరకు పరిష్కారమయినదనె జెప్పవచ్చును. మునుపున్నంత భిన్నాభిప్రాయములేదు. ఉన్నదోలేదో యనిపించుచున్నది. మూడు 8 అంగుళముల ఫిరంగులతో క్రాయిజరులను గూర్చియే ఆలోచింపవలసియున్నది. ఈవిషయమై ఎంతమాత్రము చెడకుండ జేయవలెనని హూవరుగారును, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారును నిశ్చయించుకొనిరి. గ్రేటుబ్రిటనుకు 15 క్రాయిజరులు 8 అంగుళముల ఫిరంగులతోను 25 క్రాయిజరులు 6 అంగుళముల ఫిరంగులతోను అమర్చబడవలసి యుండవలెననుచున్నారు. మొత్తము 830000 టన్నుల బరువుండవలెనట.

యునైటెడ్ స్టేట్సుకు 21 క్రాయిజరులు 8 అంగుళముల ఫిరంగులతోను, 15 క్రాయిజరులు ఆరంగుళముల ఫిరంగులతోగూడ కొనవలెనట. మొత్తము 815000 టన్నుల బరువుకు మించియుండరాదు. కాని ఆమెరికాకు 18 క్రాయిజరులు 8 అంగుళముల ఫిరంగులతోమాత్రమండవలెనని బ్రిటను దెలుపుచున్నది. 800000 టన్నుల బరువుకు మించి యుండరాదనున్నది. ఈవిషయమై ఒడంబడిక కుదురుటకు ఆంగ్ల-అమెరికను రాయబారములే ఆఖరుగాదు. ప్రపంచములో ఇతరులపట్ల బ్రిటను తనబాధ్యతను నెరవేర్చుదాని మిద ఆధారపడియున్నది. ఇదివరలోగాంచిన విఫలప్రయత్నములను మరచిపోక బ్రిటను మరల క్రొత్తగా ప్రారంభించుటకు నిశ్చయించుకొనెను. రాచీయ ఒడంబడిక లేనిదే నాకాదళము లనుగూర్చి ఒడంబడిక కుదరదని గ్రహించిరి. అందుచే కల్లాగు ఒడంబడికను ఆధారముగొని రాయబారములు ప్రారంభమైనవి. ముందు నాకాదళవిషయమై ఒడంబడికను కుదుర్చుకొనగల్గుదుమేని జనీవాలో వైమానిక భూసైన్యములను నిర్ణయించుటకు వీలగును. ఆపిదప ప్రపంచమంతయు చేయుటకు వీలగునని బ్రిటను తలంచుచున్నది.

సర్ కె. వి. రెడ్డిగారి ఆరోగ్యము

అభివృద్ధి గాంచుచున్నారు

(రూటరు)

లండన్, సెప్టెంబరు 17:—సర్ కె. వి. రెడ్డిగారు అభివృద్ధి గాంచుచున్నారని దర్శనవార్తలు దెలుపుచున్నవి. బుధవారమునాటికి రోగముమరలి జనసత్తులను జేరుకొను ననుచున్నారు. అంతయు సస్యముగ జరిగిపోయినచో బుధవారమునాడాయన ఆరోగ్యప్రదేశమునుండి వెడలిపోవచ్చుననుచున్నారు.

నైమక కమిషను సిఫార్సులు

“నన్ డే టైముస్ పత్రిక సూచనలు”

బరక్ హాం ప్రభుని ప్రకటనము

(రూటరు)

లండన్, సెప్టెంబరు 17:—నైమను కమిషను సిఫార్సులు సకడే టైముస్ పత్రికా విలేఖరి చెప్పినట్లు నిజమైనవిగావు. అధికార ప్రమాణముతో గూడుకొన్నవి గావు మేము తయారుచేయు చిత్తునివేదికనైనను ఇంతవరకు ఆలోచింపలేదని బరక్ హాం ప్రభువు రూటరుతో దెలుపుచున్నాడు.

సకడే టైముస్ పత్రిక నూచనలను డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రిక ప్రకటించినది. బరక్ హాం ప్రభువు నిజము కాదన్నను అసలు సిఫార్సుల ధోరణి అటులనే యుండునని ఫ్రీ ప్రెస్ విలేఖరనుచున్నాడు. నైమను కమిషను అధ్యక్షుడుండ, నైమను కమిషను కార్యాలయముండ బరక్ హాం ప్రభు వేల సకడే టైముస్ సూచనలు తప్పని ప్రకటించుట కేమియనరమని ప్రశ్నించుచున్నారు.

కాని నన్ డే టైముస్ ప్రకటన చాలవరకు నిజమేయని ఫ్రీ ప్రెస్ విలేఖరి వ్రాయుచున్నాడు. కాని ముందుగనే వెలువడుట మాత్రము క్రొత్తనంగతి

యనుచున్నాడు. దానివలన భారతీయులకును, బరన్ హాం ప్రభుని ధోరణి కిట్టివారికిని కార్మిక లిబరలు పక్షనాయకుల యుద్దేశ్యములను ఖండించి వారు చేయదలచుకొన్న మంచిపనికి అడ్డుతగులుట కిది తోడ్పడు ననుచున్నాడు. వారెంత బరక్ హాంము పక్షమువారిని తృప్తిబరువ విచ్చగించినను అడ్డు తగులుటకు వీలగుచున్నది.

జే. హెచ్. థామస్ గారు

కనడానుండి తిరిగివచ్చుట

(వైర్లెస్)

రుగ్బీ, సెప్టెంబరు 16:—గతనెల 9 తేదీని థామస్ గారు కనడాను, ఇంగ్లండుకును వర్తకసంబంధములను యభివృద్ధిజేయదలంపుతో పోయిరి. ఇంగ్లండులో పనిలేనివారికి సస్యము తక్రూషేణా నివారణ జేయనెంచిరి. కనడాగోళములను బ్రిటను బొద్దును కనడా కొనుటకును ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి.

రాంకే మగ్దోనాల్లుగారు

అక్టోబరు 10 తేదీని న్యూయార్కు కేగెదరు

రుగ్బీ, సెప్టెంబరు 16:—రాంకే మగ్దోనాల్లుగారు వాషింగ్టనులో ఆరురోజులగా ఆపిదప అక్టోబరు 10 తేదీని న్యూయార్కు కేగెదరు. త్రోవలో పిలవల్సియు కేసి క్రిందటిపూరు తాను అమెరికా కేగినపుడు జబ్బుచేసినపుడు సహాయముచేసిన వైద్యులను జూచెదరట.

ప్రస్తుతపు టేర్పాటుల ప్రకారము రాంకే మగ్దోనాల్లు గారు న్యూయార్కునుండి 14 తేదీని బయలుదేరి నీయూగ్రా నీటిపాతమునుజూచి టూరంటోకు పోయెదరు. అట్లా వాలో కనడా ప్రధానామాత్యుని జూడవచ్చును. అతనితో చాలవిషయములను చర్చించెదరు. అచటయుండదలచిన మూడు రోజులలో ఆయన వెంకజీకింగుగారితో చర్చించెదరు. తరువాత మాంట్రీల్, క్వీబెకు కేగెదరు. ఇంగ్లండుకు మ్యాజెకునుండి మగ్దోనాల్లుగారు అక్టోబరు 25 తేదీని బయలుదేరెదరు. ఆంగ్ల అమెరికనుల సంబంధములు మరింత ఎక్కువగా బలపడి ఏర్పడుటకు మగ్దోనాల్లుగారిపుడు అమెరికా కేసుచున్నారట.

వెస్టిండియా పంచదార

వర్షిశ్రమ విచారణ సంఘమువారు

చేయవలసిన పని

అధినివేశ కార్యాలయమువారి ప్రకటనము

లండన్, సెప్టెంబరు 16:—ప్రస్తుతము పంచదార పరిశ్రమ మందగించుటకును కారణములను కనుగొనవలెను. అవి ఎంతవరకు కాశ్యతముగ గాని తాత్కాలికముగ గాని యుండునో నిర్ణయించెదరు. మొత్తము మీద పరిశ్రమ ఎట్లున్నదో జూచెదరు.

మంచి యుత్పత్తి యుండునట్లులను, ట్రాన్సు పోర్టు సౌకర్యములను కలగజేయుటకును విక్రయపు సౌకర్యములను ఏర్పాటు జేయుటకును ప్రయత్నించెదరు. తాత్కాలికముగ చేయవలసిన సహాయమును గూర్చి యోచించెదరు. పంచదార పంటపూనే మరితరపంటల సేర్పాటు జేయుట మంచిదా యని ఆలోచించెదరు. తత్సాధనముల నర నెదరు.

రైసు ప్రదేశమునుండి ఆక్రమణనీలలో మొదటి బ్రిటిషు పటాలము విక్టోరియా ప్రేమను చేరుసరికి వేలకొలది ప్రజలుగూడి స్వాగతమొసగి సంతసించిరి.

రాజుగారి ఆరోగ్యము బాగానేయున్నది. సత్తువ జేరుచున్నది.

ఇంపీరియలు అర్బు ఎగ్జిబిషను:—నాల్గవ ప్రదర్శనము 1980 ఏప్రిల్, మే, జూన్, సెలెండు లండనునగరములో జరుపబడునని ప్రభుత్వప్రకటన గావించబడినది.

నైమనుకమిషను సిఫార్సులు

రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము

రాష్ట్రీయనాయకులను జేరదీయుట; అసంబ్ధిలో ప్రభుత్వమును బలపరచుట

రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగ అసంబ్ధి నిర్వచితసభ్యులను నియమించవలెననుట

నత్వర డొమినియను ప్రభుత్వపాలనావిధానము వీలులేదు. లా ఆర్డరు దేశములో శాంతిరక్షణము

కేంద్ర ప్రభుత్వాధికారములోనే యుండునలెను

నియోజకాధికారమును విస్తరింపజేయరు

ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము నుంచెదరు

(బీమునర్వసు)

లండన్, నవంబరు 15:— ఇదివరలో మాండ్లెరు గార్డియనుపత్రిక సయమును సిఫార్సులను సూచించిన సంగతి నిజమే యని ప్రీ ప్రెస్ విలేజురి చెబుచున్నాడు. రాష్ట్రీయ నాయకులను జేరదీసి అసంబ్ధిలో ప్రభుత్వాధికారమును బలపరచుచు రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నీయవలెనని సయమును కమిషను సిఫార్సుచేసెదట. సయమును కమిషనులో కన్సర్వేటివు సభ్యులకును, కార్మికసభ్యులకును భిన్నాభిప్రాయములన్నను వివరములను గూర్చియేగాని విశాలమును విధానమునుగూర్చి ఎట్టి భిన్నాభిప్రాయములు లేవు. అసంబ్ధి యధికారమును తగ్గించి రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నీయవలెనని బరకహాం ప్రభువు నుడుచుచున్నాడు. కార్మికసభ్యులు అసంబ్ధి యధికారముల నెంతమాత్రము తగ్గించరాదనుచున్నార. అసంబ్ధిలో ప్రజానిర్వచిత సభ్యులను రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగ నియమించుట కొక మామూలు సేర్పాటు జేయవలె ననుచున్నారు.

సకాడే మైమునెట్రిక నైమకమిషనుకాట్టు సిఫార్సు చేసినది ప్రకటించుచున్నది:—

నైమనుకమిషనువారు భారతీయుల చెదరింపుచే భయపడిగాని వారి అంత్యదేశములకు గుడిసిగాని తమసిఫార్సులను జేయుటలేదు. కలకత్తాకాంగ్రెసు ప్రకటనయను పురస్కరించుకొని సకాడే మైమునెట్రిక ఇట్లు సూచించుచున్నది.

భారత జనసామాన్యముయొక్క యభిప్రాయానికి బ్రతిఘటన కర్తలగాన భారతదేశమునకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యాత్యయము క్రియారూపమును దాల్చుటకు వీలులేదని నైమనుకమిషను నరుల యభిప్రాయము.

ఇండియాలో మాండ్లెగు సంస్కరణములు ఆకాభంగముగ పని చేసిన న స న తెలిసిన న ఇండియాలో బ్రటిషు విధానమునకు సదా 1917 ఆగస్టు ప్రకటనమే ప్రమాణముగ నుండవలెను. ఎంత ఆకాభంగము గల్గినను క్రమాంతరపులుగ భారతీయులు స్వపరిపాలనా గమ్యస్థానమును జేరువటుల సహాయము చేయుటకు బ్రిటనులు వెనుదీయరు. అదైర్వవడదు.

డొమినియను పరిపాలనా విధానములు ఏవియు ఇండియాకు పనికిరావు.

మార్పుచేయనిదీ నాటి నెవ్వాటిని ఇండియాకు వర్తింపజేయ వీలులేదని సయమును కమిషను వారి యభిప్రాయము. ముఖ్యముగ కనడా విధానమును పరిశీలించి ఇట్లు జెప్పచున్నారు. నత్వర డొమినియను ప్రభుత్వాధికారము ఇండియాకొంత మాత్రము తగదు. సాధ్యము కాదు. ప్రభుత్వరూప మేదైనను విదేశాంగసంబంధములు, సంస్థానాధీశ్వరులతో సంబంధములు బ్రటిషుప్రభుత్వమువారి బాధ్యతకు లోనై యుండవలెను.

దేశములో శాంతిసేర్పరచుట, లా, ఆర్డరును నిలబెట్టుటయు కేంద్రప్రభుత్వమునదే యధికారముగ నుండవలెను. ఈ విషయములో కేంద్రప్రభుత్వాధికారమును ఎంతమాత్రము తగ్గించరాదు. అఖరుమాట కేంద్రప్రభుత్వమునిగానే యుండవలెను.

మరల మరల, విచారణలు లేకుండ ప్రజాప్రాతినిధ్యపు సంస్థలు రాష్ట్రీయ కేంద్రప్రభుత్వములందు మార్పులతోను, విస్తరింపుతోను ముందుమందు వీలగ నటు లుండవలెను. పాశ్చాత్యపద్ధతులతో గూడుకొనక భారతసంప్రదాయముతో గూడుకొనననిగా భారత ప్రజాప్రాతినిధ్యసంస్థ లుండవలెను. నభివృద్ధిబొందుటకు వీలుగ నుండవలెను. స్వపరిపాల

నము విస్తారముగ అభివృద్ధి గాంచుటకు రాష్ట్రీయప్రభుత్వము లండే యవకాశ మున్నది. రాష్ట్రీయపరిశితులనుబట్టి సిఫార్సులుండును. కాని అసలుపునాది ఒకటిగ నేయుండును. ఆ యారాష్ట్రీపరిశితులు చేర్వేరుగా నుండుటచే పరిపాలనాపద్ధతులు గూడ వాటినిబట్టి సరిబుచ్చుకొనుటకు వీలుగ నుండునటుల మార్పులను సూచించిరి.

ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము కొన్ని మార్పులతో నిలిచియుండును. నియోజకాధికారమును విస్తరింపజేయరు.

స్వపరిపాలనముక్రింద జనసామాన్యము నియోజకవర్గపు బాధ్యతను గుర్తించుటయూ, వారికి రాజకీయప్రబోధ మేర్పడుటయు ముఖ్యము. అట్లు ఏర్పడునటుల ప్రస్తుతమున్న నియోజకవిధానములు తృప్తికరముగ పనిచేయవలెను.

నకాడే మైమునెట్రిక వ్యాఖ్య

సయమును కమిషనువారు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము, డొమినియను ప్రభుత్వ విధానములలో ఏదీయు సాధ్యముగాదని తోచినపుడు పైని సూచించిన పద్ధతులను పాటించవలెను. అదియే అవశ్యకర్తవ్యము. ఇంతకంటె ఎక్కువ సిఫార్సుచేయుటకు వీలులేదు. పార్లమెంటులో ఏవత్తమునకు ఎక్కువబలము లేకుండుటచే నైమను కమిషనువారు భిన్నాభిప్రాయములను పాటించ నక్కరలేదు. అందుచే వారందరూ ఏకాభిప్రాయముతో నుండుటకే ప్రయత్నించెదరు. సెంట్రలు కమిటీ నివేదిక ఆట్టోబరులో నైమనుకమిషనుకు జేరును. వారు సామాన్యతతో ఆలోచించెదరు. కమిటీసిఫార్సులను పాటించక స్వతంత్రముగ తమకు తోచినటుల పార్లమెంటుకు నైమనుకమిషను సిఫార్సుజేసెదరు.

నైమను కమిషను సిఫార్సులు ఇండియా ప్రభుత్వము, బ్రటిషుమంత్రివర్గముల అంగీకారమును బడసిననే యనుకొనవలెను. సెంట్రలు కమిటీనివేదికన నైమనుకమిషను నివేదికను ఇండియా ప్రభుత్వము, బ్రటిషుప్రభుత్వమువారు ఆలోచించెదరు.

నైమను కమిషను నివేదికను బాయింటు పార్లమెంటు కమిటీకి బంపి వారితో అసంబ్ధిప్రతినిధులు చర్చించుటకు ఏర్పాటుజేయవలెనను విషయమును బ్రటిషు ప్రభుత్వమువారు పార్లమెంటువారికి తెలిపెదరు. బాయింటు కమిటీవిచారణ కొంతకాలము పట్టును. వచ్చే ఆట్టోబరులోపుగ ఇండియా ప్రభుత్వపు ఆప్త సమరణవట్టుము వెలువడజాలదు.

ప్రీ ప్రెస్ విచారణ

అన్ని రాష్ట్రీయములందును రెండు కాసనసభ లుండవలెనని బరకహాం ప్రభుత్వమున్నటుల ప్రీ ప్రెస్ విలేజురి చెబుచున్నాడు. అసంబ్ధిలో ప్రజానిర్వచితసభ్యులను తగ్గించి స్వల్ప సంఖ్యకులుగ జేయవలె ననుచున్నాడట.

రాష్ట్రీయాధికారము చక్కగ సాగవలెనన్న, ఇండియా మంత్రి పేత్తనము తగ్గవలెనని కార్మికసభ్యు లనుచున్నార. అన్నిటిలోను రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము సమగ్రముగ నుండవలె నట. నియోజకాధికారము విస్తరింపబడవలె ననుచున్నారు.

చంద్రా నర్సరితోటలు- సేలం జంక్షన్

రి సెంట్రి అంటుమామిడిచెట్లు, నిమ్మ, నారంజి, చక్కెర, డబ్బాకు 7½. జామ, దాలిమ, అంజూరు, అంగూర్, సులాబి, క్రొటన్ను, పూలచెట్లు డబ్బాకు 5. స్వదేశ తిక్కారీ, పూలచెట్లు, స్వదేశ తిక్కారీ, ఫలవృక్షచెట్లు, ప్రతిదినము 2½ పాకెట్టు రు 2½. Ditto 12 పాకెట్టు రు 1½. క్యాటలాగు ఇవ్వాలి.
Chandra Nursery, P. O. Salem Junction

గ్రంథాలయోద్యమము

శ్రీయుత ఎస్. ఆర్. రంగనాథసుగారి ప్రచారము
చెన్నపురి గ్రంథాలయ సంఘాధ్యక్షులు ఇట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—ఈ సంఘమువారి కోరికపైని సంఘకార్యదర్శి యను, చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయ లైబ్రరీయనున్న అగు. శ్రీయుత ఎస్. ఆర్. రంగనాథసుగారు చెంగల్పట్టు జిల్లా యనకే ముఖ్యస్థలములలో గావించిన శీఘ్రప్రచార మిప్పుడే పూర్తి యయినది. పాశ్చాత్యదేశములో గ్రంథాలయోద్యమ మెట్లు నిర్వహింపబడుచున్నదో వీరు లాంతరు చిత్రపటముల సహాయమున ప్రజలకు సుబోధకము గావించిరి. గ్రంథాలయము సెలకొల్పబడుటకు తగిన స్వల్పధనమును ప్రభుత్వమువారు ఖర్చు గావించుట కిష్టపడుతుండచో ప్రాథమిక విద్యకై ఖర్చు గావించబడుచున్న లక్షలకొలది రూప్యము లన్నియును స్వల్పమే యగునని రంగనాథసుగారు స్పష్టముగా జెప్పిరి. (ఆ. ప్రె.)

డోపిరితిత్తుల విపత్తు

జలుబు, తొమ్ముపడిసెము గల్గు బాధకు
పెప్స్ తో సాటి మరేదియులేదు
ఈ ఋతువునందు, శీతోష్ణస్థితి పరికించిన క్యాసకోశ వ్యాధులకు అనుకూలమైనది. తొమ్ముపడిసెము, ఉబ్బసము మొదలైనవి రాకుండుటకు ముందుగానే పెప్స్ నువిమాత్రం జలుబు, చేసినన, నేవించుట శ్రేయస్కరము.
పెప్స్ చాలామంచిమందు. ఒక్క బిళ్లలో నిమిడియున్నది. నోటిలో వేసుకొనిన వెంటనే, పూనయమునకు, క్యాసకోశములకు బలమును చేకూర్చు సాంబ్రాణి పాగలు బయలుదేరును. ఇవి క్యాసకోశాడిలోనికి పోవును. క్యాసనాళములందు, చేరియుండిన విషక్రిముల నన్నిటిని తొలగించును. బాధ నొందిన వరులు లన్నిటికి ఉపశమనము గలిగించి, క్యాస కర్ణుపడు కళమును తెగగొట్టి క్యాసకడ్డంకు లేకుండ చేయును. పెప్స్ వల్ల దగ్గు వెంటనే ఆగిపోవును. క్యాస నాళము లన్నిటికి కత్తిరి గలిగించును.
దగ్గులకు, జలుబుకు, ఇన్ ఫ్లూయెంజా, తొమ్ముపడిసెము, గొంతునొప్పి, ఉబ్బసము, కఫ దగ్గు మొదలైనవాటికి పెప్స్ అమోఘముగా పనిచేయును. నేడే ఒక సీసాను తెప్పించుకొనుడు. మందులంగ శ్లన్నిటియందును దొరకును. సీసా 1 కి రు 1/- ఏ జెంట్లు:—

మెసర్స్ దాదా అండు కో,
చైనాబజారు రోడ్, మద్రాసు.
PEPS.

ముప్పది సంవత్సరముల యుద్ధము

రక్తము, ఇనుములయొక్క అవశ్యకత
ముప్పది సంవత్సరములవరకు ఐరన్ జెలాయి డ్యుకును, హందూదేశములో రక్తములో ఇరుములేక పోవుటచే కలిగిడు సగమునకుపైగా బాధలు పలిగించు రక్తసంబంధములగు వ్యాధులకును నీరసనితికిని యుద్ధము జరిగినది.

ఉష్ణదేశ జీవితమునందలి ప్రయాసము రక్తములోని ఇనుమును చాల భాగము హరించును. ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనుటకు రక్తములో సులభముగా జీర్ణముగు రూపముతోనుండు ఇనుముగల ఐరన్ జెలాయిడ్ నువ్వడవ్వడము నేవించి దీనిని భర్తీ చేయుట అవసరము.

నాంగురకములుగా ప్రతివోటను విక్రయించబడుచున్నది. నెం. 1. బాలురకు. నుకుమారులగు స్త్రీలకు. నెం. 2. వయసు వచ్చినవారికి. నెం. 3. పురుషులకు ప్రత్యేక బలవర్ధకము నెం. 3. విశేషబలవర్ధకము. 14 దినములకు సరిపడునది రు 1. 40 దినములకు సరిపోవునది రు 2-12-0. నేడే ఒక సీసా నుపయోగించి వ్యాధితో యుద్ధము చేయుటకవనరమైన రక్తము, ఇనుములనుమీ శరీరమునకు లభించిచేయును. 3

మద్రాసులో సరికుగలవారు మార్కెట్ లండ్.
హారిస్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.

మచిలీపట్టణము

(స్వకీయవిలేఖరి)

చినముత్యేవి దేవాలయము

మచిలీపట్టణము, సెప్టెంబరు 14:—చినముత్యేవి లక్ష్మీపతి స్వామి దేవాలయమునకు శ్రీయుత విశ్వనాథ సర్వేశ్వరరావు గారు బ్రహ్మీగా నియమింపబడిరి.

కీ॥ శే॥ దోరడ్ల వెంకన్నగారు

బండరులో సుప్రసిద్ధపర్వతులగు దోరడ్ల వెంకన్నగారు గతసోమవారము చెన్నపట్నములో స్వర్గస్థులయిరి.

మెడపైని వ్రణములేచినందున యిచ్చటనుండి చికిత్సకు 'చెన్నపట్నమువెళ్లి, అచ్చటనే మృతినొందిరి. వారి సోదరులు, శ్రీవెంకన్నగారి కళేబరమును ఇచ్చటికి రైలులో తీసికొని వచ్చి యధావిధిగ దహనాదిసంస్కారముల గావించిరి.

డా॥ సుబ్రహ్మణ్యంగారు

డా॥ బ్ర॥ సుబ్రహ్మణ్యంగారు, మొన్నటి 11 వ తేదీని హిందూకళాశాల విద్యార్థులకు ఖద్దరుయొక్క ఆర్థికప్రయోజనమును గూర్చి ఉపన్యసించియుండిరి.

గీత్రోపన్యాసములు

శ్రీయుత ఆదిపూడి సోమనాథరావుగారు, బ్రహ్మచుండిరమున, నేనును రేవును, గీతాతత్వమును గూర్చి ఉపన్యసించుచును.

మీర్జాపురంరాజాగారు

శ్రీ మీర్జాపురం రాజాగారు శరీరమందు కొంచెము అస్వస్థతగానుంటున్నారే, నిచ్చటికివచ్చి, మేజరు కొత్తీ వెంకటరమణరావుగారివద్ద చికిత్సను పొందుచున్నారు.

క్రిమినల్

ఇటీవల, పోలీసువారిచే పట్టుకొనబడి, కోర్టులో హాజరు పెట్టబడిన, నక్కెళ్ల అప్పలస్వామి, మంలెన వెంకటేశ్వర్లు అను ఇద్దరు ముద్దాయిలును, చెరియొక సంవత్సరము కఠిన శిక్ష ననుభవించునట్లు తీర్మానింపబడెను.

డాక్టరు సుబ్బారావుగారిని

గౌరవించుట

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాకినాడ, సెప్టెంబరు 14:—డాక్టరు డి. సుబ్బారావు ఎం. బి. డి. ఎస్. సి. గారు కాకినాడ హెల్త్ ఆఫీసరుగా 2 సం॥ ములకు పైగా నుండున్నారు. ఈ స్వల్పకాలములోనే పొరులకును పురపాలకవర్గమువారికిని పురపాలక తాబేదార్లకును మిగుల ప్రేమపాత్రుడై అధిక ప్రజాసంరక్షకుడయ్యెను. మంచి ఉత్తమ యువకుడు. కార్యదీక్ష గలిగినవాడు. ప్రజాసేవానురక్తిగల్గి స్వార్థపరత్వములేక నిరంతరము పనిచేయువాడు. ఇటీవలారికి బెజవాడ మ్యూనిసిపాలిటీకి బదిలీయైనది. కేవల పోమవారిమునాడు వెళ్లి చార్జీ తీసుకొనెదరు. ఆయనచేసిన సేవాఫలితము అయినవెళ్లి పోవుచున్న సమయములో ప్రతిదినమును యిచ్చు విందులు ఆతిథ్యములవల్ల ఆయన యందుగల గౌరవవిశ్వాసములు కనబడుచున్నవి. బెజవాడ పొరులు ఆయన సేవనుగైకొని ధన్యులయ్యెదరుగాక! హెల్త్ ఆఫీసరు ఉద్యోగము యీ పట్టణమున ప్రారంభించి సుమారు 15 సంవత్సరములైనది. అప్పటినుండి యిప్పటికి అయిదుగురు ఉద్యోగీయులైనారు. వెనుకటి 4 గరుకును యంత గౌరవము లభింపలేదు. మ్యూనిసిపల్ సిబ్బందియంతయు గలిసి 8 వ తేదీని అల్పహారవిందుచేయుట యీ డాక్టరు సుబ్బారావుగారి కొరవడి అధిక గౌరవము చూపట్టుచున్నది. ఒక హెల్త్ ఆఫీసరు మ్యూనిసిపల్ సిబ్బంది గౌరవించుట యిదియే ప్రథమము.

నిన్నటి సాయంకాలము 5-30 గంటలకు దివ్యజ్ఞాన సమితిరమన శ్రీ మండపాక రంగయ్య ఎ. ఆర్. పొన్నుమిగార్లు సుబ్బారావుగారి గౌరవార్థమై అల్పహారవిందు చేసింది. డాక్టరు రావుసాహెబు వేమూరి రామకృష్ణారావుగారు, దుగ్గిరాల నూర్యప్రకాశరావుగారు, చావలి రామ సోమయాజులుగారు వారాయణస్వామి ఆయ్యరు వచ్చిన వారిలో గలరు. అల్పహారానంతరమున ప్రాసెసరు మహా శ్రీంగయ్యరు ఎం.ఎ. గారు క్రాష్టమైన గానముచేసి శ్రోత్రానందమును గావించిరి.

విశాఖపట్టణము

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఒకసన్యాసము

శివాలయమువార్డులో పురపాలకసంఘము యెన్నికలలో విజయము గాంచిన శ్రీసుంకర పార్థసారథిగారి సన్యాసార్థము కాలేజీవిద్యార్థు లొకసభజరిపి తరుసంతసమును వెలిబుచ్చిరి. శ్రీ పార్థసారథిగారి గుణగణములను పొగడిరి. పిదప శ్రీ ఖాసీ ముఖానుగారు రచించిన పద్యములు పార్థసారథిగారికి ప్రమర్శింపబడెను.

రేపల్లె

వైశ్యరత్న శేషగపల్లి రామస్వామిగుప్తగారు కీర్తి శేషులై నందున, యీ గ్రామ వైశ్యులందరు 14 తేదీని దుకాణములు మూసివేసి, తమతమ విచారము గనుపర్చిరి. గుప్తగారు సంఘమునకు దేశమునకు జేసిన సేవ అపారము. ఇట్టి మహనీయుని గోల్పోవుట దేశమునకు ముఖ్యముగా వైశ్యసంఘమునకు తీరనికళంకము. వాటిల్లిన దనవచ్చును.

(ఒకవిలేఖరి)

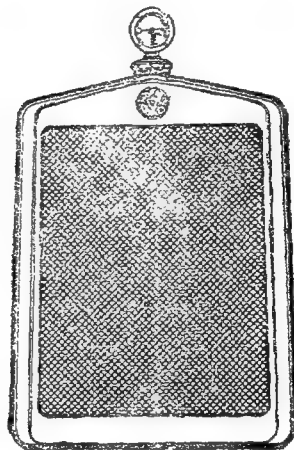

MORRIS

విడిభాగముల

ధరలు

ఎల్లచోట్లను ఒకేమాదిరి

చాలమంది డీలర్లు మోటారుకారు విడిభాగములకు వారి యిష్టానుసారము ధరల నుంచెదరు.

మోరిస్ విడిభాగముల విషయములో అట్లాకాదు.

మోరిస్ మాదిరిలన్నియు ప్యాక్టరీవద్దనున్న ధరలకే ఎల్లచోట్లను యివ్వబడును.

బ్రిటిషు ఇండియా యందంతటను ఒకే మాదిరి ధరలకే అమ్మబడుచున్నవి.

మోరిస్ విడిభాగములకు, పిండి, క్వెట్టలోకంటే, కలకత్తా కొలంబోలో ఎక్కువ చెల్లించుట లేదు. మోరిస్ డీలరు ఎవరును నిర్ణయించిన ధరలకంటే మిమ్ములను ఎక్కువ అడుగబోరు.

మోరిస్ను కొనినప్పుడు, మీకు మితవ్యయమును చేకూర్చును. నమ్మమైన సేవ యొనర్చును. సంతృప్తిని గలిగించును.

MORRIS

అడిసన్ అండు కో., లి మిటడ్,

మద్రాసు - కల్లికోట.

బాల్యవివాహములదిల్లు

శ్రీయుత సరివిలాస భారతాగారిచే తయారు చేయబడి భారత కానకసభలో నుపపాదించబడిన సెలెక్షన్ మిటివారిచే సవరింపబడిన బాల్యవివాహముల దిల్లు యాక్రింది విధముగ నున్నది. ఈదిల్లును గురించియే ప్రస్తుతము భారతకానకసభలో నున్న జరుగుచున్నది.

సవరింపబడినదిల్లు

బాల్యవివాహముల నాటకపరచు టవసరము గావున యాక్రిందిప్రకారము కానింగిడమైనది.

(1) బాల్యవివాహమునీక్షపట్టము అని పేర్కొనబడవచ్చును. ఇది బ్రతికివు ఇండియాకు అంతకును, బ్రతికివు బెల్జియమును, కంతాల్ పరగణాలకును వర్తింతును.

(2) ఈదిల్లునందు బాలకుల అనుకూలమునకు 18 ఏండ్లలోపునాడనియు అర్థము. బాలికయన 14 ఏండ్లలోపునయను గలదనియు అర్థము. న బాల్య వివాహమున న బాల బాలికలలో నెవరికైన ను పైకి పేర్కొనబడిన వయసునకు తక్కువయ్యునందు జరుగు వివాహముని యర్థము. మయినను అను కూలమున కర్థము బాలకుగాని బాలికగాని 18 ఏండ్లలోపు వారని అర్థము.

(3) 18 ఏండ్లకు పైకి 21 ఏండ్లలోపున వయసుగల పురుషుడు 14 ఏండ్లవయసు రాని బాలికను వివాహమాడినచో అట్టిపురుషుడు వేయిరూపాయలవరకును జరిమానా విధింపబడుటకు అర్హుడు అగును.

(4) 21 ఏండ్లకు మించిన ఏపురుషుడుగాని బాల్యవివాహమును గావించుకొనినచో అట్టి వానికి ఒక నెలవరకు సాధారణ ఖైదుగాని వేయిరూపాయలవరకు జరిమానాగాని యీ రెండునుగాని విధించబడును.

(5) బాల్యవివాహము కాదని రుజువు చేయుటకు తగిన ఆధారము లేనపుడు బాల్యవివాహము చేయుచువారికి ఒక నెల సాధారణ ఖైదుగాని వేయిరూపాయలవరకు జరిమానాగాని యీ రెండునుగాని విధించబడును.

(6) మైనర్లకు బాలబాలికలు వివాహము గావించుకొనినపుడు అట్టి వివాహమును ఆటంకపరుపక ప్రోత్సహించి చేయుచు తిరిగిండులగుగాని గార్డీయనునగుగాని ఒక నెలవరకు సాధారణ ఖైదును లేక వేయిరూపాయలవరకు జరిమానాయును లేక యీ రెండును విధింపబడును. ఇట్టి నేరమును జరుపు స్త్రీలకు ఖైదుశిక్ష విధింపబడును. మైనరు లగు బాలబాలికలు వివాహమును గావించుకొనునపుడు వారు ఎవరిస్వాధీనమున నుండుచో అట్టిసంరక్షకుల అశ్రద్ధవలన నట్టి వివాహము జరిగినని భావింపబడును.

7. 1897 సం॥రపు జనరలు క్లాజుల ఆక్టు 85 సెక్షను ననుసరించి గాని ఇండియను పీనల్ కోడ్ 84 సెక్షను ననుసరించి గాని కోర్టువారు 3 సెక్షనుక్రింద నేరస్థుని శిక్షించునపుడు నేరస్థుడు జరిమానా చెల్లించినచో అందులకు వేరుగ ఖైదుశిక్షను కోర్టువారు విధించగూడదు.

(8) ఈ కానకముక్రిందకు వచ్చు నేరములను గురించి ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటులును జిల్లా మేజిస్ట్రేటులును మాత్రమే విచారించవచ్చులు.

(9) ఈ చట్టముక్రింద నేరముజరిగిన ఒకసంవత్సరములో గా, నేరముజరిగినటుల ఎవరైనను కోర్టులో ఫిర్యాదు చేసినచో గాని, కోర్టువారు అట్టి నేరమునుగురించి విచారించగూడదు.

(10) ఈచట్టముక్రింద నేరమును విచారించుచు కోర్టు క్రిమినలు ప్రొసీజరు కోడ్ (1898) 208 సెక్షను ననుసరించి నేరవిచారణము జరుపుటకు నిరాకరింపవచ్చు ఆ నేరమునుగురించి ఆకోర్టు గానైనను విచారించవచ్చు లేదా ఏభట్టకాను మేజిస్ట్రేటుగాని విచారించుటయు ఆజ్ఞాపింపవచ్చును.

(11) ఫిర్యాదిని విచారించిన పిమ్మటను నేరస్థునికి హాజరు కావలెనని సమ్మర్శ పంపక పూర్వమును కోర్టువారు వ్రాత మూలముగ కారణములను రికార్డు చేసినచో తప్ప ఫిర్యాదివలన నుడు రూపాయలకు మించని యొక జామీనుపత్రమును కోర్టు నకు సాందవలెను. ఫిర్యాది గడువులోపల జామీను నొసగవచ్చును కోర్టువారు ఆఫిర్యాదును రద్దుచేయవలెను. ఈ సెక్షనుక్రింద తీసికొనిన పూచీ (బాండు) 1898 సంవత్సరపు క్రిమినలు ప్రొసీజరు కోడుననుసరించి తీసికొనిన బాండుగ పరిగణింపబడవలెను.

బాలసుధ (రిజిస్టర్డు)

మద్రాసు, పరంగల్, బెజవాడ, మొదలగుపట్టణముల యందుల గర్భవైద్యశాలయందు గుమారు 10 వేలమంది చంటి బిడ్డలు పాపబడి అమోఘములైన గుణముల నిచ్చియున్నది. ఇదిగిదిగిని దివ్యాత్ములము. సీసా 1 కి రు 1-0-0. 185

శ్రీవాడకృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ

ఖైదీల ఆహారనిరసన ప్రతము.

జార్జిజోసెఫ్ గారి అభిప్రాయము.

మద్రాసు, సెప్టెం 18:—జార్జిజోసెఫ్ గా రీక్రింది విధముగా ప్రకటించుచున్నాడు.

లాహోరు జైలునందు ఆహారనిరసన ప్రతము మిక్కిలి ప్రమాదకర మైనది. కావున ప్రజలందరూ తమసలహాను ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయవలెను. తప్పకమార్గములను అవలంబించిన ఆహారనిరసన ప్రతములకు సలహా నొసంగుట ముఖ్యముగాని వారు మనసలహాను అనుసరించునట్టిలో లేరు. ప్రభుత్వమువారు అసం దర్భముగా ప్రవర్తించుటకు నిశ్చయింపలేదుగావున వారికి నా విన్నపము గా విం చు చు న్నా ను. నా విన్నప మే ము న గా, విచారణలో నున్న ఖైదీలను జామీనువైని విడుదలచేయవలసినదని మాత్రమే. వారు ఏ నేరముక్రింద విచారించబడుచున్నారో ఆ నేరము. గొప్ప నేరమే కాని విచారణలో నున్న నేరములను జామీనువై విడుదలకు కోర్టు వారికి అధికారము గలదు. ప్రస్తుతస్థితి ననుసరించి వారిని జామీనువై విడుదలయే ముఖ్యమగు మార్గము. విచారణ సెషన్సులో పూర్తియైవారిలో నెవ రెవరు నేరస్థులని రుజువునపుడువారికి అధికారిక విధింపవచ్చును. బాంబుకేసునుగురించి హైకోర్టునందు అసీలు దాఖలుచేయబడెను. కావున వత్తుభగత్ సింగుగార్లు నుమాహ జామీనువై విడుదలచేయవచ్చును. నేను గావించినమాచన వ్యాయాసా ప్రతి సమ్మతమైనదే గాక ప్రస్తుత దుస్థితి ని తొలగింపగలదు. ప్రస్తుత ఆహారనిరసన ప్రతము యాదినము ఉండి శేపు పోయెడి మనోజ్యురముమంటిది. ప్రస్తుత దుస్థితిని మీరు తొలగించినయెడల నంతయు చక్కబడును. ఏది యెటులున్నను ఖైదీలు హాజరుకానపుడును విచారణ సలుపు మార్గముకంటె ఖైదీలను జామీనువై విడుదల గావించుటయే ఉత్తమోత్తమ మైనమార్గము. (అ. ప్రె.)

ప్రాఫసరు రాధాకృష్ణమూర్తి
విరోపాకు ప్రయాణముగుట

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 14:—కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునకుచేరిన ప్రాఫసరు రాధాకృష్ణమూర్తి సెప్టెంబరు 21 వ తేదీ విరోపాఖండమునకు ప్రయాణమయ్యెదరు. లండను మాంచెస్టరు విశ్వవిద్యాలయమునందు ఉపన్యసించెదరు. 1930 సంవత్సరము జూలై నెలలో తిరిగి భారతదేశమునకు వచ్చెదరు. అ. ప్రె.

రైల్వే ప్రయాణికుల సంఘము

బాపట్లలో నొక శాఖయేర్పడుట

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఈ నెల 18 వ తేదీన బాపట్ల పుర ప్రభులందరూను గూడి యొక బహిరంగసభజరిపిరి. జిల్లా మునసబుగానున్న శ్రీయుత కె. జి. సారంగరాజయ్యంగారి రధ్యక్షత వహించిరి. ఈక్రిందితీర్మానము యాసభవారిచే నామోదించబడెను:—

1. రైల్వే ప్రయాణికుల సంఘమునకు బాపట్లలో నొక శాఖను యేర్పాటు చేయుటకు యాసభవారు తీర్మానించుచున్నారు. కార్యమునిమిత్తము శ్రీయుతులు ఎం. యజ్ఞనారాయణ, కె. కేవగిరీరావుగార్లు తాత్కాలిక కార్యదర్శులుగా నుండవలెను.

2. బాపట్ల అభివృద్ధి చెందుచున్న యొక ముఖ్యపట్టణము గావున, పెనామరు గ్రాండుట్రంకు ఎక్స్ ప్రెస్సు రైలుబండి బాపట్ల స్టేషనులో నిలచుచుండుటకు యేర్పాటు గావించవలసినదిగా ఎం. ఎన్. ఎం. రైల్వే అధికారులను యాసభవారు గోరుచున్నారు.

3. పై తీర్మానమును రైల్వే ఆడ్వైజరీబోర్డువారికిని ఎం. ఎన్. ఎం. రైల్వే అధికారులకును, పంపుటకు తాత్కాలిక కార్యదర్శులకు అధికార మొసగబడినది.

4. లోకలుభండు ఆస్పత్రి గవర్నమెంటు ఆస్పత్రిగా మార్చబడి, అందొక అసిస్టాంటు డక్టరు, ఒకవైద్యురాలు, నీయమింపబడవలసినదిగా యాసభ ప్రభుత్వమువారికి విన్నవించుచున్నారు. ఈసందర్భమున శ్రీయుత పి. ఆంజనేయులు (ఎం. ఎల్. సి.) జి. కుప్పస్వామి చౌదరి (ఎం. ఎల్. సి.), పి. సి. ఎన్. ఎలిరాజులునాయుడు (ఎం. ఎల్. సి.), ఎం. యజ్ఞనారాయణ (అడ్వకేటు) గార్లు ఆరోగ్యశాఖా మంత్రిగారితో రాయబారము సలుపవలసినదిగా తీర్మానింపడమయినది.

గజ్జికి తైలము

ఈ తైలమును నాలుగు పుటలు కాచిన గజ్జి, బీడ, చిలుము, జల మొదలగునవి నశించును. తప్పక పనిజేయును. అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు

మా అభివృద్ధి సూచకముగు అంకెలను పరికింపుడు

జనరల్ అసూరన్స్ సొసైటీ లిమిటెడ్ (అజ్మీరు)

The General Assurance Society Ltd., (Ajmer)

సం॥	వ్యాపారము.	పూర్తివసవి.	1926 సం॥ లో వోనస్
1926	రూ. 27,80,500	రూ. 19,25,500	1000 కి రు 22½ ఇండియన్ కంపెనీలలో కెల్ల హెచ్చెనది.
1927	55,74,500	38,01,500	
1928	80,58,500	60,18,000	

మీ పాలసీ యీ సొసైటీలో నుంచుకొనుడు. వివరములకు వ్రాయుడు.

V. Rama Rao, B. COM. Chief Agent for Ganjam & Vizag Dts. Tuni.

రసాయన చాయశాల

మేలైన గట్టి చాయనూలు వ్యాపారం, తూర్పువాకిలి, మధుర.

గట్టిచాయ నూతన రంగునూలు రకములు తయారుచేయడములో "ఇండియాలో" నెల్లను మొదటివా రని మిక్కిలి ప్రఖ్యాతి చెందినవారు.

అన్ని రకములలోను పక్కారంగులు సలీసుగా చిక్కును.

ఒకపర్యాయము మా రకములను ఉపయోగించినవారు, మా రంగునూలు వినా, మరి యితర రకములను ముట్టరు.

130

శాంపిల్ ఆర్డర్ వ్రాయించేది.

మా త్ర కో త వ్యా థు లు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరెసల్)

అను ఔషధమును వాడుటచే తప్పక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 వాచ్లల్కు ఉపయోగించిన చాలును

అన్ని మందుల సాఫల్యము, యితర రుకాణములందు విశేషమునకు దొరుకును.

ప్రొఫెసరు కావలసినవారు ఈ దిగువ వివరమునకు వ్రాయవలెను.

To be had of all Chemists, C. T. HARI 145, Broadway, Madras.

మహాత్మునిష్ఠుషిహార్తియుత్సవము.

అంధ్రరాష్ట్రకాంగ్రెసుసంఘమువారి ప్రకటన
ఈ సంవత్సరమున అక్టోబరు 2 వ తేదీ బుధవారముతో
గాంధీ మహాత్ములవారికి వ్యక్తిపూర్తి యగుచున్నది. లోకమంత
టిచే పురుషోత్తముడని పూజల నందుచున్న మహాత్ముని జీవితో
తృప్తితో నిట ప్రత్యేకముగ శ్రంసింప సాహించుట, అటుని
న్నందిన వాని పొడవితో న్నుట్టుండును. ప్రపంచమందలి జాతు
లన్నియు స్వర్గలలో దగుల్కొని ఈర్ష్యా ద్వేషముల పెంపొం
దించుకొనుచు, క్రొత్తము దొర్లవ్యము, రక్తపాతము- దక్క-
కేర పరిహారసాధనముల గానక అజ్ఞానాంధకారమున బడి
మరచుచున్న నిక్కాలమున, కాంతి ప్రేయసు దివ్యసందేశముల
ప్రసాదించిన నిమ్మపూర్తి నిగన్న భారతమాత ధన్య! అట్టినుహనీ
యుని సమకాలికులము స్వదేశీయులము నగుటచే మనము ధన్యు
లము! ఆ మహాత్మునికి వ్యక్తిపూర్తియగు దినము, లోకారాధన
మగు మహాత్మ్యవదిసమునలో నొక్కటి. కావున ఆంధ్రమహాజ
నము నాడు మహాత్ముని వ్యక్తిపూర్తి మహాత్మ్యము నుచితరీతిని
జయప్రదముగ కొనసాగించి కృతకృత్యులగుదురు గాకయుని
ప్రార్థించుచు, నాడవలంబింపదగు నీక్రిందికార్యమును నూచిం
చుచున్నాను:-

- (1) సాధ్యమైనంత ఎక్కువకాలము నూలువడుటలు: ఆ
నూలునంతయు జిల్లాలో నొకచోటజేర్చి మహాత్మునకు కానుక
గా నంపుట.
(2) ఖద్దరు డిపోలున్నచోట, ఖద్దరును వీధుల వెంట
తిరిగి సాధ్యమయినంత ఎక్కువగా విక్రయించుట; డిపోలు లే
నిచోట్ల, శ్రీమంతులు, ఖద్దరు ప్రత్యేకముగా తెప్పించి వీధుల
వెంట తిరిగి విక్రయించు సేర్పాట్లు గావించుట.
(3) సాధ్యమగుచోట్లనేల భాదీప్రదర్శనముల కేర్పా
ట్లు చేయుట.
(ప్రతితీయట, ఏడుట, పడుకుట, నేయుట, అద్ద
ము మున్నగు ఉత్పత్తివిధానములను ప్రదర్శించుట.)
(4) బహిరంగస్థలముల వడుకు ప్రదర్శనముల సేర్పాట్లు
చేయుట.
(5) వడుకుపోటీ పరీక్షల సేర్పాట్లు చేయుట; ప్రాపీ
ణ్యులకు బహుమానము లొసంగుట.
(6) బీదలకు, అన్న, వస్త్రు, రాట్న దానములు వి
ధిగా జరుగు యేర్పాట్లు గావించుట.
(7) బహిరంగ స్థల గావించి, అందు మహాత్ముని
వారికి చిరాయురారోగ్యముల ప్రసాదించ ఈశ్వరుని ప్రార్థిం
చుచును, మహాత్ములవారి సిద్ధాంతములనెడ, వారి నాయకత్వ
మందు విశ్వాసము ప్రకటించుచును, తీర్మానముల గావించుట;
ఖద్దరుధారణ, మద్యపాననిషేధమా, సత్యాగ్రహము మున్నగు
దీక్షాప్రమాణముల గైకొనుట.
(8) దేవాలయములు, మసీదులు, చర్చీలు, ప్రార్థనా
మందిరములు మున్నగు పవిత్రస్థలములు, మహాత్ముల వారికి
చిరాయురారోగ్యముల ప్రసాదించుమని, వారి సిద్ధాంత సాధ
నల సఫలీ కృతముల గావించి, వారి నాయకత్వమున, భారత
ధర్మసంరంభము విజయనంతమునర్చి, భారతదేశ కళ్యాణము,
ఏతద్వారమున. ప్రపంచ కళ్యాణము నొడగూర్చుమని, ఈశ్వరా
రాధనముల జరుపు ఏర్పాట్లు గావించుట.
(9) ఉత్సవములు, భజనలు, ఏర్పాట్లు గావించుట.
(10) మహాత్ముని జీవితము, సిద్ధాంతములు, ఉపదేశ
ముల పురాణ కాలక్షేపములు, హరికథలు, మున్నగువాని
కేర్పాట్ల నొనర్చుట.

వం దే మా త రం.

బ్రహ్మజ్యోతుల సుబ్రహ్మణ్యం

కోస్తావర మార్గము } ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘ
సీతానగరం ౧౩.౧.౨౯. } ప్రధాన కార్యదర్శి.

అస్సాము శాసనసభలో విశ్వాస
రాహిత్య తీర్మానము

షిల్లాంగు, సెప్టెంబరు 14:-అస్సాము శాసనసభలో శేరి
దినము మంత్రులపై విశ్వాసరాహిత్యతీర్మాన ముపపాదించిన
ప్రజ్ఞానారాయణ చౌదరిగారు విశ్వాసరాహిత్యతీర్మానము
నుపసంహరించుకొనిరి. నూతనముగ ఏర్పడిన అస్సాముపక్షము
మంత్రులకు ప్రతికూలముగ నుండునని తలచి వా రాతీర్మానము
తెచ్చిరనియు, వారు మంత్రులకు అనుకూలముగ నున్నందున
తీర్మానము ఉపసంహరించుకొనవలసి నచ్చెననియు వారు చెప్పిరి.
(అ. ప్రెస్)

సర్ కె. వి. రెడ్డిగారి ఆరోగ్యము

స్వస్థత చెందుచున్నది.
సర్ కె. వి. రెడ్డిగారి జ్యేష్ఠపుత్రుడగు శ్రీయుత కె.
గోపాలస్వామిగారికి ఇండియా ప్రభుత్వమువారినుండి యీ
క్రిందితంతివార్త చేరినది:-
డర్బనునుండి సెప్టెంబరు 18 వ తేదీన యీ క్రింది తంతి
వార్త చేరినది: ఏజంటుగారి ఆరోగ్యము స్వస్థతచెందుచున్నది.
నాడియును, ఉష్ణతయును సామాన్యస్థితికివచ్చుట కిదియే మొద
టి పర్యాయము.
మీ తండ్రిగారి యారోగ్యము స్వస్థతచెందు చున్నదని
వినుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు మిగిలినంతపించుచున్నాను.
(అ. ప్రెస్)

శారదాబిల్లు

కాకినాడలో పౌరసభ

కాకినాడ, సెప్టెంబరు 16:-నిన్న సాయంకాలము పుర
మండరమున పౌరసభజరిగెను. శారదాగారి వివాహ వయోనిర్ణ
యచట్టమును బలపరచుచు, ఈబిల్లును శాసనసభ్యులు బలపరచ
వలయుననియు తీర్మానములు గావించబడెను. (శ్రీ. ప్రెస్)

ది ఆయుర్వేదిక్, రీసర్చి లేబరేటరీ

డాక్టరు జి. సూర్యనారాయణమూర్తి ఎ.యం.ఎ.సి.
"భిషగ్వర" గారిచే స్థాపించబడినది
చంద్రబిందు

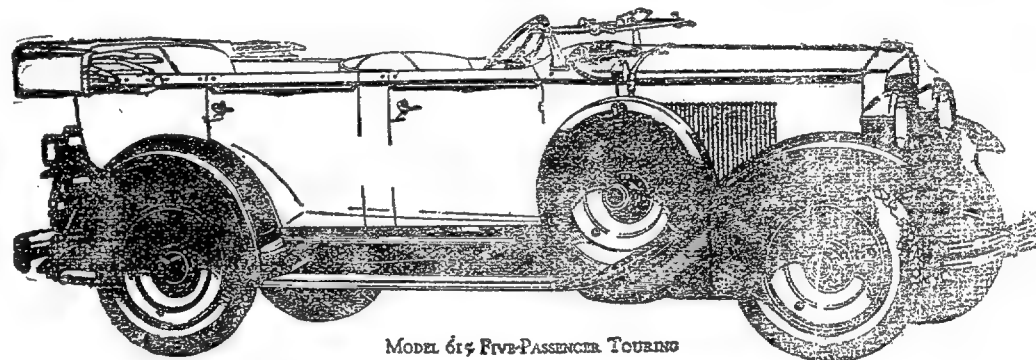
బోదకాలు గలవారికి మేలైనమందు. ఈమం
దును అనేకరోగములకు వాడి అమోఘముగ పని
చేయుటచేత అనేకయోగ్యతా శ్రమల బడసియు
న్నది. రోగవివరములు పూర్తిగ ముందు వ్రాయ
వలెను.

బధిరబిందు

చెవులుగలవారికి చెవుడును పోగొట్టి చెవిలో
హోరు, చెవిలో చీమును పోగొట్టి తడతడమే త
చ్చాంతి నిచ్చును. ముందురోగవివరములు వ్రాయ
వలెను.

మరా:- ఉత్తరత్రయ్యత్రయములు రహస్య
ముగ నుంచబడును. పోస్ట్జి ప్రత్యేకము.
వలయువారు:- మేనేజరు

ది ఆయుర్వేదిక్ రీసర్చి లేబరేటరీ.
ముక్తేశ్వరం, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

దీ ని చే త

గగుర్పాటును గలిగించును

గ్రహామ్-పేజిలో అనేకములైన మాది
రీలు కలవు. రోడ్స్టర్, కాబ్రియోలెట్,
హుప్, స్పోర్ట్స్ ట్టన్స్, 5 ఛాసిస్మీద 6, 8
సీట్లతో అమర్చబడినది. ధర లో చాల
వ్యత్యాసమున్నది.
మాడెలు 612 తప్ప తతిమ వన్నియు
స్పీడ్ ఫోర్వర్డ్తో నమర్చబడినవి.

{ రెండు హైస్పీడ్లు
స్టాండర్డ్ గియర్ సిప్టు }

వీరికిగల సౌందర్యము సౌఖ్యముచే స్పష్టముగా తెలి
యుచున్నట్టి నూతన గ్రహామ్-పేజి ఆటలు, ఎ నిమిదు లు
నాలుగు స్పీడ్లు ఫోర్వర్డ్తో (రెండు హైస్పీడ్లు హైవేస్టర్డు
గియర్ సిప్టుతో) నొనర్చునట్టిచేత గగుర్పాటును గలిగించుచున్న
ది. స్వానుభవముగలవారు మాత్రమే వాలునచే గలుగుచున్న నూ
తన ననుభు, వేగము-మూడవది ప్రయాణముచేయునప్పుడు, నిల్చు
మైన గుట్ట లేకున్నప్పుడుగల త్వరితగమనవేగము, నిశ్శబ్దమైన
లోనిగియరు వగైరాలను గుఱించి వారిఅనురూపమైన ప్రశంసను
తెలుపగలరు. మీరు రెండవదానిలో ప్రారంభింతురు. మొదటిది
భవిష్యదుపయోగమునకు నిలిపిపెట్టబడును, అది తక్షణమే ఉప
యోగించవలెను. అయితే ఆరుగురు నుపయోగించబడుచున్నది.

Joseph D. Anderson
Robert D. Anderson
R. W. Anderson

సోత్ డిస్ట్రిబ్యూటరులు:- వ్రూడన్ బర్గ్ అందు కంపెనీ,
2/11, మాంటూరోడ్డు, ముద్రాసు.
ప్రాంచీలు:-బెంగళూరు, ఉడకమండలం, సికింద్రాబాదు.
ట్రావెలింగు ప్రతినిధులు:-ఉత్తరజిల్లాలు:-టి. పి. వాల్సు ఎస్టేట్స్, హైదరాబాద్, మద్రాసు.
దక్షిణజిల్లాలు:-టి. ఎన్. వెంకట్రామలయ్యర్, ఎస్టేట్స్, హైదరాబాద్, మద్రాసు.
సీడెడ్ జిల్లాలు:-టి. హెన్, పి. ఎడ్వర్డుస్, హైడ్ క్వార్టర్సు, బెంగళూరు.
వెప్టుకోస్టు:-కాప్టన్, ఏ. డన్నింగ్, హైడ్ క్వార్టర్సు, తిరువనంతపురం.

GRAHAM-PAIGE

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయమున దొరకు గ్రంథములు

రాష్ట్రభాషాపరిషత్ ప్రథమ పుస్తకము—రామానంద శర్మగారు	0-8-0
శ్రీరామవిజయము (నాటకము)—కే. వెంకటరమణ రావుగారు.	0-8-0
కారదాంబ, (స్త్రీధర్మబోధిని) నాటకము—టి. శ్రీనివాసరావువారిచేయుటగాదు.	0-4-0
శబ్దకామిని (నిఘంటువు)—శిరోధూషణము, వేంకటరంగాచార్యులుగారు. చాలాఉపయోగకరము. చేబులోనిముడును.	1-4-0
ఆంధ్రోద్యమము—మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనభరిత అధ్యక్షుల ఉపన్యాసములు, తీర్మానములు చిత్రములు గలవు.	1-8-0
ఆత్మజ్ఞానాసాంసరము—పారనంది జగన్నాథస్వామిగారు, శరీరము విడిచినతరువాత ఆత్మస్థితినిగూర్చి చెప్పినది	0-8-0
సత్యవత్సవృక్షానము—మల్లంపల్లి మల్లికార్జునశాస్త్రిగారు. అయిదాశ్వాసముల రసవత్ప్రబంధము. అద్భుతకల్పనముతో నిండియున్నది.	1-0-0
గురుబోధామృతము (వేదసారగ్రంథము)—శ్రీమతి కట్టమంచి తిరుమలమ్మగారు. భక్తిరసపరిపూరితములగు పాటలు	0-4
తిలకు మహాకేయసి, సంపూర్ణమగు జీవితము	
య—మానికొండ సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు. డిమ్మి	420
పుటలు.	240
తత్వసూచినికా (ప్రథమభాగము)—సన్నిధానము నూనానారాయణశాస్త్రిగారు.	1-0-0
సంగీత శమంతకమణి.	0-8-0
మహర్షి దేవేంద్రీనాథ తామరగారి స్వీయచరిత్రము—మొక్కపాటి రామమూర్తిగారు. ప్రతిష్ఠాక్షయముఖ్యముగ జదువవలసినది. ఛంద్రైక్యకాగితము. పుటలు 214 కాగితములైయున్నవి. (కొన్ని ప్రతులు మాత్రమే కలవు)	280
ఆంధ్రకబ్బచింతామణి (నటీకము) —పారనంది రామాశాస్త్రిగారు	0-12-0
పోస్టుకర్షులు ప్రత్యేకము.	

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము,

నెం 7, తంబుసెట్టివీధి, జర్జిటవక్, మదరాసు.

Price Annas 10 only.
AMRUTANJANI DEPOT
MADRAS & BOMBAY.

ప్రకటన

‘బాలవ్యాకరణ గుప్తార్థప్రకాశిక’

800 పుటలు. వెల 5-0-0

శ్రీమన్మహాపాద్యాయ

బ్రా కల్లూరి వేంకటరామశాస్త్రిగారి కృతము

ఇయ్యది చిన్నయనూరి బాలవ్యాకరణమునకు వ్యాఖ్యానము. తెనుగుభాష నభ్యసించువారందరికిని విద్యార్థులకును జరుపు విద్యార్థులకును నిది వత్సంతోపయోగము. ఈద్వితీయముద్రణవందనేక విశేషములు చేర్చబడియున్నవి. గ్రంథము కొరవారు త్వరపడుడు.

విలాసము:—

కల్లూరి రామచంద్రమూర్తి బి. యే. బి. యిడి.

అస్పెంటు టీచరు, బోర్డుమైన్స్-లు, కొత్తూరు.

ఆర్థరసాయనశాల

ముక్త్యాల (కృష్ణా)

ప్రశస్తమైనవి. శాస్త్రీయమైనవి. ఆయుర్వేదావధములు దొరకుచుంటు. మీ కేమందు కావలసిననుకొనె వ్రాయుడు. కేటలాగు ఉచితము.

మా చెన్నపురి ఏజంటు—

కే. వి. కేవల్య

8/15 నల్లతంబివీధి. తిరువల్లిక్కేణి, మద్రాసు

ఆంధ్రపత్రిక - భారతి

నిజాంరాష్ట్రమునందలి ఆంధ్రజిల్లాలలో నుండువారికి వీ. పి. లు పంపుట సొమ్ము వసూలు చేయుట మొదలగు సాకర్యములు లేనందున దక్షిణ హైదరాబాదు 566 రెసిడెన్సీ బజారులో నుండు నామపల్లి గౌరీశంకరవర్మ అండ్ కో., ఆంధ్రబుక్ డిపో వారిని మా ఏజెంట్లుగా నేర్పరిచినాము. ఆంగ్లేజి పోస్టు సాకర్యములు లేనివారు మా ఏజెంట్లకు వ్రాసి పత్రములు వగైరాలు తెప్పించుకొనవచ్చును.

చందాలవివరము

ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సరచందా (ఉస్మానియా)	28-8-0	కత్ దారు	24-0-0
“ ఆరమాసములకు ”	14-4-0	“	12-0-0
“ మాడుమాసములకు ”	7-7-0	“	6-4-0
“ మాసమునకు ”	2-9-0	“	2-2-0
ఆంధ్రపత్రిక సంవత్సరచందా ఉస్మానియా	4-12-0	“	4-0-0

క్రొత్త సంవత్సరాదినంచికలు

దినపత్రిక చందాదారులకు	1-0-0	చందాదారులు కానివారికి	2-0-0
వారపత్రిక “	1-4-0	పాతసంకెలు సంచిక 1-కి	1-0-0

సంచికల పంపుటకు తపాలఖర్చులు ప్రత్యేకము.

భారతి (సచిత్రమాసపత్రిక)

రంగుల చిత్రపటములు, విద్యానులచే వ్రాయబడిన గద్య, పద్య, చారిత్రక, గాన, చిత్రకాది విషయములను చర్చించు వ్యాసములు, కథలు కలిగి అతిసుందరముగ ప్రకటిత మగుచున్నది.

సంవత్సరచందా ఉస్మానియా	7-2-0	కత్ దారు	6-0-0
అర్థసంవత్సరచందా “	3-9-0	“	3-0-0
విడిపత్రిక “	0-12-0	“	0-10-0

భారతి వెనకటి వాలుగు సంపుటములు (1924 సం. మొదలు 1927 సం. వరకు) క్యాలికో వైండు విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నవి. ఒక్కొక్క సంపుటము (రెండుభాగములు) వెల రు. 9-0-0. వీ. పి. చార్జీలు వగైరాలు ప్రత్యేకము.

మేనేజరు, “ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము” 7, తంబుసెట్టి వీధి, మద్రాసు.

నిజాంరాష్ట్రప్రతినిధి:—నామపల్లి గౌరీశంకరవర్మ అండ్ కో.,

566, రెసిడెన్సీబజారు, హైదరాబాదు, డక్కన్.

అమృతాంజనం డిపో వారి

సుప్రసిద్ధావధముల జాబితా

1. జీర్ణరసాయనము మాత్రలు అజీర్ణమునకు	1-4
2. వజ్రగుళికలు ధాతుపుష్టికి	1-0
3. జ్వరహరి- జ్వరములకు సీసా 1-కి	0-12
4. అమృతాంజనము సీసా 1-కి	0-10
5. మూలశంకకు తెలము డబ్బి 1-కి	0-12
6. తామర తెలము, తామర, తీటుకు	0-6
7. కలరా మాత్రలు, వాంతిభేదులకు	0-6
8. తేలుమందు, తేలుకాటుకు సీసా 1-కి	0-6
9. దంతశూలహరి, పండ్లపోటుకు	0-8
10. కర్ణశూలహరి, చెవిపోటుకు	0-6
11. గజ్జికి తెలము, గజ్జిచీడలకు డబ్బి 1-కి	0-4
12. పసుళ్లకు తెలము, శీతపసుళ్లకు	0-6
13. శేలకు మందు సీసా 1-కి	0-4
14. చందన అర్థరూ 1 టౌన్సు	2-0
15. కుష్టుకు తెలము, డబ్బి 1-కి	0-8
16. దంతచూర్ణము, పండ్లతోముటుకు	0
17. సుఖిభోగిమాత్రలు	1-0
18. సుఖిభోగి తెలము, పుండ్లకు	1-0
19. రోమహరి, వెండ్రుకలు ఊడుటకు	0-8
20. మోహినితెలము, వెండ్రుకలు పెరుగుటకు	0-12
21. చుండుకు నూనె సీసా 1-కి	0
22. గ్రహాణిమాత్రలు డబ్బి 1-కి	0
23. జాలాబి మాత్రలు, మలబద్ధమునకు	0-8
24. సుకుమారిమాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు	1-0
25. సెగకు ద్రావకము సీసా 1-కి	1-0
26. కఫహరి, శీతకట్టు దగ్గులకు	1-0
27. కఫహరిచూర్ణము, దగ్గు ఉబ్బసములకు డబ్బి 1-కి	0-8
28. సుందరి తెలము, ముఖకాంతికి డబ్బి 1-కి	0-8
29. శిరోవేదన మాత్రలు, తలనొప్పిలకు	0-12
30. సేతాంజనము, కంటివ్యాధులకు	0-4
31. ఉబ్బసమునకు మందు	2-0
32. కుసుమపువ్వు తు 1-కి	3-0
33. పచ్చకర్పూరం తు 1-కి	3-0
34. కస్తూరి	36-0
35. జాన్న తు 1-కి	

పోస్టుకర్షులు ప్రత్యేకము.

అమృతాంజనం డిపో

బొంబాయి

మదరాసు

అద్భుతము!

అతిరుజువు!!

జ్యోతిషమందు నమ్మకము లేని వారికి గూడ నమ్మకము గలుగునట్లు భూత భవిష్యద్వర్తమాన ఫలములు భృగు సంహితాది అపూర్వ గ్రంథములను బట్టియు, అనేక వేల జాతకములు చూచి యుండుట వలన గలిగిన అనుభవ జ్ఞానమును బట్టియు వ్రాయబడును. ఒకసారి చూచిన మీకు తెలియగలదు.

1. ఆయుర్దాయ నిర్ణయము, సామదాయక ఫలములు ఒక సం॥ రమనకు విదకా ఫలములు.	2-0-0
2. డిటా 5 సం॥ రమనకు	5-0-0
3. ద్వాదశభావ ఫలములు, మహాదకా ఫలములు	8-0-0
4. గ్రహస్థితిము చేసి, పోడకేంద్రముల కట్టి వివరముగా ద్వాదశభావ ఫలము, యావజ్జీవము అంతర్దకా ఫలములు వ్రాయుటకు.	25-0-0

జనన కాలములు లేక ప్రశ్నకాలం, తిథి, మాసము, వగైరాలు పంపవలెను. పోస్టు ఖర్చులు జేయు.

హోరానిలయము, కింగ్డ్రాబాదు, డక్కన్

మదన కామేశ్వరి లేహ్యము 2

బలహీనులపాలిటి కల్పవృక్షము—మేహము, నిక్కాక, నిస్సత్తువ, కుక్కనష్టము, అతిమాత్రము మొదలగువాటిని హరించి చుంచి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, సంభోగశక్తి, సంతానమును గించును. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 తులముల డబ్బీ రు 1-4-0. పాలసుగంధి లేహ్యము—రక్తకుడికి శ్రేష్ఠమయినది సహమేహము, మేహపాడలు, మచ్చలు, యితరచర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగువాటిని హరించును. 4 డబ్బీలు చాలును. 20 తుల డబ్బీ రు. 1-4-0. వి. పి. ఖర్చులు జేయ. పి. సి. ఏ. అండుకో, ఆయుర్వేదసహజం, పెరిదేసి-నెల్లూరుజి

జతీంద్రుని దహన సంస్కారము

తండ్రియగు బంకిందాసుగారి విషాదకర హితవాక్యములు

“మాతృదేశమును భారతభూమిని పరరాజులకు వశమొనర్చిన హిందువులయొక్కయు మహామ్మదీయులయొక్కయు మహాపాతకమునకు నా కుమారుడు నేడు బలియయ్యెను.”

రాజాధిరాజులకైనను జరుగని గౌరవము నేడు జతీంద్రునకు జరిగెను.

కలకత్తాలో అఖండమైన యూరేగింపు - 5 లక్షల జనము - రెండుమైళ్ల జనసమూహము - వేలకొలది స్త్రీలు - యూరేగింపును సహితము ప్రణమిల్లిరి - మేడలపైనుండి పుణ్యకాంతల నిరంతర పుష్పవర్షము - ప్రజల కన్నీళ్ల ధారలు - రుద్రభూమి పవిత్రమయ్యెను.

భస్మమైన జతీంద్రుని భస్మము భారతీయులకు నేడు విభూతిరక్షయైనది!

పురమందిరమునుండి యూరేగింపు బయలుదేరుట కలకత్తా, సెప్టెంబరు 16:—జతీంద్రనాథుని కరీర ముంచబడిన పెట్టెను నేటి ఉదయము 7-80 గంటలకు హరారా పురమందిరపు మేడమీదనుండి క్రిందికి దింపిరి. మూడోద యముకాక పూర్వమే వేలకొలది స్త్రీలును పురుషులును దేవుల హోదా వద్ద హాజరైరి. శవపేటికను క్రిందికి దింపుటకు పూర్వము పుణ్యాంగనలు కొందరు ఆ పేటికను సమీపించి కొన్ని సంస్కార విధులను జరిపిరి.

వేలకొలది జనులు ప్రభాత మగుటకు పూర్వమే పుర మందిర ప్రాంత పీఠు లంతటను నిండియుండిరి—“వందే మాత రమ్” “జతీంద్ర కేజ్రే” అను సింహ నాదములను చేయుచుండిరి. బిక్లాండు వారధివద్ద నుండి కాలేజీ పీఠివరకును గల రెండు మైళ్ల దూరమును ఒక్కటే జనసమూహము. ఉదయము 6-80 గంటలకు ఊరేగింపు బయలు దేరవలసి యుండెనుకాని 7-80 గంటలకు బయలుదేర గల్గెను.

అనేకవేలమంది స్త్రీలు యీ జన సమూహమున కోర్పును, కంట తడివెట్టి ఏడ్పును, ఊరేగింపు బయలు దేరదాదిగ రుద్రభూమివరకును వచ్చిరి. ఇది కనివిని రుచుగని విషయము.

7-80 గంటలకు అనుసరిక కాంగ్రెసు వాలంటీరులు పుర మందిరపు మేడమీదనుండి శవపేటికను మోసికొని క్రిందకు గొనివచ్చిరి. ఒక్కొక్కరిగా అగరు సాంబాడీ ధూపములు సమర్పింపబడెను. దుందుభులు మ్రోగెను. పూలవాసలు కురిసెను. సుభానుచంద్రమోసుగారు వెంటనుండిరి. అంతట నా శవ పేటికను పుష్పలంకృతమైన యొక పాస్పవైన నుంచి దృఢకాయలగు కాంగ్రెసు వాలంటీరులు తమ భుజస్కంధములపై జతీంద్రుని భౌతికశరీరమును రుద్రభూమికి గొంపోవుటకై పైకెత్తిరి. ప్రజలందరూ ఒక్కొక్కరి కండ్ల వెంట బొటబొట కన్నీరు కార్చిరి.

ఊరేగింపు

తొలి రోజును చక్రవర్తులు ఆఖండ దిగ్విజయముల నొనర్చి విజయాక్షిని చేబట్టి రాజధాని నగరమును ప్రవేశించు నపు డెట్టి మహావైభవోపేతముగ గౌరవ లాంఛనములతో మారేగి యుండిరిని గోమానరాగ్య చక్రలో కర్ణింపబడెనో ఆహుత కైభవముల గూడ తలదన్నుచున్న దన్నట్లు లీయూరే గింపు గన్పట్టెను.

యూరేగింపునకు ముట్టమొదట జాతీయ పతాక వాహులు నడిచిరి. తరువాత కార్మికకర్తక సంఘ నాయకులు “విప్లవోద్యమము చెల్లుగాక” అను వాక్యములు గల కేతనముల చేతబట్టినవడిచిరి. తరువాత వంగరాష్ట్ర నాలంటీరుల గుర్రపుదళము బారులు తీర్చికదనుక్రొక్కెను. వీనితర్వాత బెంగాలు వాలంటీరుల కాల్యమునడచెను. పిమ్మట భేరిమృదంగ వాద్యకారులు నడిచిరి. తరువాత దుందుభులు మ్రోయుచు నైని కులు నడచిరి. వీరివెనుక వైద్యచికిత్సోపచారము లొనర్చెడి వాలంటీర్లు నడచిరి. పిమ్మట వైద్యచికిత్సార్థము బాధితుల గొంపోపు ఆంబ్యులెన్సు మోటారులు నడచెను. వీరివెనుక స్త్రీ వాలంటీరుల కాల్యము నడచెను. వీరివెనుక కాంగ్రెసు నాయకులు నడచిరి.

కాంగ్రెసు నాయకులలో జే. యం. నేనుగపూగారును, సుభాను చంద్రమోసుగారును, డా॥ జే. యం. దాసుగపూగారును, బాబా గురుదత్తుసింగుగారును, జే. సి. గుప్తాగారును, డా॥ బి. సి. రాయగారును, అబ్దుల్ రహీముగారును ఇంకననేక మంది ప్రముఖులును ఉండిరి. ఈ కాంగ్రెసు నాయకులవెనుక జతీంద్రుని శవపేటికను కాంగ్రెసు వాలంటీర్లు మోయుచు నడచిరి. వీరివెనుక పౌర ప్రముఖులును, అనేక ప్రముఖసంఘము లయొక్కయు సహసములయొక్క ప్రతినిధులును నడచిరి.

ఈ జనసమూహము ముందువెన్నెల లిరిగిచూడగా రెండు మైళ్లదూరపుర తంపురేక మహా ప్రవాహమువలెనుండెను.

జనులు రాజబాట కిరువై పుల త్రొక్కుచు లాడుచుండిరి. జనులు ఇండ్ల వైకపులమీద కెక్కియుండిరి. జనులు మేడలపయి గుమికూడి యుండిరి. ఎటుజూచినను జనసమూహమే. నేల యానిన ట్లుండెను.

హరారావంతెనవద్ద ఊరేగింపు సమీపించుసరికి అనేక భజనసంకీర్తన సభ్యులు యీ జనప్రవాహమున కొక యుప నదీవలె వచ్చి చేరెను. సమూహము మరింత వెల్లువలై పెల్లుబె్తును. ఒక్కొక్క-కాలేజీ విద్యార్థు లొక్కొక్క-బృందముగా నేర్పడి యుగమించిరి. ఇంతట నూరేగింపు ముందుకు సాగి పోక యొక్కంత యుగవలసినవచ్చెను. జనసమూహమును వాలంటీరులే సర్దుబాటుచేసిరి. సర్దడగినతోడనే తిరిగి యూరేగింపు బయలు దేరెను.

ఇంతటనే బురాబజారు కాంగ్రెసుకుమితరపున అధ్యక్షులగు డా॥ జే. యం. దాసుగపూగారు పుష్పాంజలి నర్పించి యొక పద్మరాజమును నడిచిరి. ఈ బురాబజారు కాంగ్రెసు సభ్యులందే జతీంద్రనాథు కార్యదర్శిగా నుండెను. చరిసను రోడ్డును, హరారావంతెనయును కలియుచోట యీ పూజావిధి జరిగినతోడనే యూరేగింపు ముందకు సాగెను.

సాధములనుండి పుణ్యాంగనలు పూలవాసలు గరిపించిరి. లాజులు (వరపేలలును) జల్లిరి. బురా బజారు పీఠియంతయు ఇరు వైపుల రమ్యపూర్వములుగలిగి ఆలకాపుర పీఠులను రప్పించును. ఆవేండ్ల సాధముల పద్మరూపి జతీంద్రుని కరీరము పుణ్యాంగనల పూలవాసలలో మునిగి తేలుచు ముందుకుసాగెను. అట్టి పూజ్యుల రాజాధిరాజులకైనను జరిగియుండలేదు.

విశ్వామిత్రులను ప్రతికాముద్రకాలయమును సమీపించినప్పుడు మార్వాడీ స్త్రీలు సుభద్రాదేవిగారి నాయకత్వమున జతీంద్రుని శవమును సమీపించి ప్రణమిల్లి పుష్పాంజలి సమర్పించిరి.

కార్మికమును కాంగ్రెసుయు చేరినతోడనే కార్మికమును కార్యయోద్యోగుల పూలవాసలు లర్పించిరి. అంతట యూరేగింపు చారింగి వైపునకు తిరిగెను.

అనేక మంది యూరేగింపును తలమీద టోపీలను తీసివేసి స్వగృహుడైన జతీంద్రుని ముందు విమ్రుతైరి.

ఈ యూరేగింపు అంతి కాంతముగా జరుగుటకు రెండు ముఖ్య కారణములు కలవు:—(1) పోలీసువారియలలో ప్రమేయమును కల్పించుకొనక పోవుటయును, వాలంటీరు లీ పోలీసు వారి విధులను నిర్వర్తించుటయును, (2) యూరేగింపు జరిగెడి రాజబాటలవెంట బండ్ల రాకపోకలు జరుగరాదని పోలీసు కమాండరుగా రిదీవరకే యుత్తరదించి యుండుటయును.

రుద్రభూమి చేరుట

ఉదయము 7 గంటలకు పురమందిరమునుండి బయలు దేరిన యూరేగింపు 8 మైళ్ల దూరము నందున్న కియోర్తాలాయను రుద్రభూమివద్దకు మధ్యాహ్నము 1 గంటకు చేరెను. 8 మైళ్ల దూరము ఊరేగింపు నడచుటకు 6 గంటల కాలము పట్టెను.

రుద్రభూమివద్ద సదినరకే వేలకొలది జనులు చేరియుండిరి. కియోర్తాలా రుద్రభూమి వైకాల్యము స్పష్టమై యుండుచే కాంగ్రెసు వాలంటీరులును, జతీంద్రుడు విద్యాభ్యాసముచేసిన బంగవాసీ కళాశాల విద్యార్థులును మాత్రము ఆవరణలోనికి ప్రవేశించిరి. మిగిలిన జనసమూహము ఆవరణయెడల నేనిలిచిపోయెను.

దహన సంస్కారము

పేటికలోనుండి శవమును బయలుకుటిసి పూలవాసలును తొలగించిరి. ఆపూవులను మహాప్రవాహమున కండ్లకద్దుకొని స్త్రీ పురుషులు స్వీకరించి భద్రముగా గొంపోయిరి.

జతీంద్రుని కరీరమును హుగ్గినదిలోని పవిత్రోదకము లచే కుదిర్చుతముగావించి చిత్తివెనుంచిరి.

బెంగాలువాలంటీరు పటాలము బారులుతీసి నిలువబడెను. సర్వసాధ్యధిపతియైన సుభానుచంద్రమోసుగూడ నిలువబడెను. ఒక్కొక్కరు జతీంద్రునకు (విగతజీవితమైన జతీంద్రునకు) వినములై జాతీయ నై ని కలం దరు ను, కడసారి కొహోనార్చిరి. “వందే మాతరం” అని సింహ గర్జనము చేసిరి. “జతీంద్రవాన్ కేజ్రే” అను జయనాదము భూనభీంతోముల నిండెను. సోదరుడైన కిరణ దాసుగారు జతీంద్రుని దహించుటకై చివరైన నిష్కానుంచి రగుల్కొట్టెను.

జతీంద్రుని చితి, ఆశని కల్లియును, ఆరని సోదరి మణియును దహింపబడిన స్థానములకు ప్రక్కనే జతీంద్రుని కోరిక ననుసరించి దహింపబడెను. జతీంద్రుని శరీరమునుండి అగ్నిబ్యాలులు బయలుదేరి ఆహార నిరసనము చేకృతించిన యాతనిభౌతిక శరీరమును ఒక్క గంటలో భస్మమొనర్చెను. ఆ జతీంద్రుని భస్మము దాల్చిన తామధన్యులమగుదు మనియు, తమకట్టి సత్పంకల్ప బలము చేహారి తాము దేశదాస్యవిమోచకులమై పరిత్యాగముగదు మనియు భావించి అచట నిలచిన భారతీయులు ఆభస్మమును భద్రముగా యిండ్లకు గొంపోయిరి.

అట్టి యపూర్వ దృశ్యమును బయస్కృతులకొనెనీగో ప్రదర్శించుటకై మదనధియేటగు లిమిటెడు కంపెనీవారు ఛాయాపటముల నెత్తిరి. చేతిలో ఛాయాగ్రహణ సాధనము కల ప్రతివాడును ఛాయాపటము నెత్తెను. ఆయిట్లుత దృశ్యమును చూచుచు, భగ్గుమును నెండలో నెండుచు, ఇల్లు బాసి యెరుగని యువతీమణులు రుద్రభూమిలో నిలువబడిరి. ఎండ వేడికి డస్సి సామ్యునీల్లిరి. వైద్యచికిత్సోపచారములు వెంటనే చేయుటయిల్లు నేడతీరి తెప్పరిల్లిరి.

బంకిందాసు బాష్పధారలు

సరిగా మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు జతీంద్రుని చిత్తివెట్టిరి. జతీంద్రుని తండ్రియగు బంకిందాసుగారు అచటనే నిలువబడియుండిరి. దహనసంస్కారక్రియ జరుపవలసియుండెను. జతీంద్రుని సోదరుడగు కిరణదాసుగారు తండ్రిగారి సహాయముతో సంస్కారక్రియ నారంభించెను.

పండుమదుడలియైన తండ్రి, బంకిందాసుతనహృదయములో సుస్థాంగిన శోకప్రవాహమును ఆపుకొనజాలకపోయెను. గ్రుడ్ల నీరు గిరున దిరిగెను. చెంకనున్న సుభానుచంద్రమోసును కాగలింపకొని, ఆ ముదుసలితండ్రి శోకనినుగ్గుడయ్యెను. ఇరువురూ ఊరడిల జేయుటకు కొంత తడవయ్యెను. బంకిందాసు కన్నీరు కుడిచికొని సోదరభారతీయులకు యీ క్రిందిసంజ్ఞకమును వినిపించెను:—

మన పూర్వపరిపాదకులను నవాబుల యుష్మతిని వారిచే ద్రోహముచేసి యీ వింగరాష్ట్రమునుమాత్రమేగాక యనద్యారత దేశమును యీ విదేశీయుల వశ మొనర్చిన మన పూర్వులగు హిందువులను నహనమొదయులును చేసిన మహాపాతకమునకు బలిగా నా కత్వంత ప్రేయమైన మద్దు కుమారుడగు “భేందు”ను ఓడేవా! నీ పద సమీపములందు నా కన్నీటి ధారలతో ఆర్పించు చున్నాను. ఈతని అత్యుపమర్పణలముగా భారతదేశమునకు జ్ఞానోదయము కలగుగాక”

దహన సంస్కారములయిన పిచ్చుట బంకిందాసుగారు ప్రతికలకొరకై సంజ్ఞమునంపుట నీట్లు వ్రాసిరి: నాపూర్వులు చేసిన పాతకములకు యాత్యంతరజారవిందముల యొద్దనా కుమారుని జతీంద్రుని ఆర్పించితిని. ఆతడు చేయుచుండిన కృషికి నేను సమ్యుతిం చి యే అంని కనుజ్ఞానో సం గితిని. జతీంద్రుని చితిపై ఆద్యధారము వారి బంధనకలము లను సత్కాస్త్రీయుగా నుంచబడెను.

సోదరుడైన కిరణదాసుగారి కంఠమున పూలవాసలు జేయబడెను. ప్రక్కనున్న సి. ఆర్. దాస్గారి దహన ప్రవేశ స్మారక చిహ్నముగూడ పూవులతో నదివరకే అలంకరింపబడి యుండెను.

స్మారక నిధి

వింగరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శిగారు జతీంద్రుని సంస్కారకార్యమొక ప్రతిష్టాపన చేయుటకై అభిలభ్యతా తికి నిదవ్య సహాయార్థము విజ్ఞాపన మొకటి ప్రకటించిరి.

జతీంద్రనాథుడు గౌరవ పాత్రుడని భావించెడి ప్రతి భారతీయుడును యీ స్మారక చిహ్న సంస్థాపనమునకై తన ముగ్ధికితోచిన విరాళమును వింగరాష్ట్ర కాంగ్రెసుకమిటీకార్యదర్శి చేర వంతులనడిగా విజ్ఞాపనలో గలను. (ప్రీ. పెను.)

అమృతనర సునిసిపాలిటీ తీర్మానము! అమృతనర సునిసిపాలిటీయందు పేకు హజాముద్దీనుగారు జతీంద్రదాసు మరణముగూర్చి ప్రతిపాదించిన ఆడ్జర్ను మెంటు తీర్మానము 9-6 ఓట్లతో ఓడిపోయెను. అనుకూల రగువారు సభనుండి లేచి వెడలిపోయిరి. (అ. ప్రే.)

భారతీయులకు సైనికశిక్షణము

సర్ బి. యస్. శివస్వామి అయ్యరుగారి
యువనాటకము

ప్రధాననాటకముగా రీటీగ్ అధ్యక్షత వహించిరి.

చెన్నపురి హైకోర్టులో ప్రధాన నాటకముగా రీటీగ్ అధ్యక్షత వహించిరి. ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్యము 1929-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 17-వ తేది మంగళవారము

ఉ ప నా ట క ము

“ప్రభుత్వమువారికి సైనిక భారతీయులకు గావించిన సైనిక శిక్షణ సౌకర్యముల వృద్ధిపాపానికి తగిన వాని నుపయోగించుకొని తత్ప్రయోజనముల బడయుచున్నది” సర్ బి. యస్. శివస్వామి అయ్యరుగారు ఉపనాటకమును ప్రారంభించిరి. సైనికోద్యోగముచే జీవనముజేయుచు యుద్ధరంగమునందు ఆసీనురులుగానో, సైనికులుగానో పనిజేయుచున్న “రెగ్యులర్ ఫోర్స్” విషయమై తా మిప్పుడు మాట్లాడుట లేదనియు తమతమ వృత్తులందుండియు సమయ మరుచుచున్నందు అవసరమునుబట్టి తమ దేశసంరక్షణమును గావించుటకు తోడ్పడే “నాన్ రెగ్యులర్ ఫోర్స్” నందు జేరవలసినదనియు ప్రస్తుతము దేశీయులకు తమ విజ్ఞప్తియనియు పలికిరి.

భారతదేశమునందు “విచ్చిక సైనికోద్యమము” ఐశోపా సంగ్రహమునంతరమే ప్రారంభింపబడినది. 1857 సం॥లో మొట్టమొదటి విచ్చిక సైనికావదము గావించబడినది. పాశ్చాత్యులకు బ్రిటిషు పౌరులు తమ అధిపతులు, ప్రాణములను సంరక్షించుకొనుటకును, కాంతి సంరక్షించుటకును నీవట్ట ముద్దేశింపబడినది. చట్టమునందలి నిబంధనలచే భారతీయుల నీవట్టమునుండి తొలగింపబడలేదు గాని ఆచరణయందును, కార్యనిర్వాహకకోద్యోగుల ఉత్తరవులచే మాత్రమే విచ్చిక సైనికోద్యమము పాశ్చాత్యులకు మాత్రమే వర్తింప జేయబడుచుండెను. 1859 సం॥లో జేయబడిన రెండవ శాసనమునందు భారతీయుల కెట్టి సదుపాయములు గల్గింప బడలేదు. 1896 సం॥ శాసనమును అటులే యుండెను. కాని పార్సీలకును కొందరు భారత క్రైస్తవులకు మాత్రము కొన్ని సౌకర్యములు గావించబడినవి. ఇతరులెవ్వరికిని మాత్రము తా వొసంగబడలేదు. 1895 సం॥లో సర్ బి. శంకరన్ నాయకు, సేలం రామస్వామి ముదలియారు, ప్రభృతులు కొందరు ఈవిచ్చిక సైనికదళమును చేర నుత్సహించినపుడు సేనాని యంగీకరించినను కంపెనీవారి రంగీకరింపరైరి. కొంతవత్సరము నందు డి బి బి బాలకృష్ణ అయ్యరు, విశాఖ పట్టణమున సర్ బి. యస్. శర్మగారి ర్షిరువురుమాత్రము చేర్చుకొనబడిరి. కాని యితరుల కెట్టియవకాశ మొసంగబడలేదు. భారతీయులను ప్రస్తుతముండే విచ్చికదళములలో జేర్చుకొనవలసినదనియు, లేనిచో ప్రత్యేకదళముల జేర్చుచి దేశసంరక్షణకు సహాయజేయవలసినదనియు కాంగ్రెసుమహాసభ ప్రతిపాదన తర్వాత సైన్యాధ్యక్షులు గావించుచుండిరి. కాని ఐరోపామహాసంగ్రామమునందు అట్టిప్రయత్న మేదియును ప్రభుత్వమువారిచే గావించబడలేదు. సంగ్రామమునందు భారతీయులు ప్రదర్శించిన ఆధునిక క్రిస్తిసామర్థ్యములచే తృప్తిపెండుటచేగాబోలు బ్రిటిషుపౌరులకును, సామ్రాజ్య సంరక్షణకును జనసహాయ మాపకకమైనందున 1917 సం॥లో భారతీయులను “నాన్ రెగ్యులర్ ఫోర్స్” లందు జేర్చుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రారంభించిరి. “ఇండియన్ డిఫెన్సుఫోర్స్” (భారతీయ సంరక్షణదళము) నట్లను అను శాసనము కిటి 1917 సం॥లో గావించబడినది. ఇందు పాశ్చాత్య బ్రిటిషు పౌరులకుమాత్రము నిర్బంధనీయమును నిబంధనయుండెను. భారతీయులకుమాత్ర మట్టి నిర్బంధము వర్తింపజేయబడలేదు. 18 మొదలు 40 సం॥లలోపలి ప్రాయముగల పాశ్చాత్యులును, ఆంగ్లోహైందవ బ్రిటిషుపౌరుల కి నిర్బంధనీయమును వర్తింపజేయబడినది. విచ్చిక సైనికదళమున కి రాష్ట్రమునుండి 2500 మైగా దరఖాస్తు లగుచుండెను. 1500 మంది పరీక్షింపబడిరి. అందుకి 900 ల మంది ఈ రాష్ట్రమునుండి సైనికదళమునందు జేర్చుకొనబడిరి. అతే క్రిష్టియనుపరిధిని లేర్పడియుండినను ఇచ్చుకొని సుకలముగ సాధింపబడినది. అప్పుడు మూడుమాసములుమాత్రము క్రమముగా సైనికశిక్షణ మొసంగబడినది. అనే

కమంది విద్యార్థులు, తదితకోద్యోగులు తిరుచనాపల్లి వద్ద మూడుమాసముల శిక్షణను పొందిరి. మన యువకుల పై పూర్వము నకు సైనికాధికారులు మిక్కిలి సంతుష్టిని ప్రకటించినప్పటికిని ఈ శిక్షణ అంతటితో ముగిసినదేగాని తిరిగి కొనసాగింపబడలేదు. 1918 సం॥ నవంబరుమాసమునందు యుద్ధవిరామమును మునుండి ప్రభుత్వమువారి శిక్షణయేర్పాటులను సంపూర్ణగర్హించెడిరి.

1920 సం॥నందు కేంద్రశాసనసభలో “ఇండియన్ ఆర్మీ లియర్ ఫోర్స్ ఆక్టు” “ఇండియన్ టెరిటోరియల్ ఫోర్స్ ఆక్టు” అను రెండుచట్టము లుమోదించబడినవి. మొదటిది పాశ్చాత్యులు ఆంగ్లో హైందవులకు నిర్బంధముగ వర్తింపజేసినది. “ఇండియన్ టెరిటోరియల్ ఫోర్స్ ఆక్టు” అసెంబ్లీ యందు ప్రవేశపెట్టుచు నప్పటి ప్రధాన సేనాని సర్ ఛార్లెస్ మక్రొగార్డు బిల్లుయొక్క ఉద్దేశము లిట్లు నుడిచిరి. తమ దేశసంరక్షణ యందు పాల్గొన కాంక్షించే భారతీయులకు సైనికశిక్షణావకాశము లొసంగి, సెకండ్ రైజ్ ఫోర్స్ గా జేర్చుటకు తగిన యవకాశ మొసంగుటకాటి. ఇంతకు పూర్వము సైనికదళములకు గాను తీసికొనబడనియట్టి సంఘముల ప్రజలకు సైనిక శిక్షణ కవకాశ మొసంగుట రెండవది. భారతీయ విద్యార్థులకు సైనిక శిక్షణ కవకాశము కలుగజేయు నుద్దేశముతో నీవట్టము క్రిందనే విశ్వవిద్యాలయ సైనికదళ మేర్పరుపబడినది. ఈవట్టము ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయ సైనికదళము రాష్ట్రీయదళము అను రెండుదళము లేర్పడినవి. అందు మొదటిది యుద్ధరంగమున కంపబడుటకుగాని యితరముగ పని జేయుటకు గాని ఉద్దేశింపబడనందున కేవలము నిరుపయోగ మైనది. టెరిటోరియల్ ఫోర్స్ వారిని విశ్వవిద్యాలయ సమీపకదళము వారు అవసరసమయములందు పనిజేయవలసిన బాధ్యత అంతమాత్రములేదు. కేవలము విద్యావిషయకముగ మాత్రమే వారి శిక్షణ యొసంగబడుచున్నది. రాష్ట్రదళములు గలిగిన టెరిటోరియల్ ఫోర్స్ మాత్రమే నిజముగా ఉపయోగకరమైనవి. మొదటి సంవత్సరమునందు 56 దినములును, మిగత సంవత్సరములందు 26 దినములును శిక్షణగలబడెను. కాని ఇందు ముఖ్యవిషయ మేమనగా వీరు సామాన్యులకు విద్యావంతులగు ప్రజాసామాన్యులనుండి గైకొనబడినవారు. కాని విద్యాధికులకెట్టి సదుపాయములును గావించబడలేదు. ఈవిషయమై సంవత్సరమునందొక్క 28 దినములు మాత్రమే అది దూరప్రదేశమున శిక్షణ యొసంగుటకాటి. రెండవది సంవత్సరమునం దెట్టి యొకతూరిమాత్రము శిక్షణ యొసంగి అనంతర మూరకుండుటచే అభ్యాసము తప్పిపోవుటయు నీరెండును అసౌకర్యములుగా నెంచబడినవి. ఈవిషయములో ఆర్మీ లియర్ ఫోర్స్ నకును భారతీయ టెరిటోరియల్ ఫోర్స్ నకును అక్రమముగ విభేదములు గావించబడినవి మేమెల్లయు తలచితిమి. 1924 సం॥లో శ్రీ భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజుగారికి తీర్మానమును అసెంబ్లీ సభయందు ప్రవేశపెట్టిరి. ఆతీర్మానము ననుసరించి టెరిటోరియల్ ఫోర్స్ ను అభివృద్ధిజేసి విస్తరింపజేయుటకును ఆర్మీ లియర్ టెరిటోరియల్ ఫోర్స్ లకుండే అక్రమభేదములను తొలగించుటకును సంఘము నొకదానిని నియమించుట కామోదించిరి. ఆ సంఘమువారు వర్తమానములను తొలగించుటకును విద్యావంతులగు భారతీయ యువకులకు సైనికశిక్షణ సౌకర్యములొసంగుటకై “ఆర్మీ టెర్రీటోరియల్” (పట్టణ సైనికదళము) జేర్చుచుటకును శిఫార్సు గావించిరి. ప్రభుత్వమువారి శిఫార్సునంగీకరించిరి. 28-29 సం॥ ఆయవ్యయవట్టికయం దిందులకై ధనము సేర్పాటుజేసిరి. పట్టణ సైనికదళమునందు 4000 యువకులకుమాత్రము మొదటి సౌకర్యమేర్పరచిరి. పట్టణ సైనికదళములు ఆర్మీ లియర్ ఫోర్స్ సమముగా సేర్పాటుజేయబడవలసేగాని అంతకుముందెట్టి భేదము లుండరాదని సంఘము వారు గట్టిగ శిఫార్సుజేయుండిరి. ఇంగ్లండుదేశమునం దిట్లే ప్రస్తుతము ఆచరణయందున్నది. మొదటి వీరిని కాల్యముగ తయారుజేసి క్రమముగా వీరి అర్హతలనుబట్టి ఆర్మీదళము, నావికదళము మొదలగు శిక్షణలనొసంగెదరు. సెకండ్ రైజ్ ఫోర్స్ నిర్మాణమునకు ఆర్మీ లియర్ ఫోర్స్ ను స్వదేశసంరక్షణ భారము నుండి తప్పింపవచ్చును.

యుద్ధరంగమున మొదటి వరుసలో వల్లిన సైనికులు నష్టపడినవారి స్థానముల నాక్రమించుట రెండవ యుద్దేశము. దేశమునందలి సివిల్ గలభాష, ఆంతరంగిక కల్లోలముల నూచుటకై సివిల్ అధికారులకు తోడ్పడుట మూడవ యుద్దేశము.

ఈ ముఖ్యోద్దేశములు మూడును ఫలప్రదములు గాకుండెనచో తత్ఫలితములు చాల తీవ్రముగా నుండగలవు. ఈ దేశమునందలి సైనికవ్యయ మత్తొదికమని మనచుందర మెరింగినదే. నిపుణులంతయు సెకండు రైజ్ ఫోర్స్ లేనిచో సైనిక వ్యయమును తగ్గింప సాధ్యము గాదు. ఈ విధానము జయప్రదమై, సైనికోద్యోగులు మన యువకుల క్రిస్తిసామర్థ్యముల పట్ల సం

తుష్టి పెందినప్పటిమాట గాని ఇంకా ప్రస్తుతముననే మన వారికి క్రిస్తిసామర్థ్యములు లభించునని నేను చెప్పజాలను. పౌర సైనిక దళముయొక్క పై పూర్వ మెప్పటికిని దాని నాయకత్వముపై నాధారపడి యుండును. ఆధునిక యుగమున, అన్ని దేశములందును సైనికదళముందు విద్యార్థికులు, పరిణత బుద్ధులు చేరవలసిన యవసర మేర్పడుచున్నది. శారీరక అర్హత గలిగిన యువకు లెవరైన 18 నుండి 31 సం॥ వయస్సులోపలి వారందరును ఈ సైనిక దళమున జేరవచ్చును. ఈశిక్షణమునకు తమదేశకోగ్య మభివృద్ధిపెండుటయు, శిక్షణ కట్టుబాటు లలవడుటయు, పరస్పర మిత్రభావములు పెంపొందుటయు, స్వలాభములు జాతీయముగ దేశసంరక్షణ ప్రయోజనముండగలదు.

ఆత్మసంరక్షణకు సిద్ధముగాని దేశము స్వరిపాలన కర్తమైనదిగాదు. బాధ్యతాయుతపరిపాలనకు ఆత్మసంరక్షణ క్రిస్తిసామాన్యకర్తము. ప్రతిపౌరుడును తనవిధులను నిర్వర్తించుటలో క్రమమైనబాధ్యతను వహించుటయే ప్రజాపరిపాలనయొక్క సారము. భారతీయులలో నొక శత్రుత్రియసంఘమునకు మాత్రమే దేశముకొరకు సమర జేయువిధి పూర్వమేర్పరుపబడినందున నేటిదేశమున కిది వాటిల్లి నది. పూర్వ మట్టిపద్ధతి ఎంతసమరనీయమైనను ప్రస్తుతము ఆత్మగౌరవ ముగలవాడును, శారీరక అర్హత గలవాడును పౌర సైనికశిక్ష నందు పెంతయు నావశ్యకము. మన సంరక్షణభారము ధనముకొరకు పనిజేయు విదేశీయులపైనగాని దేశమునందొక సంఘము పైననేగాని యుంప జాలము. దేశ భక్తిని జాతీయ భావమును రగుల్పొల్పి స్వదేశ సంరక్షణ కల్గరను అర్హులగు జేయవలెను. లేనిచో మనకు స్వరాజ్యాన్ని త యుండజాలదు. ఈ రాష్ట్రమునకు గాను నియమితమైన 400 సంఖ్యకు గాను 45 గురు మాత్రమే యిప్పటికి చేర్చుకొనబడిరి. మిగతవారు చేరవలసియున్నారు. ఇది జరుగనిచో సైనికోద్యోగుల కెట్టి నష్టము గాని లేదు. కాని మనకు నష్ట మపారము, నాలుగువందల గాక నాలుగువేల మంది దరఖాస్తు లుపెందరిన నమ్ముచున్నా” నని పలికిరి.

అధ్యక్షులు

ప్రధాన నాటకముగా రీగర్ మాట్లాడుచు ఈ పట్టణ సైనిక దళమును బలపరచుట కన్ని విధముల ప్రయత్నములు జరుపబడవలె ననియు, ప్రస్తుత మిది ప్రధమప్రయత్నమే గావు న తిరిగింతమంది లేకుండెనచో ప్రభుత్వమువారు మరొకప్పు డీప్రయత్నమును తిరిగి గావించువారనియు, ఇట్టియద్యమముల నున యుద్ధ చిహ్నములను తీర్చిగొను వారలలో తాముకరుగామనియు, సైనిక శిక్షణ వడసి, సాయధులై యుండుట వలన కాంతి సంస్థాపని జరుగగలదనియు ఈదేశ మెప్పుడైన నొకప్పుడు విదేశీయులచే దాడి పెడబడినచో సెకండ్ రైజును ఉండుటావశ్యకమనియు, సెకండ్ రైజును నుంచియే ఉద్యోగులను పంపవలసినదనియు, ఇంగ్లండులో వివిధములగు గౌరవవృత్తులం దుండు “ఇన్స్ ఆఫ్ ఓర్డర్” సైనికదళములే ఉత్తమ తరగతికి జేరినవని తమకొక ఉన్నతాధికారి చెప్పినదియు, అందు ముఖ్యముగ అధిక సంఖ్యాకులు న్యాచునాచులు రాజ్యాంగవేత్తలు గూడ కలరనియు, ఇంగ్లండులో అనేక టెరిటోరియల్ రెజిమెంట్లు ఆసీనురుల శిక్షణదళములుగ మార్పుచేయబడినదియు, మరియు శరీరాకోగ్యము, కట్టుబాటుశిక్షణలు, భ్రాతృభావము మున్నగు లాభములు గలవనియు, కావున తగిన శరీరపాటవము గల వారందరు స్త్రీశిక్షణను పొందవలసినదని పలికిరి.

ఉపనాటకము కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానము లొసంగుచు దుస్తులను సైనికాభివారే సరఫరా జేసెదరనియు, సాధ్యమయినంతవర కిందుజేసినవారి కెట్టి ఖర్చులు నుండబోవనియు, ప్రభుత్వోద్యోగులగుగూడ నీశిక్షణను బడయుటకు తగిన సెలవు మొదలయిన సౌకర్యము లొసంగుటకు ప్రభుత్వమువారింగీకరించినదియు, ఇందు జేరనంతమాత్రమున ప్రభుత్వోద్యోగులకు కిది సోపానముగ నుండునను భయితో చేరవలసినదియు పలికిరి.

డి బి బి టి. రంగాచారిగారు అధ్యక్షులకు, ఉపనాటకములకు వందవము లర్పించినవిదప సభ ముగింపబడినది.

కావలెను

కాకినాడ ఆంధ్ర బాలవితంతు శరణాలయమున నుండు బ్రాహ్మణ వైశ్య బాలవితంతువుల వివాహమునకు వరులు కావలయును. వివాహమాడుటకు గోరువురువులు తోడనే శరణాలయ కార్యర్థిగారికి వ్రాసి వివరములు తెలిసికొనవచ్చును. బహులుగోరువారు అజాబిల్ల పంపలయ్యను. లేనియెడల బడులు ఇయ్యబడదు.

వృత్తి అస్సాసామయ్య.

శారదాబిల్లు నిరసనము

శా॥ ఆశీర్వాదమును గ్రహించుచు నిరసన బంధి, స
ర్యామండలమునందును, మహాప్రభావముగాంచి, యా
కాశం బంటి వెలింగె ప్రాంతపు ప్రభావోత్థి యద్వానికన్,
నాశోత్పాతము లెన్నియో గలిగె నెన్న న్నేటికాలం
బునన్॥ 1

మ॥ స్వకలచారమతముల నివేదిపుచ్చుక జేర్చి నాంగ్లేయ వి
ద్యకు దాసత్వము చేయువార లిసుమంత స్పందియం బంద
రిం, తకు నవ్యానికి నడ్డమై నిలిచి యాధర్మము రక్షించువా
రకలంకాత్మకలను వారికి సపర్యక్ జేయుకాంతాళియే॥ 2

మ॥ తమతో నెంతయు నాంగ్ల నాగరకతాదాస్యంబున్ గైకొ
న్నవా, రు మహాత్ముల్, గృహమందు బూర్వపుత విద్రో
హంబు మాటన్న గో, పముచే గుండెడుకాంతలన్ గనిక దా
పాలించుచున్నార నీ, మములన్ గొన్నిటిపై నెన్, గప్తము
వహింపజోచు చిత్తములన్॥ 3

మ॥ రమణీరత్న మెకాదే? జాతికిని మూలం, బామె శుద్ధాత్మయై
యమరన్ జాతియు శుద్ధమై తనరు, నన్యాయంబు గాకున్న
యీ, రమణీలోకముగూడ బాడగుట కొరా! యత్నము లేన్
యు నీ, చమతున్ గొందఱు కల్గి రన్నయెడలన్ నైరింప
మానమునన్॥ 4

మ॥ అకటా! వారలుగూడ నెంతయును విద్యావంతులై యుండి
జా, తికి నేమంబును గోరువారలయినన్, దేశంబునాశంబు
తప్పక కాంచున్ గద వారియత్నముల, దౌర్భాగ్యంబు గాదే?
వినా, యకునిన్ జేయగన్ గోతీయయ్యె ననుసామ్యం బిద్ది
చర్చింపగన్॥ 5

శా॥ స్వాతంత్ర్యంబుదిలేకయున్నదట! నిచ్చున్ దానిచేసుంత
యన్, జాతుర్యంబునొసంగువిద్యలను ప్రజ్ఞా గాంచరాదంట! యి
ప్రాతిత్వంబున సాగుచున్నదట! యుద్వాహంబు బాల్యంబునన్
జేతోపిధి గలంచుచుండెనట! పెన్నోకం బవార్యంబుగన్॥ 6

మ॥ బలహీనంబగు సంతతిగనుచు దౌర్భాగ్యంబు దేశమునన్
బాలయన్ జేసెడునీవివాహములన్ గ్రాధావివాహములన్
సలుపంగావలె సల్పుచున్నయెడ తమోపాత్తులన్ జేయగ
వలెనంచున్ స్మృతిసల్పువారలట! సంభాళింపగా శక్యమే॥

మ॥ చనునో? భారతకామినీమణులకున్ స్వాతంత్ర్యభావము లే
దని మార్గ్యంబున బల్క, వారలకు నన్యాయంబు గావించి
రే, ఘనలౌఠూర్వంబు, మీ రెఱుంగని వోతో గార్హస్థ్య
ధర్మంబు లం, దున నవ్వారి కొసంగినట్టి వను సద్యోగంబు
లేపాటివో?॥ 8

మ॥ జలజాతేక్షణదేకదా? గృహమునన్ సర్వాధికారంబు వా
రలకే లోపముగల్గె? స్వేచ్ఛ, కిడ పీఠల్లోరు స్వాతంత్ర్యమెం
దుల నర్పించునో? శేపాలక్షులయి యెందున్ గౌరవంబం
దునో, నలతన్ బొందగనలె? వీరి కిటు లత్యంతంబు జిత్త
ములన్॥ 9

మ॥ చదువంగావలె నంచు బల్కెదరు మోచ్చాపేర్చి నీవిద్యమా
నుదతీలోకము నేర్చునో ఫలము కానున్ వినమున్ గల్గునో?
చదువన్ జెల్లును మోక్షమార్గముల విజ్ఞానం నార్జింప, న, భుక్తిగ
యప్రాప్తికి విద్యలో నకట! బాల్యోద్వాహ మాటంకమే?
మ॥ తలచున్ తైశనమందు బెండిలలనీతన్ బుట్టుచున్నారే?
దుర్బలసంతానము, దేనికైనను బ్రభుత్వ బన్యమై యుంటయే
బలమా కారణ, మేమి చేసిరనగా? భావ్యంబె, యాసోదెమి
కలమిన్ దెల్పగనలె? యిచ్చట, ఫలంబిట్లయ్యెగాదే
తుదిన్॥ 11

మ॥ తరలింపబడె సర్వసంపదలు, స్వాతంత్ర్యంబు లేదయ్యెన్, లే
దటికంబెల్లను జాతికంతకు, యథార్థం బిద్దియో గాదే? యె
వ్వరికిన్ బూర్తిగఁగిడిలేనితటి దౌర్భాగ్యంబుసంతాన ము
ర్యరయందున్ బలవత్తరంబగునో? సంభావించుచుండెల్లరున్
గీ, మోముగడుగుట తడవుగా బోయి త్రాగు
నట్టికాఫీయు ననలఁ దేయాకునీళ్లు
ఫాల్సిరిబియ్యముంగాక బలములేమి
కేమి నలయు? బాల్యోద్వాహ మేమి చేసె? (13)

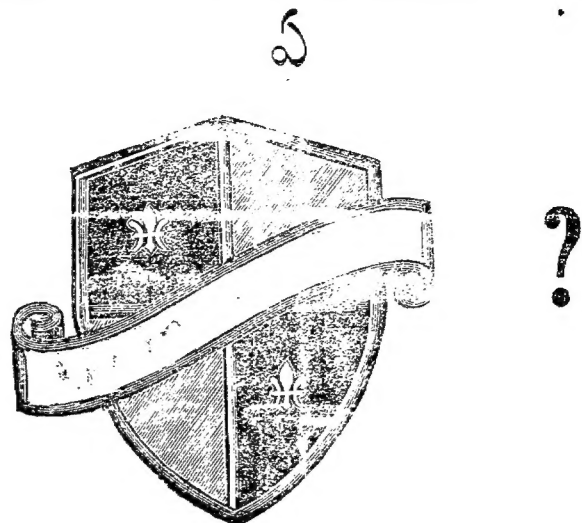
మ॥ ఎల బ్రాయంబునఁబెండ్లి నేయునెడనొక్కింఁతెనఁబ్రేమమువా
రలకున్ దప్పక కల్లనొండొరులపై రంజిల్లెడున్ గూర్చి ని
ర్మలమై కాలవశంబునన్ దుదకు నొరా? లోటులేనట్టి ని
ర్మలమార్గముమార్చునేటికి దుర్మార్గంబుకాకుండెన్॥ (14)

మ॥ నయకున్ జెందినకాంత తానయివరింపగోరు, నట్లెటచే
మన నియమం బింతయు లేక అన్యకులనేనికొనవచ్చుచోఁబొందునం
పుత దియి మే? పాల్పఱుబూర్వపద్ధతులు, బాత్తెక్యంబునిధింపఁబో
నని దయయో! సంకరవర్ణమున్ పెరుగునత్యంతంబు లోకమునన్॥

ఏజెంట్లు కావలెను:—మద్రాసు గవర్నమెంటు ఇంకు

ఫాక్టరీని మేము తీసుకొని మిక్కిలి శ్రేష్ఠతరమైన అన్ని రంగుల సిరాలు ధరలు
తగ్గించి సప్లయిచేయుచున్నాము. వివరములకు ఈ దిగునవిలాసమునకు వ్రాయవలెను
నరసింహం అండు కంపెనీ, లిమిటెడ్., 108 ఆర్మీరీయన్ రోడ్, మద్రాసు

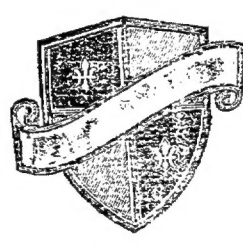
క్రొత్త కారు

బూక్ చే

నూతన తక్కువధరకే నిర్మించబడినది

వివరములకు జాగ్రత్తతో వేచియుండుడు

R. Patel & Co., Madras.

శా. ఐనన్ బొంగదరే మొ? ప్రేమభరితంబానటియుద్వాహముతో
గానన్ వచ్చెదనంచు, బచ్చిమమునంకన్ జూచుచో సుంత వి
జ్ఞానంబుగవచ్చు వారలకునెన్నన్, బెక్కు 'డైవో'ల
న్యూనప్రేమవివాహసత్వలములే? మోజింపుండయ్య! బుధుల్
మ. బలవంతంబగు కానంబు తగునే? ప్రాధావివాహంబులన్
గలదోవంబులు పెక్కులున్నయవి లెక్కన్ బెట్టెగానేల? గే
వలమే సంఘముయొక్క తేముము మదిన్ వాంఛించి
వారికిన్, గల తాత్పర్య మెఱుంగ గావలె? యొక్కండైన
నిప్పట్లునన్॥ (17)

శా॥ దారిద్ర్యంబున ముగ్ధ దేశమున సంతానము మోచ్చె
న బెం- పాదుగ గప్తము లొక్కనింగనిన దాంపత్యంపుధర్మం
బులన్ - గూరన్ రాదనిగూడ పుణ్యమతు లొక్కొండేవోమో
స్మృతిన్ - ధీరత్వమున జేయ న్యాయముని సందేశం
నవ్వారికిన్॥ (18)

మ. కలకష్టంబులు మాన్పనొక్కనికి శక్యంబయ్యెనే? యేల
యీ - ఖల వేషములు, మవ్యపానము మొదల్లా గల్గు
నభ్యాసముల్ - వలదంచున్ స్మృతి సల్పరాదే? బయ
లొ బండార, మప్రాజ్ఞలే, సులభం బంచు గడంగి
రీ కృతికి నిచ్చు దైర్యమున్ దాల్చుచున్॥ (18)

సీ॥ మద్యపాన మహోగ్రమనుజాశనపిశాచి
బారద్రోలఁడు మూగుపార గొట్టి
నల్లమందు బిగింప నల్లనిదెడు నిద్ర
నెరుగ నొకప్పుడు ముక్తిపాసి
స్వాతంత్ర్య మరకట్టి చంపు విద్య విధాన
ములను మార్చుడు మూలముంజెల్చి
మోషముతో గ్రామముల్ పునరుద్ధార
ణ మొనర్చుడు కంకణముదాల్చి

గీ॥ అన్న మో! రామ! యని చాల నవయుచున్న
వారికెల్లను వృత్తు లేర్పఱచికొనుడు
మరలి రంజితుమొదలు మతమునందు
వ్రేలు బెట్టగనో పుణ్యశిలులార! (20)

మ॥ మతసంస్కారముపట్ల జోక్యము వహింపంబోము మేమన్న
త, శ్రోతినన్ బూర్తి యొనర్చు కొందురు ప్రభుత్వం, బట్లు
కాదేనిమే, ము తిరస్కారము జేయకొనకుభయమున్
వీడి, యెట్లైన, ను గ్రతికిన్ తానన్, వీని మాన్పుచునుచున్
బ్రాధింతున్ సర్వేశ్వరా॥ (21)

త్రంగిరాల జగన్నాథశాస్త్రి,

పూర్వాచారపరాయణుల
రాయబారము

ఆంధ్రరాష్ట్ర వజ్రాశ్రమధర్మ మహాసభయొక్క
ప్రకటన

(స్వకీయవిలేఖరి)

వివాహపట్టుముల సందర్భమున రాజప్రతినిధిగారి కడకే
గిన పూర్వాచారపర యణుల రాయబారము ప్రజాప్రతినిధి
సంస్థగావని కొందరి ఆరోపణలు నిం భారమైనవని తెలుపనే
ననియును మరియు రాయబారమునకు సర్వప్రాప్తహము నొస
గవలెననియును ఆంధ్రరాష్ట్ర వజ్రాశ్రమధర్మ మహాసభ కార్య
దర్శిగారు రాష్ట్రములోని అన్ని సనాతన సంస్థలకును ప్రకటన
పంపిరి.

సతీంద్రుడైన సేను

అంత్యావస్థకు వచ్చుట

101 దినము ఉపవాసవ్రతము

అసంఖ్యలో అడ్డర్న మెంటు తీర్మానము

బారీసాలు, సెప్టెంబరు 16:—బారీసాలు జైలులో ఉపవాసవ్రతము బానిస సతీంద్రుడైన సేనుగారి స్థితి విషమించినది. బొడ్డువద్ద విపరీతమున నొప్పియు ఒడలంతయు మంటయు గలదు. తక్షణముతో సర్వకా ఒళ్లు తుడుపుచున్నారు. దిగువ భాగము నాతడుచే నిర్జీవమయ్యెను. ఆతడు నోట మాట లేక లేచలేని స్థితియందున్నాడు.

సతీంద్రుడైన సేనుగారి పోదరుడు పేమచంద్ర సేను గారును, తిరుపతిలోనుగారును, సేనుగారిని జైలులో జూచి వచ్చిరి. ఒక దినము మాత్రము పానకము గైకొనునట్లు కీరు బలవంతముగ ఒప్పించగల్గిరి.

స్త్రీల పట్టుదల

ఆర్ధర గౌరవనీయుడు స్త్రీలు సేనుగారిని జూడ గోరుచు జైలులు సూపర్వైంటెంటుగారిని అనుమతి వేడగ ఆడవారిని బోసికి రానిచ్చుట కవకాశము లేదని బదులు చెప్పిరిని తెలియుచున్నది.

బారీసాలు స్త్రీలు సభకేసి ప్రభుత్వమువారి ఆశ్రయము నిరసించుచు, సేనుగారిని తదితరులను బయటకు దప్పించుటకు అవసరమగుచో అశక్తులకు సిద్ధము కావలసినదని నిశ్చయించుచు తీర్మానించిరి. మూడు 2000 ప్రజలు స్త్రీలుసహా జయలు చుట్టు తిరిగి ఎండమాతరం, సతీమనసుకి జేయని కేకలు వేసిరి. ఐదుగురు పురజనులు సేనుగారి యెడల పానుభూతి చెల్పుచు నాల్గోజులనుండి ఉపవాసము జేయుచున్నారు.

ఎసంఖ్యలో అడ్డర్న మెంటు తీర్మానము

నూరుదినములకు పైగా నిరసనవ్రతమునైన సతీంద్రుడైన సేనుగారి స్థితినిగూర్చి ఎసంఖ్య సభ్యులలో పలువు రాంవోశన బడుచున్నారు. కొందరుసభ్యులు హోముమెంబరుగారిని దర్శించి లాహూరులోనలే వేరొక విభూతము కలుగకుండ ప్రభుత్వము వారు శ్రద్ధ వహింపవలెనని కోరిరి. తన కేవలము తెలియదని చెప్పిన సర్ జేమ్స్ క్రిస్టగారు బెంగాలు ప్రభుత్వము వారికి తంతివార్త నంపిరి. సతీంద్రసేనుగారి స్థితి చాల విషమించినదని కె. సి. నియోగి గారికి తెలియవచ్చినందున వారు ఎసంఖ్యలో రేపు అడ్డర్న మెంటు తీర్మానము ప్రతిపాదించు నున్నారు. పండితులమార్గము వారిని బలపరచెననిరి.

(శ్రీ ప్రెసు.)

సేనుగారిని వెంటనే విడుదల చేయవలసినదని కోరుచు ఎసంఖ్యలో అడ్డర్న మెంటు తీర్మానము ప్రతిపాదించవలసినదిగా పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారికిని, మరికొందరు సభ్యులకును ఎంగరావ్వి హిందూసభివారు తంతివార్త నంపిరి.

సేనుగారి కింతుక నెమ్మదిగ నున్నదని జె. ఎం. సేను గుప్తగారికి తంతివార్త వచ్చినది. (ఆ. ప్రె.)

నాదిరుఖాను సేనలు

కాండహారు పట్టుకొనుట

అమానుల్లాపతాకము స్పెన్ బాల్టిక్

మేల్ శిబిరములపై నాటబడుట

సిమ్లా, సెప్టెంబరు 16:—దురాసీలవర్గులు ఎట్టి యుద్ధము సలుపకయే కాండహారును పట్టుకొనిరను వార్త వచ్చినది. దురాసీలు వాదురుఖానుగారిని అనుసరించి యుద్ధము చేయుచున్నారు. స్పెన్ బాల్టిక్ శిబిరమును వీరు పట్టుకొనవచ్చుదు వీరికి ఆయుధములు మందుగండు సామగ్రి అధికముగ దొరికినది. అమానుల్లాగారి పతాకము స్పెన్ బాల్టిక్ మేల్ శిబిరములపై నాటబడినది. హుజిల్లాగారి తరపున అందారలవర్గులు గిల్జిట్ కంగహూనుకు వెళ్లుచున్నారనవార్త కొన్ని దినముల క్రితము వచ్చినదిగాని వారికాడ తెలియలేదు. (ఆ. ప్రె.)

లాహూరులో జరిగినట్లు

భారత కాంగ్రెసు మహాసభ

వల. టీముల దుస్తులకు 2000 వ్యయమగును

లాహూరుకు దుస్తులను కుట్టించుటకు 2000 రూపాయలు వ్యయమగును. దీనిలో కొంతభాగమును భరించుటకు పండిత నరేంద్రముగా రింగీకరించిన కాంగ్రెసు ప్రచురణశాఖకు ఛోస ప్రకటనములను సోదీగారు ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

దత్తు, భగతుశింగుగార్లు

నిరసన వ్రతము

దత్తుగారికి హతాత్తుగ తీవ్రజ్వరము

జెయిలుకమిటివారి శిష్యుల యధార్థము

లాహూరు, సెప్టెం 16:—దత్తు భగతుశింగుగార్లు జతీంద్రుడైన సేనుగారు మరణించినపిదప తిరిగి సత్యాగ్రహము ప్రారంభించిరి. శివవర్మగారిస్థితి అపాయకముగ నున్నది.

దత్తుగారికి అకస్మాత్తుగ ప్రాణాపాయస్థితి వచ్చినదని యు, జ్వరముతో పడియున్నాడనియు హిందూపాఠశాల పత్రికకు తెలియచున్నది. అధికారుల కీవార్త తెలిపినదవ్వారా తెలియజేయబడినది. జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారు సేనుదయం 10 గ. వచ్చి సేనుగారిని చూచిరి.

జెయిలు విచారణసంఘమువారు జతీంద్రుడైన సేనుగారిని ఎట్టివరకులులేక విడిచిపెట్టవలెననియు, దత్తు, భగతుశింగుగార్లు ను అందరితో బాటు జెయిలు బార కాసులో నుంచుచు నియు శిష్యులు జేసియుండలేదని విచారణ సంఘాధ్యక్షులకు కర్మ బార్గరు గారు ట్రిబ్యూనుపత్రిక సంపాదకునికి వ్రాసిన లేఖనుగూర్చి తత్సంఘ సభ్యులకు సర్వరభవాదూరు మహతవశింగు లాలాదుని నందుగారు యాదినవ ప్రకటన గావించుచున్నారు. తక్కిన సభ్యు లిరువురు రా. బ. మోహన్లాలు, అజ్ఞలు హనుగార్లు ఊర లేనందున యీ ప్రకటనయందు వారి సంతకములు జేర్చుటకు నీలులేకపోయినది.

“కర్మలు బార్గరుగారు ట్రిబ్యూనులో ప్రకటించిన వృత్తాంతము మా కాళ్ళకర్మలకు విరుద్ధము. దాసుగారిని వెన్వెంటనే విడుదల జేయవలెనని ము. బార్గరుగారికి పం జాబుప్రభుత్వమువారికి నూచించియుంటిమి. అనూచన గావించునపుడు జామీను విషయము మామనసులో లేనేలేదు. ట్రిబ్యూనులో ఆవిషయము పెక్కినలేదు. దత్తు భగతుశింగుగార్లు అందరితో కలిసియుంచుటను గూర్చి మొదట బార్గరు గారు సందేహపడిరి. కాని మేము వేరొక సారి నొక్కిచెప్పగా అట్లే పం జాబు ప్రభుత్వము వారికి నూచించు ననెను. నిరసనవ్రతము ముగిసినపిదప బార్గరుగారు పంజాబుప్రభుత్వమువారికి పంపిన యాదినను తంతి వార్తనుబట్టి యధార్థము తెలియగలదు:—“దాసుగారి అపాయకమున స్థితిని గమనించి ఆతనివెంటనే విడుదలచేయవలెనని యు, విచారణయందున్న టైటిలు అందరిని దత్తు భగతుశింగుగార్లు సహా ఒకచోటనే యుంచవలెననియు మేముకోరుచున్నాము. దునిచందు, మహతవశింగు, మోహన్లాలు, హజ్జలు హాస.” (శ్రీ ప్రె.)

కాంగ్రెసుసభ్యులను చేర్చుట

అక్టోబరునెల మొదటితేదీవరకును గడువును హెచ్చించవలెననుసూచన

కాంగ్రెసు సభ్యుల సంఖ్యను పూర్తిగా చేయుటకు అక్టోబరునెల మొదటితేదీవరకును గడువును హెచ్చించవలెనని కర్నాటక రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి భారతకాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శిని కోరెను. ఈనెల 18 వ తేదీ సరికి 100 కి 8 మంది మాత్రమే చేరిరి. 4115 మంది సభ్యుల కాంటురు పాయిల్స్ మాత్రమే రాష్ట్రీయ కార్యాలయమునకు చేరినవి. తక్కినవి త్వరలో రాగలవు. ఈనెలాఖరువరకును చురుకుగా పని చేసెదరు. (శ్రీ ప్రె.)

బొంబాయిలో అఖిలభారత సహకార సంస్థల మహాసభ

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 14:—బొంబాయిలో జరిగిన అఖిలభారత సహకార సంస్థల మహాసభకు గా.వి. రామదాసు పంతులుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. ఈసభయందు, అఖిల భారత రాష్ట్రీయ సహకార సంస్థల సంఘముయొక్క చిత్తు నిర్మాణమును తయారుచేసిరి. ఈ సంఘము వివిధ రాష్ట్రీయ సంఘముల అన్వేషణను వృద్ధిచేయును. ఒకమాసపత్రికయు ఒక వార్షిక సంచికయు గూడ ఈ సంఘము తరపున ప్రచురింపబడును.

కాకినాడలో బహిరంగసభ

(స్వకీయవిలేఖరి)

జతీంద్ర దాసునుగూర్చి తీర్మానము

కాకినాడ, సెప్టెం 17:—దేశముకొరకై ప్రాణము త్యజించిన జతీంద్రదాసుయెడల గౌరవము జూపుటకు నిన్న సాయం కాలము 4 గం॥ మొసలగంటి తిరుమలరావు, రాజమణిక్యం, గోపాలకృష్ణగార్లు పెద్ద ఊరేగింపును బయలుదేరించిరి. విద్యార్థులనేకమంది చేరిరి. బాతీయ పతాకములతో ఉత్సాహులగు యువకు లెల్లరును విప్లవ విజయమును గోరుచు జతీంద్రదాసు ఆత్మకు శాంతిగోరుచు కేకలువేయుచు పురవీధులవెంటజనిరి. సాయం కాలము పురమందిరమున శ్రీ చావలి రామసోమయాజులుగారి అధ్యక్షతన జరిగిన సభకు పురపెద్దలు, స్త్రీలు పురుషులు అనేకమంది వచ్చేసిరి. లక్ష్మంజు సుబ్బరావుగారు గుమ్మడదల దుర్గాబాయమ్మ, మొసలగంటి తిరుమలరావు, నేత్రకంటి కోనేటిరావు, దేశబాంధవి సుబ్బమ్మగార్లు, డా॥ వేదాంతం కృష్ణయ్యగారు మున్నగువారు గంభీరోపన్యాసముల నొసంగిరి. నిరసనవ్రత ప్రతిఘటనచట్టమును, రాజకీయ టైటిల నిరాదరణను, ప్రభుత్వ నిర్బంధచర్యను ఖండించుచు బలికిరి. జతీంద్రదాసు ఆత్మకు శాంతిగోరుచు ప్రతిపాదించబడిన తీర్మానమును సభవారెల్లరు లేచినిలిచి భక్తిపూర్వకముగ నామోదించిరి. రాత్రి 8 గంటలకు సభ ముగిసెను. (తంతి)

నెల్లూరు దేవాలయసంఘము

నెల్లూరు, సెప్టెంబరు 14 :—నెల్లూరు దేవాలయపు సంఘసభ నేటిమధ్యాహ్నము సమావేశమై దేవాలయకమిటికి అధ్యక్షులుగా సి. నారాయణస్వామిరెడ్డిగారు నెన్నుకొనబడిరి. ఈకమిటికి రావుసాహెబ్ ఎ. గోవింద రెడ్డిగారిని ఉపాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనిరి. (స్వకీయవిలేఖరి.)

కాశీవిద్యాపీఠ పట్టప్రదానసభ

గాంధీమహాత్ముడు పునస్సంఘటించుట

అఖిలభారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ జరుగనుండుటకే మహాత్ముడు యీనెల 24 వ తేదీ రాత్రి కాశీనగరము చేరును. 25 వ తేదీని కాశీవిద్యాపీఠ పట్టప్రదానసభలో నుపన్యసించును. (ఆ. ప్రె.)

చిత్తూరుజిల్లా ప్రాథమికపాఠశాలల

ఉపాధ్యాయుల సంఘము.

సప్తమండలమహాసభ.

చిత్తూరుమండల సప్తమ మహాసభ 1929 సం॥ సెప్టెంబరు 21, 22 తేదీలలో (శనివారము, ఆదివారము) చిత్తూరులోనుండు క్రిందువిలాససభ నాటకశాలలో మ-రా-రా-శ్రీ పి. వెంకట్రంగారాయనివారిఅధ్యక్షతక్రింద జరుపునట్లు ఏర్పాటు చేసియున్నారు. ఈసభకు తాలూకాబోర్డు, మునిసిపాలిటీ పరిపాలనలోగల బాల, బాలిక పాఠశాలల పుష్పాధ్యాయులందరును టీచరు మానేజర్లును, మిషన్ పాఠశాలలో పనిచేయు ఉపాధ్యాయులును, తప్పక రావలయునని ప్రార్థించుచున్నాము. ఇందు అనేక ఆంశములను సర్వంపరిచయింపబడి:—

తీర్మానములను పంపువారు మాకు 1929 సం॥రం సెప్టెంబరు 10 వ తేదీలోగా పంపవలయునని కోరుచున్నాము. సభ పునయముననే ప్రారంభమగును. కావున పుష్పాధ్యాయులందరు 20—9—29 శుక్రవారము రాత్రిలోగా వచ్చియుండవలెను. బసలు యేర్పాటు చేయబడియున్నవి. ప్రతి నిధులు మాకుముందుగ తెలియజేసిన, స్వేచ్ఛవద్దకు వాలంటీరుల పంపుదుము.

20—9—29 శుక్రవారము కాస్పరెన్సుకు రాదలచుకొన్నవారు పాఠశాలను మూసివచ్చుటకును, 20, 21, 22 తేదీలయందు గ్రామములు వీడి చిత్తూరుకు వచ్చుటకును, పర్మిషన్ యివ్వవలయునని బోర్డు, మునిసిపల్ విభాగధికారులను కోరియున్నాము. కావున ప్రతినిధులు అధికసంఖ్యలుగ రావలయునని కోరుచున్నాము.

(ప్రవేశము 0-4-0 (నాలుగుఅణాలు) దయచేసి కాస్పరెన్సు ఖర్చులకుగాను అందరు చెల్లించవలయునని ప్రార్థన. శనివారము 21—9—29 పునయము 8½ గంటలలో, వారివారి కేర్వన రిజిస్టరు చేయించుకొనవలెను.

చిత్తూరు డబ్ల్యూ. సుబ్రహ్మణ్యయ్య కార్యదర్శి.